

T.C.
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BANKACILIK VE FİNANS SİSTEMİNİN KOBİ'LER ÜZERİNDEKİ
ETKİLERİ: ANAMUR İLÇESİ ÖRNEĞİ

Hazırlayan
Oğuz Gazi KAPLAN

İktisat Ana Bilim Dalı
İktisat Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Doç. Dr. Zafer Yıldız

KARAMAN – 2019

T.C.
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BANKACILIK VE FİNANS SİSTEMİNİN KOBİ'LER ÜZERİNDEKİ
ETKİLERİ: ANAMUR İLÇESİ ÖRNEĞİ

Hazırlayan
Oğuz Gazi KAPLAN

İktisat Ana Bilim Dalı
İktisat Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Doç. Dr. Zafer Yıldız

KARAMAN – 2019

	TEZ ONAY SAYFASI FORMU	Doküman No	FR-285
		İlk Yayın Tarihi	05.02.2018
		Revizyon Tarihi	
		Revizyon No	00
		Sayfa No	1/1

**BANKACILIK VE FİNANS SİSTEMİNİN KOBİ'LER ÜZERİNDEKİ
ETKİLERİ: ANAMUR İLÇESİ ÖRNEĞİ**

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: 31 / 10 / 2019

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

Başkan : Prof. Dr. Osman ÇEVİK

Üye : Doç. Dr. Zafer YILDIZ

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Zafer BOZYER

İmzası

Bu tez, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 22/10/2019 tarih ve 47/763 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü: Doç. Dr. İdris Nebi UYSAL

Mühür
İmza

Hazırlayan

Kalite Sistem Onayı

ÖNSÖZ

Ülkemizde ve bütün dünyada KOBİ'ler ülke ekonomilerin gelişmesinde öncü bir rol oynamaktadır. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ve eğitimli genç işsizlik oranlarının yüksek olduğu ülkelerde KOBİ'lerin devlet desteklerinden, bankacılık ve finans sisteminden en uygun koşullarda yararlandırılması sağlanmalıdır. Eğitimli genç yaştaki kişiler bu KOBİ'lerde istihdam edilerek hem atıl işgücünden yararlanılacak hem de bu kişilerin, eğitim hayatında gördüğü teorilerin bu işletmelerde nasıl hayata geçirildiğini görerek ticari deneyimleri artacaktır. Bu ticari deneyimlerinde ülkenin ekonomik çıktısını arttırarak, refah seviyesini yükselteceği kanaatindeyim.

Çalışmam boyunca benden yardımını esirgemeyen danışman hocam sayın Doç. Dr. Zafer Yıldız'a, sayın Prof. Dr. Osman Çevik'e ve her türlü anlayış ve sabrı gösteren anneme ve babama sonsuz teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Oğuz Gazi KAPLAN

KARAMAN - 2019

ÖZET

BANKACILIK VE FİNANS SİSTEMİNİN KOBİ'LER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ:

ANAMUR İLÇESİ ÖRNEĞİ

Günümüz ekonomilerinde bankacılık ve finans sisteminin değeri geçmiş ekonomilerde olduğu gibi artarak devam etmektedir. Dünyadaki bütün ülkeler, ekonomilerinde bankacılık ve finans sistemi araçlarından yararlanmaktadır. Bankacılık ve finans sistemi, güçlü ekonomilerin önemli bir unsuru olmaya devam etmektedir.

Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler de yine ekonomilerin en değerli bileşenlerindendir. Dünyadaki bütün ekonomilerde, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler, toplam ekonomi içerisinde sağladığı istihdam, ekonomik çıktı, krizlere karşı duyarlılığı ve esnek üretim gibi nedenlerden dolayı önemli bir konuma sahiptir.

Bu çalışmada, bankacılık ve finans sisteminin KOBİ'ler üzerindeki etkileri araştırılmaya çalışılmıştır. Bu araştırma için Mersin ili Anamur ilçesinde, olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden "kolayda örnekleme yöntemi" ile bir anket çalışması yapılmıştır. Yapılan anket çalışması, istatistik paket programı ile soruların durumlarına uygunluğu göz önüne alınarak t testi, ki-kare testi ve One-Way ANOVA testi ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Çalışmanın sonucunda KOBİ'lerin bankacılık ve finans sistemi araçlarından banka kredilerini ve leasing yöntemini etkin bir şekilde kullandıkları; hisse senedi, tahvil ve bono gibi araçları ise hiç kullanmadıkları ortaya çıkmıştır. KOBİ'lerin banka kredileri ve leasing yöntemi kullanarak finansman ihtiyaçlarını giderdikleri görülmüştür. Aynı zamanda işletme sahiplerinin ya da yöneticilerinin alternatif finansman kaynakları konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları da anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık, Finansal Sistem, KOBİ'ler

ABSTRACT

THE IMPACTS OF BANKING AND FINANCE SYSTEM ON SMEs: THE CASE OF ANAMUR DISTRICT

In today's economies, the value of banking and financial systems continues to increase as it did in previous economies. All countries in the world benefit from banking and financial systems tools in their economies. Banking and financial systems remain to be a key element of strong economies.

Small and medium-sized enterprises are also one of the most valuable components of economies. In all economies of the world, small and medium-sized enterprises have an important position in the total economy due to employment, economic output, sensitivity to crises and flexible production.

In this study, the impacts of banking and finance system on small and medium sized enterprises (SMEs) are tried to be researched. For this research, a questionnaire has been conducted via convenience sampling method, which is one of non-probability sampling methods, in Anamur district of Mersin province(of Turkey). The conducted questionnaire has been analyzed and interpreted via t test, chi-square test and one-way ANOVA test by statistics packaged software, by considering correspondence of the questions to their situations. At the end of that study, it is seen that SMEs use bank credits and leasing method effectively which are tools of banking and finance system; however they never use the tools like stocks, bonds, and financial bill. It is seen that SMEs fulfill their funding needs by using bank credits and leasing methods. At the same time, it was understood that company owners or managers do not have sufficient information about alternative financing sources.

Key words: Banking, Financial System, SMEs

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR.....	x
TABLO LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM.....	4
BANKACILIK VE FİNANS SİSTEMİ	4
1.1. FİNANSAL SİSTEMİN UNSURLARI.....	5
1.1.1. PARA.....	5
1.1.1.1. Paranın Temel Özellikleri	6
1.1.1.2. Paranın Temel Fonksiyonları	7
1.1.2. TASARRUF AÇIĞI OLANLAR İLE TASARRUF FAZLASI OLANLAR	7
1.1.3. FİNANSAL ENSTRÜMANLAR	8
1.1.4. FİNANSAL PİYASALAR.....	11
1.1.4.1. Vade Açısından Finansal Piyasaların Sınıflandırılması.....	14
1.1.4.1.1. Para Piyasası ve Araçları	14
1.1.4.1.1.1. Bono.....	15

1.1.4.1.1.2. Geri Satın Alma Sözleşmesi (Repo).....	16
1.1.4.1.1.3. Finansman Bonoları	16
1.1.4.1.1.4. Kambiyo Senedi / Poliçe	17
1.1.4.1.1.5. Banka Mevduatı.....	17
1.1.4.1.1.6. Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler.....	18
1.1.4.1.2. Sermaye Piyasası ve Araçları.....	18
1.1.4.1.2.1. Hisse Senedi	18
1.1.4.1.2.2. Devlet Tahvilleri	19
1.1.4.1.2.3. Şirket Tahvilleri	19
1.1.4.1.2.4. Yatırım Fonu Katılma Payı.....	20
1.1.4.1.2.5. Borsa Yatırım Fonları.....	20
1.1.4.1.2.6. Ticari Banka Kredileri.....	21
1.1.4.1.2.7. Konut ve Gayrimenkul Sertifikaları	21
1.1.4.1.2.8. Varantlar.....	22
1.1.4.1.2.9. Altın, Gümüş ve Platin Bonoları	23
1.1.4.1.2.10. İpotekli Konut Kredileri	24
1.1.4.2. Alım-Satımın İlk Elden Olup Olmaması Açısından Piyasaların Sınıflandırılması	24
1.1.4.2.1. Birincil Piyasalar	24
1.1.4.2.2. İkincil Piyasalar.....	25
1.1.4.3. Müzayede ve Tezgahüstü Piyasaları	25

1.1.4.3.1. Müzayede Piyasaları.....	25
1.1.4.3.2. Tezgahüstü Piyasalar	26
1.1.4.4. Nakit ve Türev Piyasalar	26
1.1.4.4.1. Nakit Piyasalar	26
1.1.4.4.2. Türev piyasalar.....	27
1.1.5. FİNANSAL KURUMLAR.....	27
1.1.5.1. Finansal Kurumların Çeşitleri	28
1.1.5.1.1. Para Yaratın Finansal Kurumlar	29
1.1.5.1.1.1. Banka ve Bankacılık	29
1.1.5.1.1.2. Ticari Bankalar	30
1.1.5.1.1.3. Katılım Bankaları.....	34
1.1.5.1.1.4. Merkez Bankaları.....	36
1.1.5.1.1.4.1. Türkiye'de Merkez Bankacılığı.....	37
1.1.5.1.1.4.2. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın Görev ve Yetkileri.	38
1.1.5.1.2. Para Yaratmayan Finansal Kurumlar	41
1.1.5.1.2.1. Yatırım ve Kalkınma Bankaları	42
1.1.5.1.2.1.1. Yatırım Bankaları	42
1.1.5.1.2.1.2. Kalkınma Bankaları	43
1.1.5.1.2.1.3. Kalkınma ve yatırım bankalarının temel farklılıkları	44
1.1.5.1.2.2. Sigorta Şirketleri	46
1.1.5.1.2.3. Sosyal Güvenlik Kurumları	46

1.1.5.1.2.4. Leasing Şirketleri	46
1.1.5.1.2.5. Faktoring Şirketleri	47
1.1.5.1.2.6. Yatırım Fonları ve Yatırım Ortaklıkları.....	47
1.1.5.1.2.7. İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.(Takasbank)	48
1.1.5.1.2.8. Bağımsız Denetim Şirketleri.....	48
1.1.5.1.2.9. Borsalar	48
1.1.5.1.2.10. Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği	49
1.1.5.1.2.11. Kredi Birlikleri.....	50
1.1.5.1.2.12. Sermaye Piyasası Kurulu.....	50
1.1.5.1.2.13. Merkezi Kayıt Kuruluşu	50
2. BÖLÜM.....	52
KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER İLE KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN BANKACILIK VE FİNANS SİSTEMİ İLE İLİŞKİLERİ.....	52
2.1. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler	53
2.1.1. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımlamaları	53
2.1.2. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Özellikleri	60
2.1.3. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Avantajları	61
2.1.4. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Dezavantajları	61
2.1.5. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Önemi	62

2.2. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Bankacılık ve Finans Sistemi İle İlişkileri	68
2.2.1. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler ve Finansman İhtiyacı.....	68
2.2.2. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Finansman Alternatifleri	74
2.2.2.1. Kısa Süreli Finansman Kaynakları	75
2.2.2.1.1. Ticari(Satıcı) Krediler	76
2.2.2.1.2. Banka Kredileri	77
2.2.2.1.3. Finansman Bonoları	79
2.2.2.1.4. Factoring.....	79
2.2.2.1.5. Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler	80
2.2.2.2. Orta Vadeli Finansman Kaynakları.....	81
2.2.2.2.1. Orta Vadeli Banka Kredileri	82
2.2.2.2.2. Makine ve Tesislerin Finansmanı	83
2.2.2.2.3. Leasing	83
2.2.2.2.4. Forfaiting	84
2.2.2.3 Uzun Vadeli Finansman Kaynakları	85
2.2.2.3.1. Tahviller ve Hisse Senetleri	85
2.2.2.3.2. Uzun Vadeli Banka Kredileri	87
2.2.2.3.3. Kâr Zarar Ortaklığı Senetleri.....	87

3. BÖLÜM.....	88
BANKACILIK VE FİNANS SİSTEMİNİN KOBİ'LER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİ ARAŞTIRMAYA YÖNELİK BİR ALAN ÇALIŞMASI.....	88
3.1. Literatür Özeti.....	88
3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	90
3.3. Araştırmanın Ana Kütlesi ve Örneklemi.....	90
3.4. Araştırmanın Varsayımları ve Kısıtları.....	91
3.5. Araştırma Yöntemi.....	91
3.6. Anket Bulgularının Değerlendirilmesi.....	92
3.6.1. Frekans Tabloları	92
3.6.2. Değişkenler Arası Karşılaştırma Analizleri	106
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	128
KAYNAKÇA	134
Ek-1: Anket Soruları	147
Ek-2: B Bölümü Sorularının Ayrıntılı Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	152
Ek-3: C Bölümü Sorularının Ayrıntılı Güvenilirlik Analiz Sonuçları.....	153

KISALTMALAR

BDDK: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

İSO: İstanbul Sanayi Odası

KOBİ: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler

TBB: Türkiye Bankalar Birliği

TCMB: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Finansal Piyasalar Ayrımı - 1	13
Tablo 2: Finansal Piyasalar Ayrımı - 2	14
Tablo 3: Türkiye'de Faaliyet Gösteren Ticari Banka ve Şube Sayıları.....	32
Tablo 4: Katılım Bankalarının Türkiye'deki Şube Sayıları	36
Tablo 5: Türkiye'deki Yatırım ve Kalkınma Bankaları	45
Tablo 6: Türkiye'deki KOBİ Tanımlamaları	54
Tablo 7: İngiltere'deki KOBİ Sınıflandırması ve Ekonomideki KOBİ'lerin Oranı	55
Tablo 8: Amerika'daki KOBİ'lerin Sınıflandırılması	56
Tablo 9: Rusya ve Avrupa Birliğindeki KOBİ Karşılaştırması	59
Tablo 10: Botsvana'daki KOBİ'lerin Sınıflandırması	60
Tablo 11: Türkiye'de Kullanılan Finans Kaynaklarına Göre İşletmelerin Dağılımı(%)	74
Tablo 12: Nakdi KOBİ Kredilerinin Miktarı ve Tüm Nakdi Krediler İçindeki Payı.....	79
Tablo 13: 2012 Yılı Dünya Leasing İşlem Hacmi ve Penetrasyon Oranları	84
Tablo 14: İşletmelerin Faaliyet Sürelerine Göre Dağılımı	92
Tablo 15: İşletmenin Hukuki Yapısına Göre Dağılımı	93
Tablo 16: İşletmenin Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı	93
Tablo 17: İşletme Ölçek Durumuna Göre Dağılımı.....	94
Tablo 18: İşletme Sahiplerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	94
Tablo 19: İşletmelerin Finansal Kurumlardan Yararlanmak İçin Yardım Alma Durumu ..	95
Tablo 20: İşletmelerin Halka Arz Gerçekleştirme Durumları	95
Tablo 21: Tercih Edilen Kredi Vadelerinin Dağılımı	95
Tablo 22: İşletmelerin Bankalarla Çalışma Sıklığı	96
Tablo 23: İşletmelerin Finansman Sorunu Yaşama Sıklığı	96

Tablo 24: İşletmelerin Ticari Banka Kredisi Kullanma Sıklığı	97
Tablo 25: İşletmelerin Yatırım Bankası Kredisi Kullanma Durumu.....	97
Tablo 26: İşletmelerin Leasing Yapma Durumu	98
Tablo 27: İşletmelerin Faktoring Yapma Durumu.....	98
Tablo 28: İşletmelerin Esnaftan Borçlanma Durumu	98
Tablo 29: İşletmelerin Devlet Desteklerinden Yararlanma Durumu.....	99
Tablo 30: Kuruluş Aşamasında Dış Finansman İhtiyacı Durumu	99
Tablo 31: İşletmelerin Banka Kredileri ile Finansal Araçlar Konusundaki Görüşleri.....	100
Tablo 32: İşletmelerin Banka Kredileri, Faiz Oranları ve Kredi Vadeleri Hakkındaki Görüşleri.....	101
Tablo 33: İşletmelerin Finansal Araçları Hangi Sıklıkla Kullandıklarının Genel Tanımlayıcı Tablosu.....	103
Tablo 34: İşletmelerin Banka Kredileri, Finansman Sorunu Yaşama Nedenleri, Finansal Araçlar Konusundaki Düşüncelerinin Genel Tanımlayıcı Tablosu.....	104
Tablo 35: B ve C Bölümü Sorularının Güvenilirlik Analiz Sonuçları	107
Tablo 36: İşletmelerin Faaliyet Süreleri İle Alternatif Finansman Yöntemlerini Kullanma Durumları	108
Tablo 37: İşletmenin Faaliyet Süresi İle Kredi Bulamama Nedenlerine İlişkin Fark Testleri	109
Tablo 38: İşletmenin Faaliyet Süresi İle Kredi Maliyetlerinin Yüksekliği Nedeniyle Finansman Sorunu Yaşamaya İlişkin Fark Testi.....	110
Tablo 39: İşletmenin Faaliyet Süresi İle Bankacılık ve Finans Sisteminin İşletmenin Personel Sayısına, Satış Hacmine, Finansman İhtiyacı Bulmasına ve Büyümesine İlişkin Fark Testleri.....	111

Tablo 40: İşletme Büyüklüğüne Göre Bankalarla Çalışma Sıklığına İlişkin Fark Testi...	112
Tablo 41: İşletme Büyüklüğüne Göre Alternatif Finansman Yöntemlerini Kullanmaya İlişkin Fark Testleri	113
Tablo 42: Firma Büyüklüğüne Göre Firmaların Kredi Maliyetlerinin Yüksekliği Nedeni İle Finansman Sorunu Yaşamalarına İlişkin Fark Testi	114
Tablo 43: Firma Büyüklüğüne Göre Bankacılık ve Finans Sisteminin İstihdamı Arttırmasına İlişkin Fark Testi	115
Tablo 44: İşletme Büyüklüğü Açısından Finansman Yöntemleri Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olmaya İlişkin Fark Testleri.....	116
Tablo 45: İşletme Sahibinin Eğitim Durumuna Göre Finansman Yöntemleri Kullanma Sıklığına İlişkin Fark Testleri.....	118
Tablo 46: İşletme Sahibinin Eğitim Durumuna Göre Finansman Yöntemleri Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olma Arasındaki Fark Testleri	119
Tablo 47: İşletme Sahibinin Eğitim Durumuna Göre Gelecekte Alternatif Finansman Yöntemlerini Kullanmaya İlişkin Fark Testleri.....	121
Tablo 48: Firmaların Bankalarla Çalışma Süresine Göre KOBİ'lere Sağlanan Kredi Çeşidini ve Miktarını Yetersiz Bulmaya İlişkin Fark Testleri	122
Tablo 49: Firmaların Bankalarla Çalışma Süresine Göre Satışlarını ve Personel Sayısını Arttırmasına İlişkin Fark Testleri	123
Tablo 50: Firmaların Bankalarla Çalışma Süresine Göre Bankacılık ve Finans Sisteminin İşletmenin Büyümesine Katkı Sağlamasına İlişkin Fark Testi	124
Tablo 51: Firma Sahibinin Eğitim Durumu İle AR-GE Faaliyetleri Gerçekleştirme Durumlarının Ki-Kare Yöntemi İle Test Edilmesi	125

Tablo 52: Finansal Kurumlardan Yardım Alma Durumuna Göre Finansman Yöntemlerini Kullanma Arasındaki İlişkinin Bağımsız Grup T Testine Göre Sonuçları	126
---	-----

GİRİŞ

Bu çalışma, bankacılık ve finans sisteminin KOBİ'ler üzerindeki etkilerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bankacılık ve finans sistemi, KOBİ'lere başta banka kredileri olmak üzere finansman bonoları çıkarma, leasing kullanma, factoring yapma, tahvil ve hisse senedi ihraç etme gibi alternatif araçlar sunarak KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarını karşılamakta ve KOBİ'lerin finansman sıkıntılarını gidermesine, gelişmelerine, üretimlerini arttırmalarına yardımcı olmaktadır. Çalışmada Mersin ili Anamur ilçesinde faaliyet gösteren KOBİ'lerden yararlanılarak bankacılık ve finans sisteminin bu işletmeler üzerindeki etkileri analiz edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu işletmelerin, bankacılık ve finans sistemi araçlarından ne ölçüde yararlandıkları, bu araçların işletmelerin finansman sıkıntılarına cevap verip veremedikleri, finansman yöntemlerini kullanmanın firmanın yaş süresi ile ilgili olup olmadıkları, bankacılık ve finans sisteminin işletmenin satışları arttırıp arttırmadığı, işletmenin büyüklüğüne göre bankalarla çalışma sıklığı arasında ilişkinin olup olmadığı, firma büyüklüğüne göre bankacılık ve finans sisteminden yararlanılması sonucunda işletmelerin istihdam yaratıp yaratmadıkları, firma sahiplerinin eğitim durumuna göre finansman yöntemlerini kullanma sıklığı arasında farklılık olup olmadığı, bankalarla çalışma süresine göre işletmenin personel sayısında ve satış hacminde farklılık olup olmadığı gibi hipotezler test edilmeye çalışılmıştır. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde bankacılık ve finans sistemini oluşturan para, finansal enstrümanlar, finansal piyasalar, finansal kurumlar ve fon fazlası olan kesim ile fon talep eden kesim hakkında genel bilgiler verilmiştir. Finansal piyasaların ayrımı ve finansal piyasaların araçları hakkında ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır. Bankaların bankası diye

adlandırılan merkez bankalarının amaçlarından, sorumluluklarından, görev ve yetkilerinden bahsedilmiştir.

İkinci bölümde ülke ekonomilerinin en önemli yapıtaşlarından biri olan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler konusu ile bu işletmelerin bankacılık ve finans sistemi ile olan ilişkileri ele alınmıştır. KOBİ tanımı ülkeler arasında farklı kriterlere göre çeşitli şekillerde yapılmaktadır. Ancak KOBİ'lerin en genel tanımı işletmenin çalışan sayısına göre yapılmaktadır. KOBİ'ler ekonomiler için katma değer, yatırım, bölgesel kalkınma, istihdam yaratarak sermayenin tabana yayılmasını sağlamaktadır. KOBİ'ler teknolojinin yayılmasına katkı sağlamakta ve piyasaların monopolleşmesini önlemektedir. KOBİ'ler dinamizmi ve esnekliklerinden dolayı bir çok alanda yeni iş kolları yaratmaktadır. Büyük işletmelerin faaliyet göstermediği alanlarda faaliyet göstererek tamamlayıcılık özelliği göstermektedir. Ayrıca KOBİ'ler, kuruluş maliyetlerinin azlığı, yönetiminin kolaylığı gibi nedenlerden dolayı girişimcilik faaliyetlerinin gelişmesine katkı yapmaktadır. KOBİ'ler, ekonomik kriz durumlarında üretimlerini farklı alanlara yönlendirebilmekte ve ekonomik krizleri daha kolay bir şekilde atlatabilmektedir. Benzer şekilde KOBİ'ler değişen çevre koşullarına daha erken adapte olabilmekte ve değişen müşteri profillerine uygun üretimler yapabilmektedir. Bölümün devamında küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin finansman ihtiyaçları, finansman bulma noktasındaki problemleri ile bu işletmelerin finansman alternatifleri üzerinde durulmuştur. Bankacılık ve finans sistemi genel olarak KOBİ'lere başta banka kredileri olmak üzere finansman bonusu çıkarma, leasing kullanma, factoring yapma, hisse senedi ve tahvil ihraç etme gibi araçlar sunmaktadır. Hızlı büyüme oranlarına sahip ancak sermaye piyasaları yeterli olgunluğa ulaşamamış ülkelerdeki KOBİ'ler önemli ölçüde finansal problemler yaşamaktadır. Birçok KOBİ yeterli öz kaynağa sahip değildir. Finansal ve ekonomik istikrarsızlıklar KOBİ'lerin satışlarının düşmesine, üretim

maliyetlerinin artmasına ve finansman sorunu yaşamalarına sebep olmaktadır. Bankacılık ve finans sistemi KOBİ'lerin finansman sıkıntısına, KOBİ'nin yeni kurulmuş olması, yeterli teminatının olmaması gibi nedenlerle her zaman cevap verememektedir. Bankalar, özellikle yeni kurulmuş işletmeleri riskli görerek kredi sunmakta imtina etmektedir. Bu durumda işletmeler farklı kişi ve kurumlardan borçlanma yoluna başvurmaktadır.

Çalışmanın son bölümünde ise Mersin ili Anamur ilçesinde bir anket çalışması yapılmış, derlenen veriler SPSS programında analiz edilerek, bankacılık ve finans sisteminin küçük ve orta büyüklükteki işletmeler üzerindeki etkilerinin ne olduğu saptanmaya çalışılmıştır.

1. BÖLÜM

BANKACILIK VE FİNANS SİSTEMİ

Genel olarak banka, tasarruf yapan birimlerin tasarruflarını toplayan ve bu tasarrufları, tasarruf ihtiyacı duyan kesimlere aktaran, finansal aracılardan bir alt bileşeni olarak tanımlanmaktadır (Klein, 1971:206). Bankalar bu tasarrufları fon talep edenlere aktararak üretken ve verimli yatırımların yapılmasına öncülük etmekte, finansal sistemin ve ekonominin gelişmesine yardımcı olmaktadır (Mishkin, 2000:213). Bankacılık ise bankaların yaptığı işlemleri ve faaliyetleri yürüten, birçok finansal varlığın kullanılmasını gerektiren bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Yıldıran, 2016:309). Bankacılık sektörü finans sisteminin itici bir gücüdür (Dağıdır, 2010:26). Aynı zamanda sağlıklı ve kârlı bir bankacılık sistemi, finansal istikrarın sağlanmasına yardımcı olarak ekonomik zenginliğin artmasına katkıda bulunmaktadır (Taşkın, 2011:289).

Finansal sistem ise, basit bir açıklamayla finansal araçların alınıp satıldığı bir sistem olarak tanımlanabilir. Zaman ve mekan açısından fon fazlalığı olan kesimlerden fon darlığı çeken kesimlere fon aktarımını sağlayan yapılar olarak da belirtilebilir (Orhan ve Erdoğan, 2008:27). Finans sistemi, fon talep edenler ile fon arz edenleri bir araya getirerek tasarrufların değerlendirilmesine, belli bir kaynak miktarının elde edilmesine, bu kaynakların optimal, etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasına aracılık eden sistemdir (Ege ve Topaloğlu, 2016:56).

Diğer bir tanımla finansal piyasalar, firmaların ve fona ihtiyaç duyan hane halkı, dış alem ve devlet kesimi ile yine ellerinde fon fazlası bulunan firma ve diğer kesimleri buluşturan piyasalar diye de tanımlanabilir. Yani gelirlerinin bir kısmını ellerinde tutanlar ile ellerinde gelirlerinin arta kalanı olmayan ya da yeteri kadar tasarruf

biriktiremeyip ama yatırım ve tüketim yapmak isteyen firma, hanehalkı, hükümet ve dışalemin karşılaştığı piyasalardır. Tasarruf eksikliği olan kesim ile tasarruf fazlası olan kesimin varlığı finansal piyasaların temelini oluşturur (Sayılğan, 2011:20-21).

Finansal sistemin ve yapısının daha iyi bir şekilde ifade edilebilmesi için finansal sistemi oluşturan unsurlar şöyle sıralanabilir;

- Para,
- Tasarruf açığı olanlar ile tasarruf fazlası olanlar,
- Finansal enstrümanlar,
- Finansal piyasalar,
- Finansal kurumlar.

Yukarıdaki unsurlarıyla finansal sistem, tasarruf fazlası olanlar ile tasarruf eksikliği olanlar arasında, belirli yasalar çerçevesinde, işletilen araçları vasıtasıyla ve finansal kurumlar, aracılar ve piyasalar yardımıyla aktif fon aktarımını mümkün kılmayı amaçlamaktadır. Bu sebeplerden ötürü gelişmekte olan ve büyümek isteyen bir ekonomi için finansal sistem zaruri bir ihtiyaçtır (Sakarya, 2016:385). İzleyen kısımda finansal sistemin unsurları kısaca izah edilmiştir.

1.1. FİNANSAL SİSTEMİN UNSURLARI

1.1.1. PARA

Paranın önemi konusunda tüm iktisatçılar görüş birliğine varmalarına rağmen paranın tanımı konusunda uyuşmazlık içerisindeyler. Para tanımının doğru bir şekilde yapılabilmesi için değişen yasal, ekonomik, fiziksel, davranışsal ve psikolojik süreçlerin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Literatürde kabul edilen basit bir tanımlamaya göre

para, mal ve hizmetlerin alımı ile borçların geri ödenmesinde kullanılan, genel kabul gören bir araçtır (Delice, 2016:3-4 ; Orhan ve Erdoğan, 2008:5). Başka bir tanımla para, malların ve hizmetlerin değişimini mümkün kılan, kağıttan mamul edilebilmesinin yanında, geçmişte olduğu gibi farklı madenlerden de yapılabilen herhangi bir şeydir (Erdem, 2012:1). Mishkin ise parayı, "satın alınan mal ve hizmetlerin bedelinin ödenmesinde veya borçların geri ödenmesinde genel olarak herkes tarafından kabul edilen her şey" olarak tanımlamaktadır (Mishkin, 2000:50).

1.1.1.1. Paranın Temel Özellikleri

Paranın temel özellikleri aşağıdaki gibi özetlenebilir (Orhan ve Erdoğan, 2008:6);

-Taşınabilirlik: Paranın önemli özelliklerinden bir tanesi paranın kolay bir şekilde ödeme mahallerine taşınabilir olmasıdır. Paranın bu özelliği kullanım kolaylığı sağlamaktadır.

-Dayanıklılık: Paranın fiziksel olarak dayanıklı ve bir çok işlemde kullanılması gerektiğini ifade eder. Para denilen şeyin yırtılmamasını, solmamasını, üzerindeki değer sürekli görünür olmasını tanımlar.

-Bölünebilirlik: Para olarak tanımlanan varlığın her türlü ödeme işlemlerinde kullanılabilmesini açıklar.

-Standardizasyon: Paranın ödeme sırasında fiziksel olarak standardizasyonunu ifade eder. Yani ödeme araçlarının belli bir standartta olması gerektiğini açıklar.

-Taklit edilememe: Para olarak kullanılan varlığın herkes tarafından bilinebilir olması ve sahte ödeme araçlarının önüne geçmesi gerektiğini ifade eder.

1.1.1.2. Paranın Temel Fonksiyonları

Paranın temel fonksiyonları, değişim aracı, hesap birimi ve servet saklama aracı olmak üzere üç farklı şekilde sayılabilmektedir (Orhan ve Erdoğan, 2008:6-7).

- Paranın değişim aracı olması, trampa sisteminin görevini yerine getirmektedir. Trampa sisteminde değişimler sağlıklı bir şekilde yapılamazken para sisteminde değişimler sağlıklı bir şekilde yapılabilmektedir.
- Paranın hesap birimi olması, mal ve hizmetlerin diğer mal ve hizmetler karşısındaki değerlerinin ölçülmesinde kullanılmasını ifade eder.
- Paranın servet saklama aracı olması ise kişilerin emek ve emek benzeri diğer faktörleri kullanarak kazandıkları birikimlerini ileride kullanabilmelerine olanak tanıyan bir fonksiyonudur.

1.1.2. TASARRUF AÇIĞI OLANLAR İLE TASARRUF FAZLASI OLANLAR

Ekonomide belirli bir zaman dilimi içerisinde, elde ettikleri gelirden fazlasını harcama eğilimi gösteren birimler fon talep eden yani tasarruf açığı olan birimleri oluşturmaktadır. Belirli bir zaman dilimi içerisinde elde ettikleri gelirlerinin bir kısmını tasarruf eden ve bu tasarruflarını bir çıkar karşılığında, fonlara ihtiyaç duyan birimlere sunanlar ise fon arz eden birimleri oluşturmaktadır.

Ülkeler ve işletmeler, kalkınmaları ve büyümeleri için sermaye birikimlerine ihtiyaç duymaktadır. Ancak kalkınamamış, yeterli olgunluğa ulaşamamış işletmeler ve devletler bulundukları ekonomik ortamdan dolayı zaten tasarruf biriktirememektedir. Tasarruf yetersizliğinden dolayı hem özel sektörde hem de kamu sektöründe gerekli yatırımlar yapılamamaktadır. Böyle bir durumda üretimde verimlilik ve halkın refah

seviyesi artmamaktadır (Yılmaz ve Yaraşır, 2009:98). Bu olumsuzluklarla beraber ülkeler ve işletmeler dış finansman ihtiyacı için tasarruf fazlası olan ülke ya da kişilerden borçlanmak zorunda kalmaktadır. Burada fon talep edenler ile fon arz edenleri buluşturmada finansal piyasalar hayati rol oynamaktadır. Finansal piyasalar bu iki kesimi buluşturarak fon fazlası olan kesimin fonlarını değerlendirmekte, fon açığı olan kesime ise uygun koşullarda fonlara erişimine imkan sağlamaktadır.

1.1.3. FİNANSAL ENSTRÜMANLAR

Finansal enstrümanlar finansal piyasalar aracılığıyla fon arz edenlerden fon talep edenlere aktarılan hisse senedi, özel sektör tahvilleri, hazine bonoları, devlet tahvilleri, poliçe, bono, çek gibi menkul kıymetlerden oluşmaktadır (Korkmaz ve Ceylan, 2010:9).

Finansal enstrümanları para piyasası enstrümanları ve sermaye piyasası enstrümanları olarak iki grupta incelemek de mümkündür.

Para piyasası araçları vadeleri bir yılın altında olan borç araçlarıdır. "Vadeleri kısa, riskleri düşük, ticaret hacimleri ise oldukça yüksektir" (Erdem, 2012:63). Bu piyasalarda vadesi bir yıldan az olan menkul kıymetler el değıştirir ve "sermaye piyasalarının yanı başında erişilebilen" kısa vadeli piyasalardır. Sermaye piyasalarına göre riski düşüktür, daha hızlı likide dönüştürülebilir ve de genellikle yaşlı nüfus ile risk almayı sevmeyen yatırımcılar tarafından tercih edilmektedir (Yüceol, 2016:112-113). Para piyasalarına başvuran bireyler, kısa vadede harcamalarını ve alacaklarını denkleştirmek için başvurmaktadır (Orhan ve Erdoğan, 2008:32).

Para piyasası araçları aşağıdaki gibi sayılabilir;

- Hazine bonosu,
- Banka kabulü,
- Geri satın alım anlaşması (Repo),
- Finansman bonoları,
- Kambiyo senedi/poliçe
- Banka mevduatı,
- Varlığa dayalı menkul kıymetler.

Türkiye'de para piyasasının organizasyon biçimleri üç ayrı piyasadan oluşmaktadır. Bunlar (Yüceol, 2016:113);

- Bankalararası Piyasa,
- Merkez Bankası Piyasası,
- Takasbank Piyasası'dır.

Bankalararası Para Piyasası(İnterbank): Merkez Bankası bünyesinde kurulmuştur. Bankalar arasındaki para akışını ve bankacılık sistemi kaynaklarının verimli şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla 2 Nisan 1986 yılında kurulmuştur. Bu piyasada bankalar kendilerine izin verilen limitler dahilinde TL depo, alım ve satım işlemleri yapabilmektedir (www.tcmb.gov.tr, 2019).

Merkez Bankası Para Piyasası: Merkez Bankasının uyguladığı para politikası, piyasaları doğrudan etkilemektedir. Açık piyasa işlemleri ile ekonominin para arzını ayarlamaktadır. Merkez Bankasının nihai kredi merci olması nakit sıkışıklıklarını ve

finansal piyasaların verimli çalışmasını engelleyen sorunları ortadan kaldırmaktadır (www.tcmb.gov.tr, 2019).

Takasbank Para Piyasası: "Fon fazlası ve/veya fon ihtiyacı olan üyelerinin talep ve tekliflerinin" karşılanmasına yardımcı olan, 1996 yılında kurulmuş olan organize bir piyasadır (www.takasbank.com.tr, 2019).

Bu piyasaların ortak özellikleri işlemlerin kısa vadeli ve teminatlarının hazine bonosu olmasıdır. Ayrıca bu piyasalarda işlem gören para, yabancı para ise para piyasası yerini Forex Piyasası almaktadır (Yüceol, 2016:113).

Forex genel olarak bir ülkenin para birimi ile diğer bir ülkenin para birimi arasındaki mübadele oranından yararlanılarak, döviz ticaretinin yapıldığı, uluslararası piyasaların tamamı olarak ifade edilebilir (www.forex.com.tr, 2019). Forex piyasaları, döviz piyasaları olarak da adlandırılabilir. Forex piyasaları diğer bütün finansal piyasaların temelini oluşturmaktadır. Dünyanın her tarafında bütün para türleri üzerinden işlem yapılan bu piyasalar bir bütün olarak değerlendirildiklerinde dünyanın en büyük finansal piyasasını oluşturmaktadır (Levinson, 2014:35). Forex piyasalarının genel özelliği işlem yapma şartlarının dünyanın her yerinde aynı olmasıdır. Bu piyasalar sadece hafta sonları kapalı olup hafta içi 24 saat işlem gören piyasalardır (Ellialtıoğlu, 2017:28). Forex piyasaları dünyanın en hızlı büyüyen ve gelişen piyasalarıdır. Teknolojinin gelişmesiyle beraber çok sayıda kurumsal ve bireysel yatırımcı, günün her saatinde işlemlerini kolaylıkla yapabilmektedir (Şendur, 2017:24). Bu piyasalarda ortalama bir günlük işlem tutarı 3,1 trilyon doları bulmaktadır (Levinson, 2014:35).

Sermaye piyasası araçları, menkul kıymetler ve özellikleri Sermaye Piyasa Kurulu tarafından belirlenen hisse senetleri, devlet tahvili, şirket tahvili vb. değerli kağıtlardan oluşmaktadır (Sayılğan, 2011:61). Sermaye piyasası araçlarının taşınabilir

kıymetli evrak olması özelliğinden dolayı menkul kıymetler olarak da adlandırılabilir (Korkmaz ve Ceylan, 2010:177). Sermaye piyasası araçlarının riski, para piyasası araçlarının riskine göre daha yüksektir (TCMB, 2015:3). Örneğin bir yatırımcının almış olduğu hisse senedinin getirisi, firmanın kâr oranlarıyla doğru orantılıdır. Daha yüksek kâr daha yüksek temettü anlamına gelirken, kârın az olması durumu da beraberinde temettü payının az olmasına neden olacaktır.

Türkiye'deki sermaye piyasası araçları aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (Erdem, 2012:74);

- Hisse senetleri
- Devlet tahvilleri
- Şirket tahvilleri
- İpotekli konut kredileri
- Ticari banka kredileri
- Yatırım fonu katılma belgeleri
- Borsa yatırım fonları
- Gayrimenkul ve konut sertifikaları
- Varantlar
- Altın, gümüş ve platin bonoları

1.1.4. FİNANSAL PİYASALAR

Piyasalar her türlü mal, hizmet ve finansal araçların alım ve satımının yapılması için alıcı ve satıcıların karşılaştığı ortamdır. Alıcı ve satıcıları buluşturan bu ortamın, ekonomilerin ve teknolojinin gelişmişliğine bağlı olarak mekan olma zorunluluğu yoktur. Artık günümüzde alıcı ve satıcılar, alım ve satım işlemlerini internet, telefon, mobil

bankacılık, fax ve ATM gibi farklı iletişim araçları ile yerine getirmektedir (Sayılğan, 2011:19).

Piyasalar, mal (gerçek-reel) piyasaları ve finansal (mali) piyasalar olarak iki gruba ayrılabilir.

Mal Piyasaları, fiziksel malların ve hizmetlerin bir ticari çıkar karşılığında ticaretinin yapıldığı piyasalardır. Mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılan üretim faktörlerinin ticareti de mal piyasaları grubuna girmektedir. Mal piyasalarına, "enerji piyasaları, silah piyasaları, altın piyasaları," gıda ürünleri piyasaları, kanatlı hayvan piyasaları gibi örnekler verilebilir (Sayılğan, 2011:19). Üretim faktörleri emek, sermaye, girişim ve doğal kaynak olan faktör piyasaları da mal piyasalarına girmektedir. Faktör gelirleri ise ücret, faiz, kâr ve ranttan oluşmaktadır. Genel olarak bakıldığında zaman bütün piyasa gelirleri faktör piyasaları gelirlerinden oluşmaktadır (www.ekodialog.com, 2019).

Finansal piyasaları, ekonomide zaman ve mekan açısından fon sıkışıklığının giderildiği, finansal araçların değişime konu olduğu piyasalar olarak belirtebiliriz (Orhan ve Erdoğan, 2008:27). Finansal piyasalara, finansal varlık yani menkul(taşınabilir) kıymet piyasaları da denilmektedir. Finansal varlıklar ya da araçlar, mal piyasalarındaki gibi bu varlıkları ellerinde bulunduran kişilere doğrudan bir hizmet veya getiri sağlamamaktadır. Hisse senetleri, tahviller, banka bonoları, finansman bonoları bu piyasalarda işlem gören menkul kıymetlerin bazılarıdır. Örneğin bir yatırımcı, finansal varlık olarak hisse senedine yatırım yaptıysa işlemi bir ortaklık ilişkisi, tahvile yatırım yaptıysa işlemi alacak ilişkisi doğurmaktadır (Sayılğan, 2011:20).

Finansal piyasaların farklı şekillerde ayrımını yapmak mümkündür. Bu piyasaları aşağıdaki gibi iki tablo şeklinde göstermek mümkündür.

Tablo 1: Finansal Piyasalar Ayrımı - 1

Finansal Piyasalar Ayrımı	Alım-Satımın İlk Elden Olup-Olmaması Açısından	Birincil Piyasalar
		İkincil Piyasalar
	Vade Açısından	Para Piyasası
		Sermaye Piyasası
	Ticaretin Yapıldığı Yer Açısından	Müzayede Piyasası
		Tezgahüstü Piyasası
	Ödemenin Yapıldığı Zaman Açısından	Nakit Piyasalar
		Türev Piyasalar

Kaynak: Erdem, 2012:52

Tablo 2: Finansal Piyasalar Ayrımı - 2

Piyasalar					
Mal Piyasaları	Finansal Piyasalar				
	Sermaye Piyasası				Para Piyasası
	Vade Bakımından	Örgütlenme Bakımından	İhraç Bakımından	Alıcı-Satıcı Bakımından	
	1)Spot Piyasa 2)Vadeli Piyasa	1)Organize Piyasa 2)Tezgaüstü Piyasa	1) Birinci El Piyasa 2) İkinci El Piyasa	1)Aracı Piyasa 2)Komisyoncu Piyasa 3)Doğrudan Piyasa 4)Mezat Piyasa	

Kaynak: Sayılğan, 2011:20

1.1.4.1. Vade Açısından Finansal Piyasaların Sınıflandırılması

Vade açısından finansal piyasalar para piyasaları ve sermaye piyasaları olmak üzere ikiye ayrılır. Vadesi bir yıl ve bir yılın altında olanlar para piyasaları, vadesi bir yılın üstünde olanlar ise sermaye piyasaları olarak adlandırılmaktadır.

1.1.4.1.1. Para Piyasası ve Araçları

Para piyasası, kısa vadeli yani bir yıl veya daha az bir süredeki kredi arz ve talep edenlerin karşılaştığı piyasalardır. Bu piyasalarda bir yıl veya daha kısa süre içinde büyük miktardaki paralar, parayı arz edenler ve talep edenler arasında değiştirilir

(Korkmaz ve Ceylan, 2010:13). "Para piyasası araçları genellikle borçlanma" ilişkisine dayanır (Sayılğan, 2011:21). Para piyasası işlemleri sermaye piyasasındaki işlemlere göre daha fazladır ve para piyasasından yararlanılma gerekçesi de farklıdır. Para piyasasından yararlanılma sebeplerinden önde geleni bireylerin kısa vadede gelir ve gider eşitliğini sağlayamaması gelir. Geliri az olan kesim fon talep ederken, geliri fazla gelen kesim ise tüketimden geri kalan kısmını para piyasasında değerlendirerek faiz ve benzeri gelir elde etmektedir. Para piyasası likittir ve nakde kolay bir şekilde çevrilebilir (Orhan ve Erdoğan, 2008:32).

Para piyasasının birçok aracı bulunmaktadır. Bu araçlara örnek olarak "altın, döviz, para, repo, kambiyo senetleri (poliçe, bono, çek) ve vadesi bir yıla kadar olan alacak ve borç senetleri" verilebilir. Merkez Bankası'nın fiyat istikrarını sağlamak amacıyla ekonomideki para arzını kontrol ettiği açık piyasa işlemleri de para piyasasının önemli bir kısmını oluşturur (Sayılğan, 2011:21-22).

1.1.4.1.1.1. Bono

Bonolar, hükümetler tarafından hazinenin kısa vadeli borçlanması amacıyla çıkarılan menkul kıymetlerdir. Bu özelliğinden dolayı hazine bonusu olarak adlandırılır. Vadeleri genellikle 13, 26 ve 52 haftalık şeklindedir. Bu vadeler ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Kolay bir şekilde nakde dönüşmesi ve ikincil piyasalarının geniş ve canlılığından dolayı Türkiye'de en çok bankalar tarafından rağbet edilmektedir (Korkmaz ve Ceylan, 2010:25).

Hazine bonoları, cari yıl bütçe kanununa göre çıkarılır ve eğer vadesi bir yıl veya bir yılı aşarsa bono olarak değil devlet tahvili olarak adlandırılır. Hazine bonoları yatırımcılara satıldığı tarihte üzerinde yazılı olan değerinin altında bir değerle yani

indirimli, iskontolu bir şekilde satılır. Vade sonunda, üzerindeki yazılı olan değerle satış değeri arasındaki miktar yatımcının faiz gelirini ifade etmektedir (Yüceol, 2016:117).

1.1.4.1.1.2. Geri Satın Alma Sözleşmesi (Repo)

Geri satın alma sözleşmesi ya da diğer adıyla repo, gelecekte belirli bir zamanda, belirli bir faiz oranından tekrar geri satın alınmak amacıyla yapılan tahvil satış işlemidir. Bu işlemi genellikle finansman ihtiyacı duyan bankalar ve büyük işletmeler yapmaktadır. Bu işlem günümüzde genellikle bir günlük ya da bir gecelik şeklinde yapılmaktadır. Burada uygulanan bir gecelik faiz oranına gecelik faiz oranı denilmektedir (Erdem, 2012:66). Reponun vadesi bir gece ile bir ay arasında değişmektedir. Ancak bu süre bazen bir ayı da geçebilmektedir (Yüceol, 2016:117).

Repo ile ters repo arasındaki fark tarafların bakış açısıyla ilgilidir. Taraflardan biri aldığı nakit yani para karşılığında diğer tarafa menkul kıymet veriyorsa bu repo olarak adlandırılır. Menkul kıymeti ödünç alan repo, karşı tarafa borç veren ise ters repo yapmış olmaktadır (Korkmaz ve Ceylan, 2010:28-29). Buradan da anlaşılıyor ki aslında repo ile ters repo bir işlemdir ve repo ile ters reponun karşılığı tarafların borç alan ve borç veren yönüyle ilgilidir.

1.1.4.1.1.3. Finansman Bonoları

Finansman bonoları, tanınırlığı yüksek ve riski düşük olan anonim firmalar tarafından kısa vadeli borç sağlamak üzere çıkarılmaktadır. Vadeleri üç ay ve katları olmak üzere en fazla on iki aydır (Yüceol, 2016:117-118). Finansman bonoları gelişmiş finans piyasalarında en hızlı büyüyen, en fazla itibar gören değerli kağıtlardır (Erdem, 2012:68).

1.1.4.1.1.4. Kambiyo Senedi / Poliçe

Senet ya da poliçenin vadesi genelde altı aydan kısadır. Ancak normal vadesi bir hafta ile bir yıl arasında olabilmektedir. Firmaların kredili mal ve hizmet alımlarında kullandıkları kısa vadeli bir mübadele enstrümanıdır. Satıcı firmanın alacağını garantileyen resmi nitelikteki bir belgedir. Bu belgeye keşidecinin bankası, bu belgenin karşılığını ödeyeceğini garanti ederse çek ya da poliçe olan bu belge "banka kabulü" niteliğini alır (Korkmaz ve Ceylan, 2010:28).

Banka kabulü, çok eski zamanlardan beri kullanılan, birbirini tanımayan ticari tarafların bankalarının karşılıklı olarak müşterilerinin yükümlülüklerini yerine getireceğine dair garanti veren resmi bir belgedir. Banka kabulü genellikle ithalatçı firma tarafından düzenlenmesine rağmen ihracatçı firma tarafından da düzenlenebilir. Tarafların çalıştığı bankaların "kabul edilmiştir" mührü ile banka kabulü resmileşmiş olmaktadır (Erdem, 2012:65-66).

1.1.4.1.1.5. Banka Mevduatı

Banka mevduatları, bireylerin tüketimlerinden arta kalan kısımları bankalara yatırarak karşılığında faiz getirisi elde ettikleri mevduatlardır. Bankalar, yatırılan bu mevduatları finansal piyasalarda değerlendirmektedir (Yüceol, 2016:117). Banka mevduatları vadeli ve vadesiz mevduat şeklinde olabilmektedir. Vadeli mevduatların süresi bir gün ile bir yıl arasını kapsamaktadır. Vadesiz mevduatların getirisi olmamasına karşın vadeli mevduatların getirisi faizdir ve bu faiz ödemesi vade sonunda yapılmaktadır. Bankalara yatırılan bu mevduatlar yerel para cinsinden olabileceği gibi yabancı paralar cinsinden de olabilmektedir. Yabancı para cinsinden açılan mevduat hesaplarına "döviz tevdiat hesapları" denilmektedir (Korkmaz ve Ceylan, 2010:14-15).

1.1.4.1.1.6. Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler

Varlığa dayalı menkul kıymetler bir şirket ya da bankanın varlıklarını ya da alacaklarını teminat göstererek ihraç kağıdı çıkarmasıdır. Belirli bir vade ve faiz oranı ile çıkarılır. Vadesinden önce de alınıp satılabilir. Finans ortakları ile finansal kiralama şirketleri de varlığa dayalı olarak ihraç kağıdı çıkarabilirler (Yüceol, 2016:118).

1.1.4.1.2. Sermaye Piyasası ve Araçları

Sermaye piyasaları işletmelerin orta ve uzun vadeli fon gereksinimlerini karşılamak için yararlandıkları piyasalardır. Bu piyasalardan özellikle, hisse senetleri halka arz olunmuş anonim şirketler yararlanmaktadır (Sayılğan, 2011:22). Sermaye piyasaları süre olarak bir yılı aşan borçlanmaların ve hisse senetlerinin işlem gördüğü piyasalardır (Orhan ve Erdoğan, 2008:32). Bütün piyasalarda fonları arz eden ve talep eden tarafların olduğu gibi sermaye piyasalarında da bu fonları arz eden ve talep edenler vardır. Sermaye piyasalarına fazla miktarda ve sürekli bir şekilde fon sağlayan kesimlere, "yatırım bankaları, portföy yönetim şirketleri, hayat sigortası kurumları, bireysel emeklilik şirketleri, özel emeklilik fonları, yatırım kulüpleri, sosyal güvenlik kurumları, yatırım kurumları ve yatırım ortaklıkları" örnek verilebilir (Korkmaz ve Soylu, 2016:420).

1.1.4.1.2.1. Hisse Senedi

Hisse senetleri, şirketlerin yatırımlarını finanse etmeleri amacıyla şirketler tarafından çıkarılan menkul kıymetlerdir. Hisse senetleri satın alan tarafa ortaklık hakkı tanır ve ikincil piyasalarda kolay bir şekilde alınıp satılabilen finansal enstrümanlardır. Hisse senetlerinde, tahvil ihraçlarında olduğu gibi bir borçlanma olmamaktadır. Hisse senedini alan taraf işletme üzerinde belli bir oranda ortaklık sahibi olmaktadır. Yani

tahvilde olduğu gibi belirlenmiş ve garanti edilmiş bir getiri yoktur. Hisse senedi sahibi belli bir sũre ile işletme ũzerinde "kâr payı" ya da "temettũ" alma hakkına sahiptir. Genellikle bu pay alma aralığı yılda bir kez olmaktadır. Bu kâr payı işletmenin yıl iãerisindeki performansına bağlı olarak değişmektedir (Erdem, 2012:74). Eğer işletmenin itibarı yũksek ve yıl iãerindeki ticaret hacmi geniş ise bu işletmenin hisse senetleri değerlenmekte ve hisse senedi sahipleri daha fazla temettũ kazanabilmektedir.

Hisse senetleri esham, aksiyon veya pay senetleri olarak da adlandırılmaktadır. Hisse senetleri ayrıca sahiplerine şirketin yũnetimine katılma, şirket yũnetiminde oy kullanma, şirketin tasfiyesinden pay alma ve rũãhan (ũn alım) hakları da sağlamaktadır (Sayılđan, 2011:62).

1.1.4.1.2.2. Devlet Tahvilleri

Devlet tahvilleri, devlet tarafından kamunun finansman aãıklarını kapatmak amacıyla ıkarılan tahvillerdir. Vadesi bir yılı aşan iã borãlanma senetleri olarak da tanımlanabilir. Devletin ıkardığı bu tahviller hazine aracılığı ve aãık arttırma suretiyle satılmaktadır. Devlet gũvencesiyle satıldıkları iãin ikincil piyasaları ve nakde ıevrilebilme ۆzellikleri yũksektir. Țzerlerinde faiz kuponu taşıyan bu tahvillerin değeri faiz ile ters orantılıdır (Erdem, 2012:77). Tahvilin değeri faizler dũřtũkãe artmakta ve faizler yũkseldikãe dũřmektedir.

1.1.4.1.2.3. şirket Tahvilleri

şirket tahvilleri, piyasa itibarı yũksek olan bũyũk ۆlãekteki anonim işletmeler tarafından finansman ihtiyaãının karşılanması amacıyla ıkarılır. Hem tahvil ihraã kriterleri yũksek ve hem de tahvil ihracı maliyetli olduğu iãin ıok az sayıdaki işletme tarafından ıkarılır. Țstelik faiz oranlarının yũksekliliđi ve devlet tahvillerinin varlığı nedeniyle de

fazla tercih edilmemektedir. Bu nedenlerden ötürü şirketler tahvil ihracı yerine hisse senedi ihracına yönelmektedirler (Erdem, 2012:78).

1.1.4.1.2.4. Yatırım Fonu Katılma Payı

Yatırım fonu katılma payları, gelir fazlası olan ancak bu gelir fazlasını değerlendirecek bilgi, yetenek ve deneyime sahip olmayan bireylerin artan gelirlerini sermaye piyasasında hisse senetleri, tahviller ve kıymetli madenler olarak değerlendirmeleri amacıyla oluşturulmuş fonlardır. Yatırım fonlarının tüzel kişilikleri yoktur. Yatırımcılar fona katıldıkları miktarı belirten katılma belgeleri ile fona ortak olmaktadır. Katılma belgesinin hisse senetleri gibi benzer yönleri olmasına rağmen, hisse senedi sahipleri işletmenin yönetimine katılabiliyorken, katılma belgesi sahipleri fonun yönetimine katılamazlar (Erdem, 2012:86-87 ; Korkmaz ve Soylu, 2016:442-443).

1.1.4.1.2.5. Borsa Yatırım Fonları

Borsa yatırım fonları herhangi bir endekse sabitlenen, sabitlendiği endeksin performansını yatırımcılara açıklamayı amaçlayan ve hisseleri borsada işlem gören sermaye piyasası araçlarıdır. Borsa yatırım fonları baz aldığı endekste ki paylara ayrı ayrı yatırım yapmak yerine bir endekse yatırım yapmakta ve bu yatırım, endekste ki menkul kıymetlerin ağırlıklarına göre paylaştırılmaktadır. Örneğin Bist 30 endeksine yatırım yapan bir yatırımcı Bist 30 içerisindeki menkul kıymetlerin dağılım oranlarını kabul etmekte ve getirisini Bist 30 endeksine göre ayarlamaktadır. Borsa yatırım fonu katılma belgeleri, aracı kurumlar vasıtasıyla pay piyasalarında alım satıma konu olabilmektedir (www.borsaistanbul.com, 2018).

1.1.4.1.2.6. Ticari Banka Kredileri

Kredi kelimesinin anlamı günlük dilde itibar, güven, saygınlık anlamındadır. Banka kredisi ise bankanın topladığı mevduatları belli bir faiz miktarı karşılığında işletmelere, yatırımcılara vermesidir (Güney, 2017:79).

Ticari banka kredileri, yatırımcıların veya tüketicilerin ya nihai mal finansmanının gereksinimi ya da ara mal finansmanının gereksinimi için bankalardan kullandıkları kredilere denmektedir (Erdem, 2012:85). Ticari banka kredilerinin sermaye piyasası aracı olmaları için vadelerinin bir yıldan uzun olması gerekmektedir.

5411 sayılı bankacılık kanunun 48. maddesinde, "bankalarca verilen nakdî krediler ile teminat mektupları, kontrgarantiler, kefaletler, aval, ciro, kabul gibi gayri nakdî krediler ve bu niteliği haiz taahhütler, satın alınan tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları, tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ve surette verilen ödünçler, varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar, vadesi geçmiş nakdî krediler, tahakkuk etmekle birlikte tahsil edilmemiş faizler, gayri nakdî kredilerin nakde tahvil olan bedelleri, ters repo işlemlerinden alacaklar, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler nedeniyle üstlenilen riskler, ortaklık payları ve Kurulca kredi olarak kabul edilen işlemler izlendikleri hesaba bakılmaksızın bu kanun uygulamasında kredi sayılır" denilmektedir (www.resmigazete.gov.tr, 2005).

1.1.4.1.2.7. Konut ve Gayrimenkul Sertifikaları

Konut sertifikalarının genel özellikleri şunlardır (Korkmaz ve Ceylan, 2010:230);

- Sertifikalar büyük konut projeleri bazında Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi tarafından ihraç edilmektedir,

- Sertifikalar hamiline yazılı olup, menkul kıymet niteliği taşımaktadır,
- Sertifikalar ikincil piyasalarda işlem görmektedir,
- Sertifikaların vade süresi beş yıldır,
- Sertifikalar, ait olduğu toplu konut projesinde, brüt bir metrekare standart konuta eşdeğerdir.

Gayrimenkul sertifikaları, konut sertifikaları gibi inşa edilecek olan inşaatların veya projesi tamamlanacak olan inşaatların finansmanında kullanılmak için inşaat sahipleri yada proje sahipleri tarafından çıkarılan menkul kıymetlerdir. Küçük yatırımcılar konut ya da gayrimenkul sertifikaları biriktirerek konut ya da gayrimenkul sahibi olabilmektedir. Ayrıca konut ya da gayrimenkul sertifika sahipleri projelere yatırımları oranında ortak olabilmektedirler. Gayrimenkul sertifikası, faizsiz bir sermaye piyasası aracıdır (www.toki.gov.tr, 2018). Gayrimenkul sertifikaları Sermaye Piyasaları Kurulu (SPK) tarafından düzenlenir. Gayrimenkul sertifikalarının Borsa İstanbul'da işlem görebilmesi için Borsa İstanbul'a ve Sermaye Piyasaları Kurulu'na eş anlı olarak bildirilmesi gerekmektedir. Gayrimenkul sertifikalarının, iç ve dış piyasalarda halka arz yoluyla ya da halka arz edilmeksizin yatırımcılara ihracı gerçekleştirilebilir (www.borsaistanbul.com, 2018).

1.1.4.1.2.8. Varantlar

Varant, elinde bulunduran kişiye, dayanak varlığı ya da göstergesi önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte veya belirli bir tarihe kadar alma veya satma hakkı veren ve bu hakkın kaydı teslimat ya da nakit uzlaşısı ile kullanıldığı menkul kıymet niteliğindeki sermaye piyasası aracını ifade eder (www.ziraatyatirim.com.tr, 2018).

Varant sahibi, elindeki varant karşılığında herhangi bir mal almaz ancak o malı satın alma ya da satma hakkına sahip olur. Varantlar, hisse senetlerinden oldukça farklıdır. Hisse senetleri yatırımcılarına rüçhan(ön alım hakkı), temettü, tasfiyeye katılma, yönetime katılma, bilgi isteme ve oy kullanma gibi haklar sağlarken, varantlar bu hakları sağlamazlar (www.ziraatyatirim.com.tr, 2018).

1.1.4.1.2.9. Altın, Gümüş ve Platin Bonoları

Altın, gümüş ve platin bonoları İstanbul Altın Borsası üyelerinin ihracını yaptığı altın, gümüş ve platin gibi değerli madenleri içerisinde bulunduran borçlanma senetleridir. Bu senetler iskontolu veya iskontosuz olarak satılabilir. İskontolu satılması durumunda iskonto oranı ihraç eden kişi ya da kurum tarafından belirlenebilir (Korkmaz ve Ceylan, 2010:228). Altın, gümüş ve platin bonoları kıymetli maden bonoları olarak da adlandırılabilir.

7 Haziran 2013 tarihinde yayımlanan Resmi Gazete'de Borçlanma Araçları Tebliği, 28670 sayılı kanunun 3. maddesi I bendinde kıymetli maden bonoları: "Kıymetli madenin işlem gördüğü borsalara üye olan kıymetli maden aracı kurumlarının belli miktarda kıymetli maden cinsinden ihraç ettikleri ve nominal değerinin vade tarihinde yatırımcıya geri ödenmesi taahhüdünü içeren, vadesi 30 günden az 364 günden fazla olmayan borçlanma aracını" ifade eder şeklinde açıklanmaktadır. Yine aynı kaynağın 32. maddesinde:

"(1) Kıymetli maden bonolarının satış bedeli, Türk Lirası, döviz veya kıymetli maden olarak tahsil edilir.

(2) Kıymetli maden bonolarına ilişkin ödemeler, ödeme tarihinde kıymetli madenin ihraç sırasında belirlenen borsasında oluşan ağırlıklı ortalama fiyatı esas alınarak, Türk Lirası veya ödeme tarihinde TCMB tarafından ilan edilen döviz satış kuru kullanılmak suretiyle, döviz cinsinden veya ihraç sırasında fiziki teslim öngörülmüşse kıymetli maden cinsinden yetkili kuruluş vasıtasıyla yapılır" şeklinde yazmaktadır (Borçlanma Araçları Tebliği, 2013).

1.1.4.1.2.10. İpotekli Konut Kredileri

İpotekli konut kredileri isminden de anlaşıldığı üzere ipoteğe dayalı konut kredileridir. Yani borç veren kurumun, alacak hakkını güvenceye bağlamak amacıyla taşınmaz mal üzerinde hak sahibi olmayı garantilemesidir. İpotekli konut kredileri, uzun vadeli bir kredi olup konut edindirmeyi amaçlayan kredilerdir. İşleyiş biçimi ülkeler arasında farklılıklar göstermektedir. Bütün dünyada "mortgage kredileri" olarak bilinir. Türkiye'de bu sisteme "taşınmaz rehni" de denilmektedir (Erdem, 2012:80).

1.1.4.2. Alım-Satımın İlk Elden Olup Olmaması Açısından Piyasaların Sınıflandırılması

Alım satımın ilk elden olup olmaması açısından piyasalar birincil piyasalar ve ikincil piyasalar olarak ikiye ayrılmaktadır.

1.1.4.2.1. Birincil Piyasalar

İşlem gören tahvil, hisse senedi, bono gibi menkul kıymetleri ihraç eden kesim ile bu menkul kıymetleri alacak olan kesimin ilk kez karşılaştığı piyasalardır. Karşılaşmanın unsurlarından bir tanesi de aracı kurumlar olabilmektedir. Bu piyasalardaki

alıcılar ile menkul kıymetleri alış şartları, kamuoyu tarafından yeteri kadar bilinmemektedir (TCMB, 2015 ; Erdem, 2012:52-53).

1.1.4.2.2. İkincil Piyasalar

İkincil piyasalar ise birincil piyasalarda alım satıma konu olan menkul kıymetlerin tekrar alım satıma konu olmasıdır. Bir bakıma ikincil piyasalar, menkul kıymetlerin tekrar el değiştirmesidir. Birincil piyasalarda menkul kıymeti satın alan yatırımcılar nakde sıkışmaları durumunda bunları satarak nakit ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Yatırımcıların menkul kıymetleri tekrar alım satıma konu etmeleri ikincil piyasaların likit olma özelliğini ortaya çıkarmaktadır (Sayılğan, 2011:24-25). İkincil piyasalara, borsalar ve organize olmamış aracılardan oluşan piyasalar örnek verilebilir (Korkmaz ve Ceylan, 2010:49).

1.1.4.3. Müzayede ve Tezgahüstü Piyasaları

1.1.4.3.1. Müzayede Piyasaları

Ticaretin belli bir miktarda, belirli kurallar ve düzenlemeler çerçevesinde yapıldığı organize yani örgütlenmiş piyasalardır. Bu piyasalarda, alıcı ve satıcılar büyük ölçüde bellidir ve bu piyasalardaki fiyatlar büyük ölçüde tam rekabetçi piyasa koşullarına yakındır. Yatırımcılar bu piyasalarda ellerindeki menkul kıymetleri kolay bir şekilde nakde dönüştürebilmektedir. Türkiye'de bu piyasalara; para piyasalarında bankalar arası para piyasası, sermaye piyasalarında ise menkul kıymetler borsaları (BİST) örnek olarak verilebilir (TCMB, 2015 ; Erdem, 2012:55).

1.1.4.3.2. Tezgahüstü Piyasalar

Organize borsalarda bulunmayan, organize borsalara üye olamayan firmaların kaynak bulmalarına yardımcı olan piyasalardır. Bu piyasalar teknolojik gelişmeye paralel olarak artmış ve yaygınlaşmıştır. Bu piyasalarda alıcı ve satıcıların, müzayede piyasalardaki gibi belli bir mekanı yoktur. Alıcı ve satıcılar belli bir mekanda buluşabilecekleri gibi elektronik ortamda da buluşabilirler (Korkmaz ve Ceylan, 2010:49-50).

Tezgahüstü piyasalarda, düzenleyici ve denetleyici kurum veya kuruluş bulunmamakta olup işlem kuralları esnektir. Fiyatlar pazarlık yoluyla belirlenmektedir ve bu piyasaların müşterileri genellikle küçük işletmelerdir (TCMB, 2015). Düzenleyici ve denetleyici kurumlar tarafından denetlenmemesi yatırımcıların risklerini arttırmaktadır (Korkmaz ve Ceylan, 2010:50). Böyle bir durumda yatırımcılar, hak arama süreçlerinde belli sıkıntılarla karşılaşabilmektedir.

1.1.4.4. Nakit ve Türev Piyasalar

1.1.4.4.1. Nakit Piyasalar

Nakit piyasalar, spot piyasalar olarak da bilinir. Piyasalarda yapılan söz konusu işlemler ya peşin yapılır ya da işlemlerin ödemesi ve teslimi arasındaki süre kısadır (TCMB, 2015). Ödemeler nakit olabileceği gibi çek, bono, poliçe vb para piyasası araçları ile de yapılabilmektedir. Nakit piyasalarında, para piyasaları araçları ve sermaye piyasası araçlarının her ikisi de işlem görebilmektedir (Sayılın, 2011:26).

1.1.4.4.2. Türev piyasalar

Türev piyasaları, önceden anlaşılan bir fiyattan daha sonraki bir tarihte alım ve satımın gerçekleştirilmesidir. Bu işlemin yapılmasındaki amaç gelecekte oluşabilecek finansal araçların fiyatlarındaki dalgalanmalardan etkilenmemektir (Erdem, 2012:58). Türev piyasaların en önemli özelliği, anlaşmaya konu olan varlığın ya da menkul kıymetin bedelinin ve değişim tarihinin, gelecek bir zamanda belirlenmiş bir fiyattan alınıp satılmasıdır. Türev piyasalara "vadeli işlem piyasaları, derivatif piyasaları, futures piyasaları" da denilmektedir (Sayılğan, 2011:27).

1.1.5. FİNANSAL KURUMLAR

Bilanço aktiflerinin büyük bir kısmı finansal enstrümanlardan oluşan, işlemlerini bu finansal enstrümanlar üzerine kuran ve gelirlerini finansal enstrümanlara ilişkin gerçekleştirdiği faaliyetlerden sağlayan kurumlar, finansal kurumlardır (Ege ve Topaloğlu, 2016:67). Finansal kurumlar ellerinde fon fazlası olan ekonomik birimler ile fon açığı olan ekonomik birimler arasında aracılık hizmeti veren, finansal araçların aktarılması işlemlerini yapan kurumlar olarak tanımlanabilir. Bu kurumlar fon maliyetlerini en aza indirmek, riski çeşitlendirerek azaltmak, finansal danışmanlık hizmeti vermek, vade ve miktar ayarlaması yapmak gibi fonksiyonları ile finansal sistemin gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Ege ve Topaloğlu, 2016:55). Finansal sistem içerisinde fon akışı, doğrudan fon akışı ve dolaylı fon akışı olmak üzere iki şekilde gerçekleşmektedir. Doğrudan fon akışı, fona ihtiyaç duyan tarafın aracı kurumlardan yada finansal aracılardan yararlanılmadan, tarafların bir araya geldiği fon akışı olarak belirtilmektedir. Dolaylı fon akışı ise fon arz ve talep değişimi sırasındaki bağı kuran kuruluşlardan yardım alarak fon aktarımının sağlanmasıdır (Erdem, 2012:59). Finansal

kurumlar, finansal araçların el değıştirmesini kolaylaştıran kuruluşlardır. Bu kuruluşlar başlıca ticari bankalar, sigorta şirketleri, menkul kıymet firmaları, sosyal güvenlik kuruluşları, yatırım firmaları, kredi kuruluşları, emeklilik fonlarını yöneten kuruluşlardır (Korkmaz ve Ceylan, 2010:63 ; Orhan ve Erdoğan, 2008:36).

Finansal kurumların müşterilerine sundukları finansal amaçlı girişimler; müşteri ya da kendi adına finansal varlıkların değışimini sağlamak, finansal piyasalarda yatırım yapmak isteyenlere yatırım danışmanlığı yapmak veya bu piyasalarda faaliyette bulunmak isteyenlere profesyonel portföy yöneticiliği hizmeti vermek, müşterilerinin ihtiyaç duyduğu finansal varlıkları elde etmek ve bu varlıkları düzenlemek şeklinde olabilmektedir (Korkmaz ve Ceylan, 2010:63).

1.1.5.1. Finansal Kurumların eşitleri

Finansal piyasalarda fon gereksinimi olan kesim ile fon fazlası olan kesimi bir araya getiren ve bunlar arasında değışimi sağlayan finansal kurumlar farklı şekillerde ayrıma tabi tutulabilmektedir. Orhan ve Erdoğan(2008) finansal kurumları mevduat kabul eden finansal kurumlar ve mevduat kabul etmeyen finansal kurumlar olarak ayırabiliyorken, Ege ve Topaloğlu(2016) ise para yaratan finansal kurumlar ve para yaratmayan finansal kurumlar olarak ikili bir ayrıma tabi tutabilmektedir. Fakat bu ikili ayırım geniş bir şekilde incelendiği zaman mevduat kabul eden finansal kurumlar ile para yaratan finansal kurumların benzerlik gösterdiği yine aynı şekilde mevduat kabul etmeyen finansal kurumlar ile para yaratmayan finansal kurumların birbirine benzediği görülmektedir.

1.1.5.1.1. Para Yaratan Finansal Kurumlar

Ticari bankalar(mevduat bankaları), katılım bankaları ve merkez bankaları mevduat kabul eden, para yaratan finansal kurumlar olarak belirtilebilir. Para yaratan bu kurumlar bireylerin, firmaların, devletin birikimlerini kullanılabilir hale getirerek ekonomik sisteme, fon arzı olarak sunmaktadır. Fon gereksinimi olan kesimde, bu kurumlardan fon fazlasını alarak reel kesime fon transfer etme işlemini gerçekleştirmiş olmaktadır (Ege ve Topaloğlu, 2016:69).

1.1.5.1.1.1. Banka ve Bankacılık

Banka, mevduat kabul eden, kabul ettiği bu mevduatı en verimli bir biçimde kredi işlemlerinde kullanan bir kuruluştur. Günümüzde bankalar birçok alanda faaliyet göstermektedir. Bu nedenden ötürü bankanın tam bir tanımını yapmak mümkün olmamaktadır (Güney, 2017:1).

Bankalar finansal sistemin en büyük kuruluşlarıdır. Finansal sektörün yararlandığı varlıkların çok büyük bir kısmını ellerinde bulundurmaları sebebiyle reel sektöre kaynak aktaran birincil kuruluşlardır (Orhan ve Erdoğan, 2008:37).

Bankalar yurt içi ve yurt dışında ticari işlemlerin devamlılığı için hayati bir öneme sahiptir. Bankalar mevduat toplar ve bu mevduatı verimli bir şekilde ihtiyacı olanlara sunmaktadır. Bankalar bu mevduatları güvenli bir şekilde koruyarak bu mevduatlardan gelir elde etmektedir. Finansman ihtiyacı olan kesime fon aktarımı sağlarken müşterilerine havale, senet tahsili, çek gibi bankacılık işlemleri ile hizmet vermektedir (Ege ve Topaloğlu, 2016:69).

Bankalar tasarruf fazlasını toplar, bu tasarruf fazlasını talep eden bireylere ya da kurumlara verir, aracılık yapar, kiralık kasalarda bireylerin menkul kıymetlerini, değerli

ziynet eşyalarını korur, borsa faaliyetlerine katılır. Bankalar aynı zamanda gerçek kişilere kredi kartı, otomatik ödeme gibi birçok kolaylıklar sağlamaktadır. Bu işlemlerinin yanında kredi ve para politikalarının uygulanmasına da katkıda bulunurlar (Güney, 2017:1). Bankaların bu işlem ve faaliyetlerine genel olarak bankacılık denmektedir.

1.1.5.1.1.2. Ticari Bankalar

Ticaret bankaları üretimin finansmanında ve ticaret alanında bankacılık faaliyeti yürüten, mevduat toplayan ve bu mevduatları tekrar kullandıran bankalardır. Bu bankalara basit bir örnek olarak; Akbank, HSBC, Garanti Bankası, İş Bankası, Ziraat Bankası, Finansbank verilebilir (Güney, 2017:4).

Ticari bankalar, mevduat bankaları olarak da bilinmektedir. Mevduat ise bankalara yatırılan, istenildiğinde veya belli bir sürenin sonunda çekilecek olan, Türk Lirası ya da döviz cinsinden bir parayı ifade etmektedir (Güney, 2017:41). Ticari bankalar ülke içinden ve ülke dışından topladıkları mevduatları kredi olarak piyasaya sunan ve kısa vadeli fon ihtiyacını karşılayan kuruluşlardır. Ticaret bankalarının fon temin etme, temin ettiği fonu kullandırma ve bu fon temini ile fon kullanımı sırasında kaydi para yaratma gibi fonksiyonları vardır. Bu bankaların hizmetleri genel olarak "mevduat ve kredi işlemleri, yatırım danışmanlığı, leasing, forfaiting, faktoring, fon transferleri, kambiyo işlemleri, referans ve garanti işlemleri, türev finansal araç işlemleri, sigorta işlemleri, reasürans hizmetleri, yatırım fonu yönetimi, proje danışmanlığı ve kiralık kasa" hizmetleri şeklinde sayılabilir (Ege ve Topaloğlu, 2016:69-70).

Ticari bankalar, halkın kullanmadığı fonlarını toplayarak bunları ihtiyacı olan firmalara kredi şeklinde vererek ülke ekonomilerinin gelişmelerine katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda ticari bankalar merkez bankasının uyguladığı para politikasının etkinliğini arttırmada önemli bir rol oynar. Merkez bankasının kullandığı para politikası araçları

gelişmiş bankacılık sisteminin varlığı durumunda daha da etkili olmaktadır. Bütün bu yönleriyle ticari bankalar ülke ekonomilerinin can damarları olarak da nitelendirilebilir (Güney, 2017:33).

Ticaret bankaları kamu sermayeli mevduat bankaları, yabancı sermayeli mevduat bankaları ve özel sermayeli mevduat bankaları olarak üç gruba ayrılabilir (Ege ve Topaloğlu, 2016:70).

Ticari bankaların temel işlevleri genel olarak mevduat toplama, kredi verme, bankacılık hizmetleri ve kaydi para yaratmak olarak sınıflandırılabilir. Mevduat toplama öz kaynak yada yabancı kaynaklar şeklinde olabilmektedir. Bankalar topladığı bu mevduatları piyasaya belli bir bedel karşılığında örneğin faiz, komisyon karşılığında plase etmektedir. Ticari bankalar mevduat toplama ve kredi verme ile beraber "çek-senet işlemleri, fatura ödemeleri, havale, kiralık kasa, kredi kartı, kambiyo işlemleri, maaş ödemelerine aracılık gibi" farklı şekillerde bankacılık hizmetleri yapmaktadır. Ticari bankalar, bankacılık hizmetleri sırasında bankaya verilen mevduatın kanuni karşılık oranının geri kalan kısmını bireylere, firmalara, hane halkına ya da dış aleme borç vererek kaydi para yaratabilmektedir (Güney, 2017:33-34).

Türkiye'de faaliyet gösteren kamu sermayeli, yabancı sermayeli ve özel sermayeli mevduat banka sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 3: Türkiye'de Faaliyet Gösteren Ticari Banka ve Şube Sayıları

Banka/Grup Adı	Banka Sayısı	Yurtiçi Şube*	Yurtdışı Şube*
Mevduat Bankaları	34	10344	70
Kamusal Sermayeli Mevduat Bankaları	3	3693	32
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	-	1757	23
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	-	988	6
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	-	948	3
Özel Sermayeli Mevduat Bankaları	9	3937	28
Adabank A.Ş.	-	1	0
Akbank T.A.Ş.	-	781	1
Anadolu Bank A.Ş.	-	112	0
Fibabanka A.Ş.	-	72	0
Şekerbank T.A.Ş.	-	273	0
Turkish Bank A.Ş.	-	12	0
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	-	500	4
Türkiye İş Bankası A.Ş.	-	1333	22
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	-	853	1
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Devreden Bankalar	1	1	0
Birleşik Fon Bankası	-	1	0
Yabancı Sermayeli Bankalar	21	2713	10
Türkiye'de Kurulmuş Yabancı Sermayeli Bankalar	16	2706	10
Alternatifbank A.Ş.	-	49	0
Arap Türk Bankası A.Ş.	-	7	0
Bank of China Turkey A.Ş.	-	1	0

Burgan Bank A.Ş.	-	41	0
Citibank A.Ş.	-	3	0
Denizbank A.Ş.	-	720	1
Deutsche Bank A.Ş.	-	1	0
HSBC Bank A.Ş.	-	82	0
ICBC Turkey Bank A.Ş.	-	44	0
ING Bank A.Ş.	-	226	0
MUFG Bank Turkey A.Ş.	-	1	0
Odea Bank A.Ş.	-	46	0
QNB Finansbank A.Ş.	-	541	1
Rabobank A.Ş.	-	1	0
Turkland Bank A.Ş.	-	23	0
Türkiye Garanti Bankası	-	920	8
Türkiye'de Şube Açan Yabancı Sermayeli Bankalar	5	7	0
Bank Mellat	-	3	0
Habib Bank Limited	-	1	0
Intesa Sanpaolo S.p.A.	-	1	0
JPMorgan Chase Bank N.A.	-	1	0
Societe Generale	-	1	0

*Şube Sayıları Bankaların Yıl İçerisinde Birliğe Verdiği Sayıları Göstermektedir.

Kaynak: www.tbb.org.tr, 2018

Tablo 3'den görüldüğü gibi Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bankaların %8,82 kamusal sermayeli ticari bankalardan, %26,47'si özel sermayeli ticari bankalardan, %61,76'sı yabancı sermayeli ticari bankalardan, %2,94'ü ise tasarruf mevduatı sigorta fonuna devredilmiş bankalardan oluşmaktadır.

1.1.5.1.1.3. Katılım Bankaları

Katılım bankaları, islâmi kurallara uygun bir şekilde fon alıp fon kullandırma, tasarrufları değerlendirme esasına dayanmaktadır. Katılım bankaları, inancı gereği faizi kullanmayan, faizli işlem yapmayan insanların fonlarını değerlendirdiği bankalardır. Müslüman düşünürler tarafından, Müslümanlığın faizli işlem yapmayı yasaklamasından dolayı İslami Bankacılık ya da Faizsiz Bankacılık olarak da adlandırılmaktadır (Ege ve Topaloğlu, 2016:70 ; Güney, 2017:25).

Katılım bankaları, bankacılık sisteminin tamamlayıcısı olup, farklı nedenlerden dolayı kullanılmamış olan fonların ekonomiye kazandırılması açısından, fon talep eden sanayici, iş adamları ve diğer kesimler için alternatif finansman imkanları sağlamaktadır (Güney, 2017:25).

Katılım bankaları cari hesaplar ve katılma hesapları olmak üzere iki farklı şekilde kaynak toplamaktadırlar.

1. Cari Hesaplar

Cari hesaplar gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılabilen, istenildiği zaman tamamen veya bir kısmı geri çekilebilen, faizli bankacılık sistemindeki vadesiz mevduat hesaplarına benzetilebilir. Bu hesapların bir kısmı ya da tamamı geri çekildiği zaman faiz veya kar payı ödemesi yapılmamaktadır. Banka gerçek veya tüzel kişilerden topladığı bu mevduatlar sonucunda kâr veya zarar ettiği zaman bunu müşterinin hesabına yansıtmamaktadır. Bu işlemler sonucunda kâr yaptığı zaman kendi hesabına kâr, zarar yaptığı zaman yine kendi hesabına zarar yazmaktadır. Banka cari hesap sahiplerinden gerektiği zaman sadece hizmet işlemleri ücreti talep etmektedir. Mudiler bu hesapları karşılığında bankanın sağladığı "çek kullanma, havale işlemleri, çek-senet tahsili vb. bankacılık " faaliyetlerinden yararlanmaktadırlar (Güney, 2017:27).

2. Katılma hesapları

Katılma hesaplarının cari hesaplardan farkı vadeli bir işlem olup vade sonunda kâr veya zarara katılma şeklinde olmasıdır. Bu hesabı açtıran müşteriler "kâr veya zarara katılma hesabı" sözleşmesi yapmaktadır. Bu sözleşmeler bir ay, üç ay, altı ay, bir yıl veya daha uzun süre olabilmektedir. Hesap açtıran gerçek veya tüzel kişiler bu vadelerin sonunda ne miktarda kâr payı alacağını önceden bilemez. Kâr payı alabileceği gibi anaparasının bir miktarını da kaybetme riski vardır. Bu yönüyle katılma hesapları risk sermayesi (venture capital) niteliğindedir (www.tkbb.org.tr;Güney, 2017:27).

Katılım bankaları topladığı fonları çeşitli ticari faaliyetlere yatırarak işletmektedir. Bankanın bu faaliyetinden dolayı yapacağı kâr veya zararın oranı Türkiye'de azami olarak %20 oranında belirlenmiştir. Banka sürenin sonunda yaptığı kârın %80'ini ve anaparayı mudisine geri vermek zorundadır. Katılım bankaları bu yönleriyle faizli bankacılık sistemindeki vadeli mevduatlara benzetilmektedir. Ancak vadeli mevduat sisteminde banka, vadeli mevduatı kesinlikle anapara artı faiz şeklinde ödemekle yükümlü iken katılım bankacılığında anaparanın bir miktarının kaybedilme riski bulunmaktadır. Bu nedenledir ki katılım bankacılığı ile müşterisi arasındaki ilişki karz yani alınan bir malı geri verme şeklinde değil de alınan bir malın bir miktarını kaybetme ya da alınan bir malın üzerine bir miktar kâr koyma şeklindedir. Yani banka ile müşteri ilişkisi ortaklık ilişkisine dayanmaktadır. Faizli bankacılık sistemindeki gibi burada da ortaklığın arkasında tasarruf mevduatı sigorta fonu bulunmaktadır (Güney, 2017:27-28).

Türkiye'de faaliyet gösteren katılım bankaları Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş., Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş., Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş., Vakıf Katılım A.Ş. ve Ziraat Katılım A.Ş. olmak üzere beş tanedir (www.tkbb.org.tr, 2018).

Katılım bankalarının Türkiye'deki şube sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4: Katılım Bankalarının Türkiye'deki Şube Sayıları

Katılım Bankalarının Adı	Katılım Bankalarının Şube Sayısı
AlbarakaTürk Katılım Bankası A.Ş.	229
KuveytTürk Katılım Bankası A.Ş.	399
Finans Katılım Bankası A.Ş.	301
Vakıf Katılım A.Ş.	89
Ziraat Katılım A.Ş.	80

Kaynak: www.tkbb.org.tr, 2018

Türkiye'de verilerin alındığı tarih itibariyle toplamda 1098 katılım bankası şubesi faaliyet göstermektedir.

1.1.5.1.1.4. Merkez Bankaları

Bütün dünyada merkez bankaları önemli bir fonksiyona sahiptir. Piyasaların en önemli aktörlerinden birisidir ve aynı zamanda bir ülkenin bağımsızlık sembollerindendir. Ülkelerde para basımından ve para politikalarının yürütülmesinden sorumludur. Merkez bankaları ilk olarak 17. yüzyılda ortaya çıkmış olsalar da bütün dünyada gelişmesi ve yaygınlaşması 20. yüzyılın başlarında olmuştur. Merkez bankalarının ilk fonksiyonları para politikalarını yürütmenin yanında, hükümetlerin ya da devletlerin bir bankası olarak banknot ihraç eden milli bankalar ve gerektiğinde piyasalara likidite aktaran son kredi mercileri olarak kurulmuşlardır. Paranın fonksiyonlarının artması ile beraber merkez bankalarının üstlendikleri sorumluluklarda artmış ve bu bankalar ülke ekonomilerinde para politikalarının yürütülmesinde büyük bir öneme sahip olmuşlardır (Yıldırım, 2015:205 ; Güney, 2017:7).

1.1.5.1.1.4.1. Türkiye'de Merkez Bankacılığı

Osmanlı döneminde merkez bankacılığı, para miktarı sınırının ayarlanması, kredi miktarı sınırının belirlenmesi, kıymetli maden ve yabancı para rezervlerinin yönetilmesi, "iç ve dış ödemelerin yapılması, hazine, darphane, sarraflar, vakıflar, bedestenler ve loncaların yüklendiği değişik rollerin bir araya" getirilmesi amacıyla hizmet yapıyordu (Güney, 2017:8).

Osmanlı döneminde para miktarı sınırının ayarlanması 19. yüzyılın ikinci yarısında değişmiştir. Osmanlı Devleti, 1854 Kırım Savaşı yıllarında tarihinde ilk kez borçlanmak durumunda kalmıştır. Bu borçlanmayı yapabilmek ve borçların geri ödenmesi için aracılık faaliyeti yürütebilmesi amacıyla bir kamu bankasına gereksinim olmuştur. Bu gereksinim sonucu merkezi Londra'da bulunan Ottoman Bank (Bank-ı Osmani) kurulmuştur. Bu banka İngiliz sermayeli bir bankadır ve daha sonra sermayesinin yabancılara ait olmasından dolayı tepkilere neden olacaktır. Ottoman Bank 1863 yılında kendini feshederek İngiliz-Fransız ortaklığı şeklinde Bank-ı Osmanî-i Şahane(Osmanlı Bankası) ismini almış ve kamu bankası özelliği kazanmıştır. Bankaya otuz yıllığına banknot para basma yetkisi ve tekelliği nedeni ile devletin hazinedarlığı görevi verilmiştir (Yıldırım, 2015:206).

Halkın yabancı sermayeye dayalı merkez bankasının varlığını eleştirmeleri sonucunda, 11 Mart 1917 tarihinde yerli sermayeye dayalı, "Osmanlı İtibar-ı Milli Bankası" adında bir merkez bankası kurulmuştur. Ancak Birinci Dünya Savaşı'nın çıkması ve Osmanlı Devleti'nin bu savaşta yenilgiyle ayrılmasından ötürü banka, bankacılık faaliyetlerini yerine getirememiştir. Savaş sonrası ülkeler, para politikalarını bağımsız bir şekilde yönetmek istemişlerdir. Yenilgiden sonra Kurtuluş Savaşını kazanan eski adı Osmanlı yeni adı Türkiye Cumhuriyeti olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti de 1923 İzmir

İktisat Kongresi'nde siyasi bağımsızlığın ekonomik bağımsızlık ile taçlandırılması gerektiğini söyleyerek hükümetten bağımsız milli bir merkez bankasının kurulması gerektiğini ifade etmiştir (Yıldırım, 2015:207).

Milli bir merkez bankası kurulması çabaları sonucunda "11 Haziran 1930 tarihinde çıkarılan 1715 sayılı Cumhuriyet Merkez Bankası kanunu uyarınca Merkez Bankası 15 milyon lira sermayeli bir anonim şirket olarak kurulmuştur." Merkez Bankası faaliyetine ise 3 Ekim 1931 tarihinde başlamıştır (Kazdağlı, 1996:35).

1.1.5.1.1.4.2. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın Görev ve Yetkileri

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın görev ve yetkileri, kabul tarihi 14/01/1970, kanun no;1221 olan kanunun 4. maddesinde şöyle sıralanmaktadır (www.tcmb.gov.tr, 2018). Bu kanunda Merkez Bankası'nın görev ve yetkileri üç başlık altında toplanmıştır.

- I. Bankanın Temel İşlevleri
- II. Bankanın Temel Yetkileri
- III. Bankanın Başlıca Müşavirlik Görevleri

Madde 4- (25/4/2001 tarihli ve 4651 sayılı Kanun ile değiştirilen şekli) Bankanın temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. Banka, fiyat istikrarını sağlamak için uygulayacağı para politikasını ve kullanacağı para politikası araçlarını doğrudan kendisi belirler. Banka, fiyat istikrarını sağlama amacı ile çelişmemek kaydıyla Hükümetin büyüme ve istihdam politikalarını destekler.

Bankanın temel görev ve yetkileri şunlardır (www.tcmb.gov.tr, 2018);

I- Bankanın temel görevleri;

- a) Açık piyasa işlemleri yapmak,**

b) Hükümetle birlikte Türk lirasının iç ve dış değerini korumak için gerekli tedbirleri almak ve yabancı paralar ile altın karşısındaki muadeletini tespit etmeye yönelik kur rejimini belirlemek, Türk lirasının yabancı paralar karşısındaki değerinin belirlenmesi için döviz ve efektiflerin vadesiz ve vadeli alım ve satımı ile dövizlerin Türk lirası ile değişimi ve diğer türev işlemlerini yapmak,

c) Bankaların ve Bankaca uygun görülecek diğer mali kurumların yükümlülüklerini esas alarak zorunlu karşılıklar ve umumi disponibilite ile ilgili usul ve esasları belirlemek,

d) Reeskont ve avans işlemleri yapmak,

e) Ülke altın ve döviz rezervlerini yönetmek,

f) (20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Kanun ile değiştirilen şekli) Türk lirasının hacim ve tedavülünü düzenlemek, ödeme ve menkul kıymet transferi ve mutabakat sistemleri kurmak, kurulmuş ve kurulacak sistemlerin kesintisiz işlemlerini ve gözetimini sağlamak ve gereken düzenlemeleri yapmak, ödemeler için elektronik ortam da dahil olmak üzere kullanılacak yöntemleri ve araçları belirlemek,

g) Finansal sistemde istikrarı sağlayıcı, para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almak,

h) Mali piyasaları izlemek,

ı) Bankalardaki mevduatın vade ve türleri ile özel finans kurumlarındaki katılma hesaplarının vadelerini belirlemektir.

II- Bankanın temel yetkileri;

a) Türkiye’de banknot ihracı imtiyazı tek elden Bankaya aittir.

b) Banka, Hükümetle birlikte enflasyon hedefini tespit eder, buna uyumlu olarak para politikasını belirler. Banka, para politikasının uygulanmasında tek yetkili ve sorumludur.

c) Banka, fiyat istikrarını sağlamak amacıyla bu Kanunda belirtilen para politikası araçlarını kullanmaya, uygun bulacağı diğer para politikası araçlarını da doğrudan belirlemeye ve uygulamaya yetkilidir.

d) Banka, olağanüstü hallerde ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kaynaklarının ihtiyacı karşılamaması durumunda, belirleyeceği usul ve esaslara göre bu Fona avans vermeye yetkilidir.

e) Banka, nihai kredi mercii olarak bankalara kredi verme işlerini yürütür.

f) Banka, bankaların ödünç para verme işlemlerinde ve mevduat kabulünde uygulayacakları faiz oranlarını, belirleyeceği usul ve esaslara göre bankalardan istemeye yetkilidir.

g) Banka, mali piyasaları izlemek amacıyla bankalar ve diğer mali kurumlardan ve bunları düzenlemek ve denetlemekle görevli kurum ve kuruluşlardan gerekli bilgileri istemeye ve istatistiki bilgi toplamaya yetkilidir.

III- Bankanın başlıca müşavirlik görevleri;

a) Banka, Hükümetin mali ve ekonomik müşaviri, mali ajanı ve haznedarıdır. Bankanın Hükümetle ilişkisi, Başbakan aracılığı ile sağlanır.

b) Banka, finansal sistemle ilgili olarak istenilecek hususlarda Hükümete görüş verir.

c) Banka, bankalar ve uygun göreceği diğer mali kurumlar hakkındaki görüşlerini ve tespitlerini Başbakanlık ile bu kurum ve kuruluşları düzenleme ve denetleme yetkisine sahip kuruluşlara bildirebilir.

Banka, bu kanunla ve mevzuatla kendisine verilen yetki ve görevlerle ilgili olarak düzenlemeler yapmaya ve bunları uygulamaya, bu düzenlemelere tabi kurum ve kuruluşlar nezdinde bunlara uygun hareket edilip edilmediğini ve kendisine gönderilen bilgilerin doğru olup olmadığını denetlemeye görevli ve yetkilidir.

Banka, bu kanun ile kendisine verilen görev ve yetkileri, kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirir ve kullanır.

Banka, para politikası araçlarının kullanımı sırasında işlem yaptığı banka, kişi veya kurumun iflası halinde, alacaklı olduğu miktar ve faizi için iflas masasına imtiyazlı alacaklı sıfatıyla iştirak eder.

Banka mensuplarının görevlerini yerine getirmelerinden doğan tazminat davaları ancak banka aleyhine açılabilir. Bankanın rücu hakkı saklıdır.

1.1.5.1.2. Para Yaratmayan Finansal Kurumlar

Para yaratmayan finansal kurumları, topladıkları fonlar ile kaydi para yaratmayan, satın alma gücü oluşturmayan kurumlar olarak nitelendirebiliriz. Bu kurumlar yaptıkları işlemler açısından para yaratan finansal kurumlardan oldukça farklılaşmaktadır.

Para yaratmayan başlıca finansal kurumlar şunlardır (Ege ve Topaloğlu, 2016:71);

- Yatırım ve Kalkınma Bankaları,
- Sigorta Kuruluşları,
- Borsalar,
- Yatırım Fonları ve Yatırım Ortakları,
- Bağımsız Denetim Şirketleri,
- Leasing ve Faktoring Şirketleri,

- Takasbank,
- Sermaye Piyasası Kurulu,
- Merkezi Kayıt Kuruluşu,
- Sosyal Güvenlik Kurumu,
- Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşlar Birliği,
- Kredi Birlikleri.

1.1.5.1.2.1. Yatırım ve Kalkınma Bankaları

Yatırım ve kalkınma bankacılığı her ne kadar birbirine benzese de bu bankaların faaliyet gösterdikleri ülke ekonomilerinin gelişmişlik seviyeleri birbirinden farklıdır. Burada yatırım bankaları, kalkınma bankaları ve bu bankaların temel farklılıkları ayrı başlıklar altında anlatılmıştır (Erdem, 2012:256).

1.1.5.1.2.1.1. Yatırım Bankaları

Yatırım bankaları firmaların "orta ve uzun vadeli" finansman gereksinimlerinin karşılanması amacıyla kurulmuştur. Bu bankalar mevduat kabul eden ticari bankalardan farklı fonksiyonlara sahiptirler (Güney, 2017:17). Yatırım bankaları, sermaye piyasalarının gelişmiş olduğu ülkelerde görülmektedir. Sermaye piyasaları gelişmiş ülkelerdeki atıl fona sahip olan yatırımcıların, fonlarını menkul değer alım ve satımında kullanmalarına "aracılık ve danışmanlık yapan, işletmelere doğrudan kredi vermeyen, ancak işletmelerin orta ve uzun vadeli fon gereksinimlerini karşılayan finansal kurumlardır" (Erdem, 2012:256).

Yatırım bankalarının temel görevleri şunlardır (Ege ve Topaloğlu, 2016:72);

- Firmaların ve kamu kesiminin faaliyet konularını genişleterek fon biriktiren kesimden fon ihtiyacı olan kesime sermaye akışını hızlandırmak ve ekonomik büyümenin bu değişim sürecinde artmasını sağlamak,
- Firmaların finansman açığını karşılamak için ihraç etmiş olduğu menkul değerlerin satılmasını kolaylaştırmak ya da satılamaması durumunda bu menkul değeri kendilerinin satın alma yükümlülüğünü üstlenmek,
- Firmaların büyük miktarda menkul değer ihraç etmesi durumunda, firmaların riskini azaltmak amacıyla satın alma konsorsiyumları oluşturmak,
- Genellikle küçük ölçekteki işletmelerin hisse senetlerinin satışını, risk oluşmaması için yatırımcı adına üstlenmek,
- Tasarruflarını menkul kıymetlerde değerlendirmek isteyen kesimle sermaye piyasasına katılmak isteyen firmalara danışmanlık hizmeti vermek,
- Alım satım işlemlerinde aracılık yaptığı birikim sahiplerinin çıkarlarını gözetmek, yatırım bankalarının öncelikli görevleri arasında sayılabilir.

1.1.5.1.2.1.2. Kalkınma Bankaları

Kalkınma bankacılığı, yatırım bankacılığına benzemekle beraber ülkedeki sermaye piyasasının gelişmişliğine bağlı olarak yatırım bankacılığından ayrılmaktadır. Yatırım bankacılığı gelişmiş sermaye piyasalarında faaliyet gösterirken, kalkınma bankacılığı sermaye piyasasının gelişmemiş olduğu ülkelerde faaliyet göstermektedir. Kalkınma bankaları, sermaye piyasaları gelişmemiş ülkelerde finansman ihtiyacını karşılayarak girişimcilere teknik yardımda bulunmaktadır. Aynı zamanda bu girişimcileri temel endüstri alanlarına yönlendirip sanayileşme ve kalkınma alanlarında çalışmalar da yapmaktadır (Güney, 2017: 20).

Kalkınma bankalarının temel görevleri şunlardır (Ege ve Topaloğlu, 2016:72);

- Özel kredi politikaları ile kalkınmayı sağlayacak çalışmalar yapmak,
- Yatırım projeleri oluşturmak ve bu projelerin yatırımlara dönüşmesini özendirecek çalışmalar yapmak,
- İç piyasadan ve uluslararası piyasadan topladığı finansmanla, yatırımcıların orta ve uzun vadeli finansman ihtiyacını gidermek kalkınma bankalarının temel görevleri olarak sayılabilir.

1.1.5.1.2.1.3. Kalkınma ve yatırım bankalarının temel farklılıkları

Kalkınma ve yatırım bankalarının benzerliklerine kıyasla, farklılıklarının daha fazla olduğu görülmektedir. Bu farklılıkları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Erdem, 2012:257-258);

- Kalkınma bankacılığı gelişmemiş yada gelişmekte olan ülkelerin sermaye piyasalarında görülürken, yatırım bankacılığı gelişmiş ülkelerin sermaye piyasalarında görülmektedir.
- Kalkınma bankaları orta vadeli krediler verip ortaklıklarda bulunurken, yatırım bankaları firmalara uzun vadeli fon sağlama yoluna gitmektedirler.
- Kalkınma bankalarının sermayesini öz kaynakları, yurtiçi ve yurtdışı krediler meydana getirirken, yatırım bankacılığının sermayesini, sermaye piyasasından elde edilen fonlar meydana getirmektedir.
- Bu iki bankacılık türü ikame durumunda değil tamamlayıcı durumundadır.

- Kalkınma bankaları ülkenin sermaye piyasasının gelişmesine paralel olarak yatırım bankalarına dönüşmektedirler.

Tablo 5: Türkiye'deki Yatırım ve Kalkınma Bankaları

Banka/Grup Adı	Banka Sayısı	Yurtiçi Şube	Yurtdışı Şube
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	13	53	0
Kamusal Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları	3	32	0
İller Bankası A.Ş.	-	19	0
Türk Eximbank	-	12	0
Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.	-	1	0
Özel Sermayeli Yatırım ve Kalkınma Bankaları	6	17	0
Aktif Yatırım Bankası A.Ş.	-	9	0
Diler Yatırım Bankası A.Ş.	-	1	0
GSD Yatırım Bankası A.Ş.	-	2	0
İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	-	1	0
Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	-	1	0
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	-	3	0
Yabancı Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankası	4	4	0
BankPozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.	-	1	0
Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş.	-	1	0
Pasha Yatırım Bankası A.Ş.	-	1	0
Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş.	-	1	0

Kaynak: www.tbb.org.tr, 2018

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi Türkiye'de faaliyet gösteren yatırım ve kalkınma bankalarının sayısı 13 tanedir. Bu bankaların büyük bir miktarını özel ve yabancı sermayeli bankalar oluşturmaktadır.

1.1.5.1.2.2. Sigorta Şirketleri

Sigorta şirketleri prim usulüne göre çalışan kurumlardır. Bu şirketler "ölüm, kaza, yangın,hırsızlık" ve doğal afetler gibi istenmeyen durumlarda daha önce fon topladığı ve sözleşme yaptığı bireylere sözleşme şartlarına göre fon aktarırlar. Buradaki bahsi geçen fonlar, sigorta şirketlerinin kişilerden almış olduğu primlerdir. Sigorta şirketleri bu fonları menkul ya da gayri menkul varlıklara yatırarak gelir kazanmaya çalışmaktadırlar (Orhan ve Erdoğan, 2008:40). Sigorta şirketleri bu özellikleriyle ileride meydana gelebilecek olumsuz bir durumun maddi olan tarafını bir ölçüde giderebilecek kuruluşlar olarak tanımlanabilmektedir.

1.1.5.1.2.3. Sosyal Güvenlik Kurumları

Kamunun yararı için sigorta hizmeti veren kuruluşlardır. Hastalığa yakalanma, ölüm, kaza gibi durumlara karşı prim ödeyen kişileri hayatlarının geri kalan kısmında korumaktadır. Primi ödeyen genelde işveren olmasına rağmen serbest meslek yapan kişiler primleri kendileri de ödeyebilmektedir. Sosyal güvenlik kurumları, sigorta şirketleri gibi topladıkları fonları menkul ya da gayri menkul değerlere yatırım yaparak gelir elde etmeye çalışır. Türkiye'de bu kurumlara sosyal sigortalar kurumu ile bağımsız çalışanlar kurumunun kısa adı olan "bağ-kur" örnek verilebilir.

1.1.5.1.2.4. Leasing Şirketleri

Leasing şirketlerinin diğer adı finansal kiralama şirketleridir. Finansal kiralama şirketleri herhangi bir yatırım malının mülkiyetinin finansal kiralama şirketinde olup, kullanımın belli bir kira karşılığında kiralayanın olmasını sağlayan şirketler olarak tanımlanabilir. Leasing şirketleri, kiralama yoluyla işletmelerin sermaye zorunluluğunu azaltarak ellerindeki sermayenin daha verimli alanlarda kullanılmasına yardımcı

olmaktadır. Leasing şirketlerine her türlü menkul, gayri menkul mallar konu olabiliyorken "patent hakkı, fikri ve sınai haklar ile bilgisayar yazılımı gibi maddi olmayan" kazanımlar konu olamamaktadır (<http://www.fider.org.tr>).

1.1.5.1.2.5. Faktoring Şirketleri

Faktoring şirketleri, firmaların her türlü mal ve hizmet satışlarından doğan alacaklarını, hizmeti veya malı satan firmaya bedelini peşin ya da vadesinden önce ödemek şartıyla hizmet veren kuruluşlardır. Faktoring şirketleri bu bedeli daha sonra hizmeti ya da malı alan firmadan tahsil etmektedir. Küçük işletmeler bankalardan istedikleri zaman ve istedikleri miktarda borçlanamadıkları için faktoring şirketlerine daha çok ihtiyaç duyarlar (Orhan ve Erdoğan, 2008:42). Faktoring şirketleri, ulusal ve uluslararası ticarete kullanılan, genellikle süresi 90 gün olan kısa vadeli mal satışlarında kullanılan bir finansman tekniğidir (Tuna, 2013).

1.1.5.1.2.6. Yatırım Fonları ve Yatırım Ortaklıkları

Yatırım fonları tahviller, hisse senetleri ya da bunların karışımı olarak nitelendirilebilir. Bu fonların amacı fon sözleşmelerinde açık bir şekilde belirtilmektedir. Fon sözleşmelerinde fonun getirisi istikrarlı getiri, sermaye kazancı yada büyüme olabilmektedir. Bazı bireyler ise hem tahvil hem de hisse senedini tercih ederek dengelenmiş fonlara yatırım yapmaktadır (Korkmaz ve Ceylan, 2010:131).

Yatırım ortaklıklarını, ulusal ve uluslararası borsalar ile teşkilat yapısı gelişmiş olan piyasalarda altın ve benzeri kıymetli madenleri işletmek amacıyla kurulmuş sermaye piyasası kurumları olarak nitelendirmek mümkündür. Yatırım ortaklıkları küçük birikimleri uzman kişiler aracılığıyla ve riskin dağıtılması amacını ön planda tutarak en

verimli şekilde işleten anonim şirketlerdir. Yatırım ortaklıkları bu işlemler sonucunda "kar payları, faiz ve benzeri gelirler" elde etmektedir (Korkmaz ve Ceylan, 2010:141).

1.1.5.1.2.7. İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.(Takasbank)

Takasbank, para ve sermaye piyasaları arasında aracılık görevi üstlenen Borsa İstanbul mevzuatına uyan Borsa İstanbul üyeleri arasında güvenli, hızlı ve minimum maliyetli nakit transferi hizmeti sağlayan bir kuruluştur. "Takasbank sahip olduğu merkezi takas ve bankacılık lisansları ile Türk sermaye piyasalarında, üyelerine takas, merkezi karşı taraf ve bankacılık hizmetleri sunmaktadır" (www.takasbank.com.tr, 2018).

1.1.5.1.2.8. Bağımsız Denetim Şirketleri

İşletmelerde bağımsız denetim, bağımsız denetçilerin işletmelerin finansal tablolarının tüm yönleriyle kanunlara ve raporlama standartlarına uygunluğunun denetlenmesidir. Bağımsız denetçi defter, kayıt ve belgeleri inceleyerek bunların kanunlara ve raporlama standartlarına uygun olup olmadığı hususunda raporlama yapmaktadır. Bağımsız denetim şirketleri ise bu işletmeleri denetleyen kuruluşlardır (www.spk.gov.tr, 2018).

1.1.5.1.2.9. Borsalar

Finansal sistemlerde sadece bir yatırımcının piyasa oluşturması mümkün değildir. Finansal sistemin verimli bir şekilde çalışması için fon arz edenler ile fon talep edenleri bir araya getirecek kurumlara gereksinim vardır. Bu kurumlardan bir tanesi de borsalardır. Türkiye'de bu borsalara Borsa İstanbul Anonim Şirketi örnek verilebilir (Ege ve Topaloğlu, 2016:74).

Borsa İstanbul "30 Aralık 2012 tarihinde 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir". Yürürlüğe girdiği tarihte kurulmuştur. Borsa İstanbul, özel hukuk tüzel kişiliğine tabiidir. Yetkisinin olduğu konularda kendi iç düzenlemesini yapmakta serbesttir (www.borsaistanbul.com, 2018).

Borsa İstanbul'un başlıca amacı ve faaliyet konusu; "Kanun hükümleri ve ilgili mevzuat çerçevesinde, sermaye piyasası araçlarının, kambiyo ve kıymetli madenler ile kıymetli taşların ve Sermaye Piyasası Kurulunca uygun görülen diğer sözleşmelerin, belgelerin ve kıymetlerin serbest rekabet şartları altında kolay ve güvenli bir şekilde, şeffaf, etkin rekabetçi, dürüst ve istikrarlı bir ortamda alınıp satılabilmesini sağlamak, bunlara ilişkin alım satım emirlerini sonuçlandıracak şekilde bir araya getirmek veya bu emirlerin bir araya gelmesini kolaylaştırmak ve oluşan fiyatları tespit ve ilan etmek üzere piyasalar, pazarlar, platformlar ve sistemler ile teşkilatlanmış diğer pazar yerleri oluşturmak, kurmak ve geliştirmek, bunları ve başka borsaları veyahut borsaların piyasalarını yönetmek ve/veya işletmek ve ana sözleşmesinde yazılı olan diğer işler" şeklinde tanımlanmaktadır (www.borsaistanbul.com, 2018).

1.1.5.1.2.10. Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği

Türkiye sermaye piyasaları birliği, öz düzenleyici olan kamu kurumu niteliğindeki bir meslek kuruluşudur. 11 Şubat 2001 yılında kurulmuş, faaliyetine ise 2001 Nisan ayında başlamıştır. Birliğin üyeleri sermaye piyasasında faaliyette bulunan bütün bankalar, aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri ve yatırım ortaklıklarıdır. Sermaye piyasalarını geliştirmek, sermaye piyasalarındaki aracılık faaliyetlerini arttırmak, birlik üyelerinin dayanışmasını arttırmak, haksız rekabeti önlemek, mesleki konularda birlik üyelerine eğitimler vermek birliğin temel amaçları olarak belirtilebilir (www.tspb.org.tr, 2018)

1.1.5.1.2.11. Kredi Birlikleri

Kredi birlikleri, toplumun belirli bir grubunun bir araya gelmesiyle oluşan, kooperatif şeklindeki kredi kurumlarıdır. Toplumun belirli bir grubundan bahsedilen şey aynı sendikanın üyeleri, aynı şirkette çalışan elemanların bir araya gelerek oluşmasından meydana gelen grup olarak belirtilebilir. Kredi birlikleri, üyelerinden topladıkları fonları ihtiyaç sahiplerine genel olarak tüketici kredileri şeklinde sunmaktadır. Bu kurumlar günümüzde ayrıca çeke tabi mevduat hesapları açabilmekte ve tüketici kredilerine ek olarak ipotek kredileri de sunabilmektedir (Mishkin, 2000:42).

1.1.5.1.2.12. Sermaye Piyasası Kurulu

Sermaye piyasası kurulu merkezi İstanbul'da olan yönetim ve mali alanda özerkliğe sahip bir kamu tüzel kişisidir. Kurulun amaçları şunlardır (www.spk.gov.tr, 2018);

- Sermaye piyasa ve kurumlarının çalışma kurallarını düzenlemek,
- Piyasada fon kullanan şirketlerin bu fonları en güzel şekilde kullanmasına yardımcı olmak,
- Sermaye piyasasına fon aktaran kesimin haklarını ve çıkarlarını korumak,
- Sermaye piyasalarının etkin, adil ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlamak sermaye piyasası kurulunun amaçları arasında sayılabilir.

1.1.5.1.2.13. Merkezi Kayıt Kuruluşu

Merkezi kayıt kuruluşu, sermaye piyasası kurulu tarafından kaydıleştirilmesine karar verilmiş olan sermaye piyasası araçlarını saklayan bir kuruluştur. Merkezi kayıt

kuruluşu sermaye piyasası enstrümanları için "hak sahibi bazında tam kaydileştirme" yöntemini uygulamaktadır. Borsa İstanbul Anonim Şirketi'ne kayıtlı tüm işletmelerin borsada işlem görsün veya görmesin, tüm pay senetlerinin kaydileştirilmesi işlemini 28.11.2005 tarihinden bugüne yapmaktadır (www.mkk.com.tr, 2018).

2. BÖLÜM

KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER İLE KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN BANKACILIK VE FİNANS SİSTEMİ İLE İLİŞKİLERİ

Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler, ekonomilerde her zaman var olan ancak önemi "sanayi toplumu" aşamasından "bilgi toplumu" aşamasına geçilirken anlaşılan ekonomik birimlerdir (Özdemir, Ersöz ve Sarıoğlu:174). Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ'ler), özellikle günümüzün, sürekli değişen ve gün geçtikçe zorlaşan koşullarında ekonomilerin canlılığını ve devamlılığını sağlama aşamasında çok önemli bir faktör olarak ön plana çıkmaktadır. Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler bir bakıma ekonomilerin lokomotifi görevindedir. Resesyona giren ekonomilerin canlanması için ilk reçete görevini küçük ve orta büyüklükteki işletmeler yerine getirmektedir. Dünya Bankası, küçük ve orta ölçekteki işletmeleri küçük bir "fidanlık" bahçesine benzetmektedir. Dünya Bankasının bu benzetmeyi yapmasının arkasındaki sebep, fidanlıktaki bazı fidanların gelişip büyümeleri ve daha sonra orman olmaları ancak bazı fidanların ise büyümemeleri, yetişmemeleri ya da kurumalarıdır (Büyük, 2012:108). Yani ekonomideki küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin bazılarının gün geçtikçe bilançoları, istihdam olanakları, rekabet olanakları artabilmekte ve bünyesine birkaç tane daha işletme olarak holding seviyelerine kadar çıkabilmektedir. Bu yönüyle orman tarafını açıklarken bazı KOBİ'lerin ise kuruluş yıllarını takip eden birkaç yıl içinde gerekli avantajları sağlayamayıp yok olmaları ise fidanların kurumması yönünü açıklamaktadır.

Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler, gelişmiş ya da gelişmekte olan bütün ekonomilerde bankacılık ve finans sisteminden yararlanmaktadır. Bankacılık ve finans

sistemi KOBİ'lere banka kredileri vererek KOBİ'lerin finansman sıkıntılarını giderebilmektedir. Bankacılık ve finans sistemi aynı zamanda leasing, factoring, hisse senedi, tahvil ve bono gibi alternatif araçları ile de KOBİ'lerin finansman sorunlarının giderilmesine yardımcı olmaktadır.

Bankacılık ve finans sistemi bazı durumlarda ise KOBİ'lerin finansmana erişimlerini ağır teminat şartları, kredi maliyetlerinin yüksekliği, kredinin geri ödenmemesinde yaşanılacak sorunlar gibi nedenlerle kısıtlamaktadır (Zengin ve Ağ, 2016:238). Bu gibi durumlarda KOBİ'ler, bankacılık ve finans sisteminden yararlanmak yerine KOBİ sahibinin arkadaşlarından, akrabalarından ya da tefecilerden yararlanmak yoluna gitmektedir. Bu da KOBİ'lerin gelişmeleri ve büyümeleri için yeterli kaynağa erişmesini engellemektedir.

2.1. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler

2.1.1. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımlamaları

Toplumların içerisinde bulundukları ortam dikkate alındığı zaman genel olarak bir KOBİ tanımı yapmak mümkün değildir. KOBİ tanımlamaları ülkelerin içerisinde bulunduğu ekonomik durumlara göre farklılıklar göstermektedir. Örneğin bir Asya ülkesindeki KOBİ tanımı ile bir Avrupa ülkesindeki KOBİ tanımı arasında farklılıklar olabilmektedir.

KOBİ tanımlamaların ölçütleri ülkeden ülkeye değişmekle beraber bir ülke içerisindeki kurumlar arasında da KOBİ tanımlamaları farklılık gösterebilmektedir. "KOBİ kavramı, küçük ve orta ölçekteki işletmelerin çeşitli kredi, eğitim, bilgi, danışmanlık" ve benzeri hizmetlerden düşük bir ücretle veya ücretsiz yararlanılması amacıyla

geliştirilmiştir. Ülkelerin ekonomilerinin gelişmişlik düzeyi ve sektörlerinin yapısı KOBİ tanımlarını doğrudan etkilemektedir. Şirketlerde istihdam edilen personel sayısı, şirketin cirosu, üretimde kullanılan hammaddeler, şirketin faaliyet alanı, şirketin çalışanlarına yaptığı ödeme miktarı KOBİ tanımlaması yapmada kullanılan ölçütlerden bazılarıdır (Yurttadur, 2017: 5). KOBİ'leri tanımlama kriterlerini Büyük(2012) ise nitel ve nicel kriterler olarak iki gruba ayırmaktadır. Nicel kriterler grubuna işgücü, sabit varlıkların ederi, satış cirosu, makine sayısı, makine parkı, üretim hacmi ve katma değer dahil edilebilmektedir. Nitel kriterler grubuna ise girişimcilerin yetenekleri, iş bölümü ve uzmanlaşma, işletmenin hakim olduğu pazar payı, işletmenin satma ve satın alma durumundaki pazar payı ile satma ve satın alma işlemi sırasındaki pazarlık gücü gibi kriterler dahil edilebilir (Büyük, 2012:109-112).

Türkiye'deki KOBİ tanımı aşağıdaki tablodaki gibi tanımlanmıştır;

Tablo 6: Türkiye'deki KOBİ Tanımlamaları

Kriter	Mikro İşletme	Küçük İşletme	Orta Ölçekli İşletme
Çalışan Personel Sayısı	< 10	< 50	< 250
Yıllık Net Satış Hasılatı	≤ 3 Milyon TL	≤ 25 Milyon TL	≤ 125 Milyon TL
Yıllık Mali Bilanço Toplamı	≤ 3 Milyon TL	≤ 25 Milyon TL	≤ 125 Milyon TL

Kaynak: www.kosgeb.gov.tr, 2019

Burada mikro işletme, çalışan sayısı 10 kişiden az ve yıllık net satış hasılatı ya da yıllık mali bilançosunun 3 milyon TL'den az veya 3 milyon TL'ye eşit olması ile tanımlanmıştır.

Küçük işletme, çalışan sayısı 50 kişiden az ve yıllık net satış hasılatı ya da yıllık mali bilançosunun 25 milyon TL'den az veya 25 milyon TL'ye eşit olması ile tanımlanmıştır.

Orta büyüklükteki bir işletme ise, çalışan sayısı 250 kişiden az ve yıllık net satış hasılatı ya da yıllık mali bilançosunun 125 milyon TL'den az veya 125 milyon TL'ye eşit olması şeklinde tanımlanmıştır.

Avrupa Komisyonunun tanımında ise KOBİ tanımlaması genel olarak çalışan sayılarına göre yapılmaktadır. Bu tanıma göre (Abor ve Quartey, 2010:219-220);

- 0 ile 9 arası çalışan sayısına sahip işletmeler mikro işletmeler,
- 10 ile 99 arası çalışan sayısına sahip işletmeler küçük işletmeler,
- 100 ile 499 arası çalışan sayısına sahip işletmeler ise orta

büyüklükteki işletmeler olarak tanımlanmıştır.

Avrupa Komisyonu KOBİ'leri sadece çalışan sayısına bağlı olarak sınıflandırmamaktadır. Bu sınıflandırma ölçütlerinin yanında KOBİ'lerin bağımsızlık kriteri, yıllık bilanço veya ciro tutarı gibi kriterleri de KOBİ tanımlamalarında kullanmaktadır. Bir şirketin KOBİ niteliğini kazanması için başka bir şirkete %25'den daha fazla bağlı olmaması, yıllık bilançosunun 27,000,000 Euro'nun altında olması ve yıllık satış cirosunun da 40,000,000 Euro'nun altında olması gerektiği ifade edilmektedir (Robu, 2013:85).

Tablo 7: İngiltere'deki KOBİ Sınıflandırması ve Ekonomideki KOBİ'lerin Oranı

Sınıflandırma	Çalışan Sayısı	Ekonomideki Oranı (%)
Mikro İşletme	10	93,0
Küçük İşletme	10-49	5,9
Orta Boy İşletme	50-249	0,9
KOBİ		99,8
Büyük İşletme	249+	0,2

Kaynak: Lukács, 2005:7

İngiltere'de KOBİ tanımı, bir işletmede çalışan personel sayısının 250 kişiden daha az olması ile yapılmaktadır. 0 ile 9 işçi çalıştıran işletmeler mikro, 10 ile 49 işçi çalıştıran işletmeler küçük, 50 ile 249 işçi çalıştıran işletmeler orta büyüklükte ve 250'den

fazla işçi çalıştıran işletmeler büyük ölçekte işletmeler olarak sınıflandırılmaktadır. 2018 verilerine göre İngiltere ekonomisindeki toplam KOBİ sayısı 5.7 milyondur. Bu rakamlar ekonomideki toplam işletme sayısının %99'unun üzerindedir. Ancak bu rakamlara rağmen toplam cironun %21'ini ve toplam istihdamın %33'ünü oluşturmaktadır (Rhodes, 2018:5). Birleşik Krallık'ın bir ülkesi olan Galler'de KOBİ'lerin ekonomideki ve istihdamdaki oranı sırasıyla %99,9 ve %66'dır (Jones, Beynon-Davies ve Muir, 2003:5).

Amerika'da KOBİ tanımı yaparken istihdam ve gelir gibi ekonomik göstergeleri yansıtan endüstriye özel eğilimler ve koşullar dikkate alınarak KOBİ tanımlamaları yapılmaktadır (Kidalov ve Snider, 2011: 8). KOBİ'ler ekonomiye bağlı net işlerin yaklaşık %75'ini ve toplamda çalışanların %99,7'sini oluşturmaktadır (Altman ve Sabato, 2005:2).

Tablo 8: Amerika'daki KOBİ'lerin Sınıflandırılması

	İmalat ve İhracat Dışı Hizmet Firmaları	İhracat Hizmet Firmaları		Tarım
		Çoğunluk	Maksimum Değer	
Çalışan Kişi Sayısı	< 500	< 500		< 500
Toplam Gelir	≤ \$7 milyon	≤ \$250 milyon		< \$250,000

Kaynak: Small and Medium Sized Enterprises: Overview of Participation in U.S. Exports, 2010

Yukarıdaki tablo 8'den anlaşıldığı gibi Amerika'daki KOBİ tanımı bütün sektörlerde en fazla 499 işçiyi kabul etmektedir. 500 ve üzeri personel çalıştıran firmalar büyük işletmeler olarak tanımlanmaktadır.

Asya Pasifik Ülkelerinde KOBİ'lerin tanımı konusunda kesin bir görüş birliğine varılamamıştır. Var olan sosyal koşulların farklılığı ve ekonomilerin içinde

bulundukları aşamaların farklılığından dolayı KOBİ tanımı ülkeden ülkeye farklılıklar gösterebilmektedir (Kartiwi ve MacGregor, 2007:37). Örneğin Endonezya'da KOBİ tanımları mikro işletme, küçük işletme ve orta ölçekte işletme olarak üçe ayrılmaktadır. Mikro işletmeler, net varlıkları, yer ve işletme binası dahil 50 milyon Rupî'den az olan ya da toplam yıllık satış geliri 300 milyon Rupî'den az olan işletmeler olarak tanımlanmaktadır. Küçük işletmeler ise yer ve işletme binası dahil net varlıkları 50 milyon Rupî ile 500 milyon Rupî arasındaki ya da toplam yıllık satış tutarı 300 milyon ile 2,5 milyar Rupî arasındaki gelire sahip olan işletmeler olarak açıklanabilir. Orta ölçekteki işletmeler ise net varlıkları yer ve inşa binası dahil 500 milyon ile 10 milyar Rupî arasındaki işletmeler ya da yıllık toplam satış tutarı 2,5 milyar ile 50 milyar Rupî arasındaki işletmeler olarak belirtilebilmektedir (Setyorini, Pinasti ve Rokhayati, 2013:22). Tayvan'da ise küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin tanımı, Ekonomik İlişkiler Bakanlığına göre 200 personelin altında çalışanı bulunan işletmeleri kapsamaktadır (Chen, 2004:23).

Çin Halk Cumhuriyeti'nde KOBİ'lerin varlığı batı ülkelerine göre çok daha yenidir. Çin Halk Cumhuriyeti 1980'li yıllarda Deng Xiaoping liderliğinde piyasa ekonomisine geçmesi ile beraber KOBİ'lerin varlığı ortaya çıkmıştır. Bu yıllardan sonra KOBİ'lerin ekonomik gelişmenin vazgeçilmez bir unsuru olduğu kabul edilmiştir. Ayrıca KOBİ'lerde sürekli ve hızlı bir şekilde artış meydana gelmiştir. Fakat sınırlı dış bağlantılar, sınırlı teknolojik yenilikler ve kısıtlı sermaye KOBİ'lerin büyümesini sınırlandırmıştır. Bu ülkedeki KOBİ tanımı oldukça karmaşık ve nispeten büyük firmaları kapsamaktadır. KOBİ'leri tanımlamada KOBİ'nin faaliyet gösterdiği endüstri, KOBİ'nin sahip olduğu yıllık gelir, KOBİ'nin sahip olduğu toplam varlık ve KOBİ'nin kaç kişiye istihdam sağladığına bakılmaktadır. Ancak yaygın bir tanım şekli çalışan sayısına göre

yapılmaktadır. Ve bu yaygın şekli ile KOBİ tanımı 100 ile 500 işçi çalıştıran firmalar şeklindedir. Ancak bu yaygın tanımın dışında 2000 elemana kadar işçi çalıştıran firmalar da KOBİ tanımına dahil olabilmektedir. 301 ile 2000 arasında işçiye sahip işletmeler orta ölçekte işletmeler, 301 işçiden az işçi çalıştıran işletmeler küçük işletmeler olarak tanımlanmaktadır (Xiangfeng, 2008:37-40).

Japonya'da KOBİ'lerin tanımı 300 milyon Yen ve daha az bir sermaye ile kurulmuş ve 300 personelden az çalışanı olan işletmeler olarak yapılmaktadır. Toptan satış sektöründe bu tanım daralmaktadır. Bu sektörde KOBİ tanımı 100 milyon Yen veya daha az sermaye ile kurulmuş ve 100 çalışan ya da daha az çalışan olan işletmeleri kapsamaktadır. Perakende sektöründe bu tanım toptan satış sektörüne göre daha fazla daralmaktadır. Perakende sektöründe kuruluş maliyetinin 50 milyon Yen veya daha az ve çalışan personel sayısının da 50 kişiden az olması gerekmektedir. Hizmet sektöründeki KOBİ tanımı ise perakende sektöründeki KOBİ tanımı ile birebir uyushmaktadır (Haron, Ismail ve Oda, 2015:74-75).

Tablo 9: Rusya ve Avrupa Birliğindeki KOBİ Karşılaştırması

	Orta Ölçekli İşletme		Küçük Ölçekli İşletme		Mikro Ölçekli İşletme	
Gösterge	Avrupa Birliği	Rusya	Avrupa Birliği	Rusya	Avrupa Birliği	Rusya
Çalışan Sayısı	50-250	101-250	10-50	15-100	<10	<15
Ciro	€ 50 milyon	RUB 1 milyar ≈ € 24 milyon	RUB 1 milyar ≈ € 24 milyon	RUB 400 milyon ≈ € 9.6 milyon	€ 2 milyon	RUB 60 milyon ≈ € 1.4 milyon
Bilanço	€ 43 milyon	-	€ 10 milyon	-	€ 2 mln	-

Kaynak: <http://en.smb.gov.ru/sme/about/>, 2016

Tablo 9'a göre, Rusya'da KOBİ sınıflandırması; mikro ölçekteki işletmeler 1-15 işçi çalıştıranlar, küçük ölçekteki işletmeler 15-100 işçi çalıştıranlar ve orta ölçekteki işletmeler ise 101-250 işçi çalıştıran işletmeler olarak yapılmıştır.

Bangladeş'te küçük ölçekteki işletmeler 50 personelden daha az çalışanı olan ve sabit sermaye yatırımı 100 milyon BDT(Taka)'dan az olan işletmeler olarak tanımlanmaktadır. Orta ölçekteki işletmeler ise 50 ile 99 çalışanı olan ve 100 milyon ile 300 milyon BDT(Taka)'ye sahip işletmeler olarak tanımlanmaktadır (Mintoo, 2004:45).

Güney Afrika'da bir ülke olan Botsvana'daki KOBİ tanımı ise tablo 10'daki tanımlanmaktadır.

Tablo 10: Botsvana'daki KOBİ'lerin Sınıflandırması

	Kategori	Çalışan Sayısı	Yıllık Ciro (Botsvana Pulası)
1	Mikro İşletme	< 6	< 60 000 Pula
2	Küçük İşletme	< 25	60 000 ile 1 500 000 Pula arası
3	Orta Ölçekli İşletme	< 100	1 500 000 ile 5 000 000 Pula arası

Kaynak: Nkwe, 2012:30

2.1.2. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Özellikleri

KOBİ'ler dinamizmi ve esnekliklerinden dolayı birçok ülkede iş yaratmada hayati bir rol oynamaktadır. Aslında pratikte bütün yeni işlerin ilk keşfedilme yerleri KOBİ'lerdir. KOBİ'ler işgücünün yerelliğini bozarak işgücünün farkı bölgelere yayılmasına katkıda bulunmaktadır (Walter, 2005:5). KOBİ'ler büyük işletmelerin faaliyet göstermediği alanlarda faaliyet göstermektedir, ayrıca KOBİ'lerin tamamlayıcılık özellikleri vardır. Örneğin deri sektöründeki faaliyet gösteren bir KOBİ, büyük bir ayakkabı firmasının ara malı sanayisi konumundadır (Kaya, 2013:2-3). KOBİ'ler rekabetçi piyasa koşullarında monopol piyasa olmadan ürünlerin yenilenmesine, çeşitlenmesine sebep olurlar. Makro ekonomik büyüklükte faaliyet gösteren yurt içi ve yurt dışındaki, eşit büyüklükteki firmalar ile entegre bir şekilde çalışabilirler (Wingwon, 2012:138).

KOBİ'lerin küçük sermaye yapılarına sahip olması ise KOBİ'lerin iflas riskini arttırmaktadır. Ayrıca KOBİ'lerin finansmana erişmesi için de düşük tutardaki fonları bile yüksek maliyetlerden edinebilmektedir (Aras ve Müslümov, 2002:15).

2.1.3. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Avantajları

KOBİ'ler bazı durumlarda büyük işletmelere karşı avantajlı durumda olabilmektedir. Bu avantajları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (Atay, 2012:3 ; Büyük, 2012:117-120 ; Buyruk Akbaba, 2016:7 ; Kaya, 2013:8-12).

- İstihdam yaratma, değişikliklere hızlı uyum sağlama, büyük işletmelere ara malı sağlama yani büyük işletmelerin yan sanayisi olması,
- Yeni bir ürün yaratmada, yeni teknolojilere uyum sağlamada ve ürün farklılaştırması yapmada büyük işletmelere karşı avantajlı olması,
- Müşteri psikolojilerine karşı daha yakın olmak ve müşterilerin psikolojisine uygun ürünler üretebilmek,
- Dinamik, girişimsel yönetimleri, değişen çevre koşullarına karşı daha hızlı cevap verebilirler,
- Düşük ücretle daha fazla kişiye istihdam sağlarlar,
- Çalışanları ile daha yakın bir ilişkiye ve daha az bir bürokrasiye sahiptirler.
- Üretim ve sanayileşmeyi genişleterek bölgesel kalkınmaya ve ekonomik büyümeye karşı önemli katkı sağlarlar,
- Finans yapıları itibari ile ekonomik dalgalanmalardan büyük işletmelere göre daha az etkilenirler,
- Talep değişikliklerine ve çeşitliliklerine daha hızlı karşılık verirler.

2.1.4. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Dezavantajları

KOBİ'ler bazı durumlarda ise büyük işletmelere karşı finansa erişim, personelin eğitim durumu, teknolojiye ulaşma gibi durumlarda dezavantajlı durumlarda

kalabilmektedir. Bu dezavantaj durumlarını aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (Kaya, 2013:8-11 ; Atay, 2012:3).

- Ölçek ekonomilerinin yokluğu nedeniyle yüksek maliyetler,
- İşletmenin yönetimindeki ya da çalışanlardaki tecrübe yetersizliği,
- Yetersiz finansman yapıları ve finansmana erişimdeki zorluklar,
- Kısıtlı bir müşteri kesimine bağımlı olmaları ve bu müşterileri kaybetme olasılıkları,
- Düşük pazarlık güçleri,
- Finans, yönetim, pazarlama ve diğer departmanlardaki uzman eleman eksikliği,
- AR-GE için yeterli finansmanları yoktur ve AR-GE'ye fazla yatırım yapmazlar,
- Sınırlı çalışan olduğu için bir eleman muhasebe, satış, makine bakım gibi birden fazla işi yapmak zorunda kalmaktadır.

2.1.5. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Önemi

Avrupa Birliği KOBİ'leri bölgesel gelişmeleri hızlandıran bir olgu olarak görmektedir. KOBİ'lerin varlığı, Avrupa Birliği'nde işlerin oluşumunda ve istihdamın yaratılmasında önemli bir rol oynadığı için büyümenin de önemli bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Kartiwi & MacGregor, 2007:37).

KOBİ'lerin gelişmiş, gelişmekte olan ve komuta ekonomisinden piyasa ekonomisine geçmekte olan ülkelerde, sosyo-ekonomik ve politik yapıya önemli katkıları olduğu bir gerçektir. Ayrıca sağlıklı ve büyüyen bir KOBİ sektörü yerel, bölgesel ve ulusal

düzeyde ekonomik kalkınma ve sürdürülebilir bir rekabet için hayati derecede önemlidir (Hussain, Millman ve Matlay, 2006:584).

İsveç'te KOBİ'ler istihdam yaratma, bölgesel kalkınmayı hızlandırma, yenilikleri arttırma ve ekonominin büyümesini sağlamada önemli bir rol oynamaktadır. Bu özelliklerinin yanında KOBİ'ler, teknolojinin bölgesel olarak yayılmasını sağlamakta, yönetici ya da sahipleri olarak kadın girişimcilerin artmasını desteklemekte, ihracat, organizasyon, finans ve eğitim destekleri sağlanmaktadır (Kartiwi ve MacGregor, 2007:37).

Endüstriyel olarak gelişmiş ülkelerde KOBİ'ler net istihdama ve zenginlik yaratmaya önemli katkılar sunmaktadır. Özellikle küçük firmalar yenilik yaratmada, endüstriyel olarak yeniden yapılandırılmada, ekonomik büyümede, varlıklı bir toplum yaratmada kilit bir oyuncu gibi görülmektedir. Olgunluğa erişmiş olan ekonomilerde KOBİ'ler uluslararası faaliyetler gösterebilmektedirler (Hussain ve diğ., 2006:585).

Türkiye'de 2013 verilerine göre KOBİ'ler; toplam girişim sayısının %99,9'unu, istihdamın %76'sını, maaş ve ücretlerin %53'ünü, cironun %63'ünü, katma değer %53,3'nü oluşturmaktadır (TÜİK, 2013).

Endonezya'da KOBİ'ler ekonominin gelişmesi için hayati bir rol oynamaktadır. Ekonomideki toplam istihdamın %60'ını KOBİ'ler istihdam etmektedir (Hill, 2002:158) İşletme sayılarının toplamda %99,99'unu KOBİ'ler oluşturmaktadır. Ayrıca KOBİ'lerin önemi, resesyon zamanlarında istihdam yaratma ve bölgesel kalkınmaya katkılarından dolayı her geçen gün artmaktadır (Kartiwi ve MacGregor, 2007:37-39). 2003 Endonezya istatistiklerine göre ülkedeki KOBİ'ler Gayri Safi Milli Hasılanın %56,7'sini ve toplam ihracatın %19,4'ünü oluşturmaktadır. Aynı zamanda 2003 yılında 79 milyon vatandaşa iş imkanı sağlamıştır (Indarti ve Langenberg, 2004:1).

Tayvan ekonomisinde KOBİ'ler ekonominin itici gücü olarak adlandırılmaktadır. Tayvan İç İşleri Bakanlığının 2001 verilerine göre Tayvan'daki toplam işletme sayısı 1,091,245'tir ve bu işletmelerin 1,070,310 tanesi KOBİ niteliğindeki işletmelerdir. Bu sayı da toplamdaki işletme sayısının %98,08'ine denk gelmektedir. Tayvan'da KOBİ'lerin bu kadar fazla olması ile birlikte bu KOBİ'ler yenilik, esneklik, verimlilik yaratma konusunda hassastırlar. Aynı zamanda bu KOBİ'ler uluslararası piyasalardaki değişime kolay ve hızlı bir şekilde uyum sağlayabilmektedir. Sınırlı kaynaklarına karşı KOBİ'ler, ekonomik gelişmenin öncülüğünü yapmaktadır. İstihdam yaratmada öncü bir rol oynamaktadır ve yine tüm bu olumlu yönleriyle birlikte sosyal gelişmişliği sürdürmede ve yaşam kalitesini ilerletmede çok önemli bir rol oynamaktadır (Chen, 2004:19-20).

En gelişmiş ekonomilerde bile küçük işletmelerin büyümesini teşvik etmek, ekonominin büyümesini sağlayan ilgi ve endişelerin temel kaynağı olmuştur. Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler ekonomilerin büyümesinin motorları olarak görülmüştür. KOBİ'ler bu özellikleri yanında yeni işler ve istihdam imkanları yaratarak sosyal refahında artmasına katkıda bulunmaktadır. Bu nedenlerden ötürü KOBİ'lere en gelişmiş ekonomilerde bile daha fazla önem verilmektedir. Özellikle büyüme potansiyeline sahip yenilikçi KOBİ'ler, durağan durumda bulunan ekonomilerde, yeni iş alanları yaratmada ve istihdam artışı sağlamada öncü rol oynayan unsurlar olarak görülmektedir (Honjo ve Harada, 2006:289).

Japonya'da KOBİ'lerin toplam işletmeler içerisindeki payı %99,7 toplam işgücüne KOBİ'lerin katılımı %70 ve gayri safi milli hasılaya katkısı %53 olarak belirtilmektedir. Ayrıca imalat sektöründeki katma değer %50'den fazlasını KOBİ'ler oluşturmaktadır. Devlet KOBİ'lere iş imkanı yaratması, bölgesel ekonomileri

canlandırması, ticari tekniklerin gelişmesi, bölgesel teknolojilerin genişlemesi için destekler sunmaktadır. Bu desteklere teknolojik uzmanlık, yönetim, tavsiye, finansal destek gibi örnekler verilebilir (Haron ve diğ., 2015:72). KOBİ'ler Japon hükümeti tarafından ulusun hazinesi olarak görülmektedir. KOBİ'lerin Japon vatandaşların, geleneklerini ve kültürlerini devam ettirmelerine, topluma katkıda bulunmalarına, istihdam sağlamalarına yardım ettiği söylenmektedir (Haron ve diğ., 2015:76). Japonya'da KOBİ'ler ekonomik aktivitede oldukça önemli bir yer kaplamaktadır. Buradaki küçük işletmeler Amerika gibi gelişmiş ülkelerdeki sanayileşmiş işletmeler ile karşılaştırıldığında istihdam paylaşımında daha fazla etkili olmaktadır. KOBİ'ler istihdam paylaşımındaki etkinliğinden dolayı ekonominin durağan döneminden canlılık dönemine geçiş gibi durumlarda oldukça önemli rol oynamaktadır. KOBİ'lerin bu özelliklerinden dolayı Japon hükümetleri serbest piyasada etkili bir şekilde ticari işlemlerini yapan KOBİ'lere, daha yenilikçi hale gelebilmeleri ve değişen koşullara daha hızlı ayak uydurabilmeleri için destekler sunmaktadır (Honjo & Harada, 2006:289). Japon Hükümetlerinin KOBİ'lere destekler vererek Toyota, Honda ve Sony gibi KOBİ'leri, bugün dünyanın en büyük şirketleri yaptığını görebiliyoruz (Haron ve diğ., 2015:75).

Malezya'da KOBİ'ler iş olanaklarının yaklaşık %59'unu, gayri safi milli hasılanın yaklaşık %32'sini ve ihracatın ise %19'unu karşılamaktadır. 2012 yılı verilerine göre KOBİ'lerin toplam işletmeler içerisindeki payı %98,5'tir (Haron ve diğ., 2015:72).

Tayland'da KOBİ'lerin kuruluş maliyetleri ve KOBİ kurmak için alınan riskler düşüktür. KOBİ'ler işletme sayıları açısından ve ülkedeki ortalama işgücünün %77,60'ını istihdam ederek ekonomik sistemin elektrik santralleri olarak görülmektedir. Güney Kore'nin 2002 verilerine göre, işletme sayılarının %99,70'ini KOBİ'ler oluşturmaktadır ve bu KOBİ'ler toplam istihdamın %86,50'sini oluşturmaktadır (Wingwon, 2012:138).

İtalya'da küçük işletme sayısı oldukça fazladır. Küçük işletme sayısının fazla olması ile birlikte bu işletmelerin istihdam ettiği personel sayısı da azdır. Ancak toplam istihdamın yaklaşık %70'i küçük işletmelerde istihdam edilmektedir. Büyük işletme tanımı olarak 500 işçiden fazla çalışanı olması gereken büyük işletmelerin toplam istihdama katkısı sadece %15 dolayındadır (Guiso, 2003:121).

Rusya'daki işletmecilik yapısı genel olarak iki şekildedir. Bunlardan birincisi küçük işletmelerdir yani bireysel girişimlerdir. Diğer ise geçmişten gelen, Sovyet ekonomik anlayışının bir devamı olan büyük işletmelerdir. Bu ülkede KOBİ'lerin gelişimi henüz yenidir. Mart 2005 yılına kadar KOBİ'lerin sayısı 1990'ların ortasındaki rakamları geçmemiştir. Ülkedeki KOBİ'lerin gayri safi milli hasılaya katkıları sadece %12 dolayındadır. Bugünkü KOBİ'lerin çoğunluğu bireysel girişimler olan çok küçük firmalardan oluşmaktadır (Walter, 2005:9-10). Rusya'da KOBİ'ler Rus ekonomisinde nispeten önemli bir güç olarak ortaya çıkmıştır ancak bugün hala KOBİ sektörü bu ülkede önemli engellerle karşı karşıyadır ve KOBİ'leri desteklemek için çok etkili politikalar yürütülmemektedir. Sovyet ekonomisinde 1980'lere kadar egemen olan paradigma "büyük olan güzeldir" anlayışı olduğu için KOBİ'ler gelişmemiştir. Küçük işletmeler 1980'lerin ortasından sonra gelişmeye başlamıştır. Bu gelişmede devlet dışı ekonomi ile başlamıştır. Özelleştirme yasaları geniş bir oranda 1992 yılına kadar tamamlanmıştır. Mart 1994'e kadar yaklaşık 100,000 KOBİ devlet statüsü konumundan özel sektör konumuna geçmiştir. Ancak bu özelleştirme çabaları 1995-7 yılları arasında durma noktasına gelmiştir. 1998 Ağustos'unda ekonomik ve finansal kriz ile beraber KOBİ sektörü birçok zorlukla karşı karşıya kalmıştır. 1 Ocak 1999 yılına kadar Rusya'daki KOBİ sayısı 868,000 olarak belirtilmiştir ve 6,2 milyon kişiye sürekli, 1,2 milyon kişiye ise kısa süreli istihdam

sağlamıştır (Radaev, 2001:1-5). Ülkedeki KOBİ'lerin %94'ü iç piyasaya, %44'ü hem iç hem dış piyasaya, %6'sı ise sadece dış piyasa hizmet etmektedir (Walter, 2005:12).

Bangladeş'te yaklaşık 6 milyon mikro, küçük ve orta büyüklükte KOBİ bulunmaktadır. Bu KOBİ'ler 15 yaş üzerindeki insanların yaklaşık %40'ına eşit olan 31 milyon insana istihdam sağlamaktadır. Şehirde ya da kırsal kesimde yaşayan hanehalkı gelirinin yaklaşık 3/4'ünden daha fazlası KOBİ'ler tarafından sağlanmaktadır. 2003 verilerine göre Toplam Gayri Safi Milli Hasılanın(2,996 Milyar BDT) yaklaşık %25'i (741 Milyar BDT) KOBİ'ler tarafından üretilmiştir (Mintoo, 2004:46).

Filipinler'de küçük ve orta büyüklükteki işletmeler, Filipin ekonomisinin kalkınmasında hayati bir rol oynamışlardır. Ülkedeki KOBİ'ler tüm işletme sayısının %99,6'sını oluşturmaktadır ve toplam işgücünün %69,9'unu istihdam etmektedir. Ayrıca Gayri Safi Milli Hasılanın da %32'sini oluşturmaktadır (Leano, 2004:23).

Botsvana'da KOBİ'ler istihdamın yaklaşık %32'sini karşılamaktadır. Özel sektörde çalışanların yaklaşık %75'i KOBİ'lerde çalışmaktadır. Ulusal çıktının yaklaşık %20'si KOBİ'ler tarafından üretilmektedir (Nkwe, 2012:33).

Morokko'da endüstriyel firmaların %93'ünü, üretimin %38'ini, yatırımların %33'ünü, ihracatın %30'unu ve tüm istihdamın %46'sını KOBİ'ler oluşturmaktadır (Kauffmann, 2005:4).

Kuzey Afrika'daki mikro ve küçük ölçekteki firmalar toplam istihdamın %55'den daha fazlasını sağlamış ve 2003'teki Gayri Safi Milli Hasılanın %22'sini oluşturmuştur. Küçük firmalar hem istihdamın hem de üretimin %16'sını sağlamış, orta ve büyük ölçekteki firmalar ise istihdamın %26'sını ve üretimin %62'sini sağlamıştır (Kauffmann, 2005:4).

2.2. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Bankacılık ve Finans Sistemi İle İlişkileri

2.2.1. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler ve Finansman İhtiyacı

Küçük ve orta boy işletmeler hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde bankacılık ve finans kurumları ile birlikte çalışmaktadırlar. KOBİ'ler bankacılık ve finans kurumlarından bazen nakit kredi kullanabilmekte bazen de bu kurumlardan kiralama yöntemleri ile makine ve teçhizat kiralayarak faydalanmaktadırlar.

Hızlı büyüme oranlarına sahip ancak yeterli derecede sermaye piyasaları gelişmemiş olan ülkelerde KOBİ'lerin finansmanında büyük ölçüde problemler ortaya çıkmaktadır. Bu gibi ülkelerde hem KOBİ'ler hem de yatırımcılar yeterli derecede olgunluğa ulaşmamış olan sermaye piyasalarına(tahvil, hisse senedi, bono gibi) karşı uzak durmaktadır. Bu durumda KOBİ'ler için tek finansman kaynağı banka kredileri olmaktadır. Banka kredileri de kısa dönemli finansman kaynağı olduğu için firmanın büyümesine yönelik yüksek tutardaki sabit sermaye yatırımları için uygun bir kaynak olmamaktadır. Çünkü banka kredileri kısa vadede yüksek maliyetli olabilmekte ve bu durumda KOBİ'ler kısa vadede hem kredinin faizini hem de anaparasını ödemekte zorluklar yaşamaktadır (Ünal, 2012:206).

KOBİ'ler finansman ihtiyaçları için bankalara başvurdıkları zaman, bazen bankalar, KOBİ'leri öz kaynak yetersizliği, yüksek borçlanma oranı, KOBİ'nin yeni kurulmuş olması gibi nedenlerle reddetmektedir. Firma bankadan ilk kredi talep ettiği zaman banka daha da temkinli davranmaktadır. Özellikle kriz dönemlerinde bankalar KOBİ'lere kredi vermekten kaçınmaktadır (Erdoğan, 2017:247).

KOBİ'ler işletme faaliyetlerini sürdürebilmek, büyüebilmek amacıyla finansman sorunları yaşamaktadır. Finansman sorunlarının temelinde ise öz sermaye yapılarının yetersiz olması gelmektedir. Aynı zamanda ekonomik istikrarsızlıklar ve krizler de KOBİ'lerin finansal sorunlar yaşamasına neden olmaktadır (Erol, 2010:175).

KOBİ'ler finansman ihtiyaçlarını karşılama aşamasında bazı engellerle karşılaşmaktadır. Bu engelleri genel olarak aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Zengin ve Ağ, 2016:233-234 ; Ünal, 2012:207);

- Öz sermaye yetersizliği,
- Ekonominin istikrarsız olması,
- Bankacılık sistemlerinin gelişmemiş olması ya da bankacılık sisteminin büyük firmaların yönetiminde olması,
- Devlet teşviklerinin yeterli miktarda olmaması,
- KOBİ'lerin içinde bulundukları yapıdan kaynaklanan sorunlar,
- Sermaye piyasalarından fon elde etmede karşılaşılan engeller,
- KOBİ'lerin finansal yönetimindeki başarısızlıklar,
- Ülke içerisindeki siyasi belirsizlikler,
- Alternatif finansman tekniklerinden yararlanamamak.

Finansa erişebilirlik KOBİ'lerin kurulması, kalkınması, büyümesi, başarısı, değişen ekonomik koşullara göre üretim alanlarını ve yöntemlerini değiştirebilmeleri için en önemli faktör olarak öne çıkmaktadır. KOBİ'lerin başlıca finansman kaynaklarını aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (Adulsaleh ve Worthington, 2013:36);

- İç kaynaklar (Firma sahibinin ya da yöneticisinin sahip olduğu kaynaklar.)

- Resmi olmayan dış kaynaklar (Aile ve arkadaşlardan gelen yardımlar.)
- Ticari krediler.
- Finansal aracılar (Risk sermayesi yatırımcıları.)
- Finansal sponsorlar.
- Finansal araçlardan sağlanan resmi dış kaynaklar(Bankalar, finansal kurumlar, menkul kıymet piyasaları).

Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerdeki küçük firmalar dış finansmana erişmekte daha fazla zorluk çekmektedir ve bu firmaların büyümeleri ile ticari işlemlerini yapmaları da kısıtlanmaktadır. Ancak büyük, uzun süredir faaliyet gösteren ve yabancı sahipli firmalar dış finansmandan yararlanırken küçük firmalara göre avantajlı olabilmektedir. Küçük firmalar yabancı finansmana kısıtlı bir şekilde ulaşmış olsa bile firma yatırımlarında bu kaynaklar çok küçük bir miktarı göstermektedir. Küçük firmalar bankacılık yada finansal kiralama gibi kurumlardan kaynak bulamayınca aile, tefeciler ve firma sahibinin arkadaşlarından kaynak bulma yoluna gitmektedir. Böyle bir durumda da küçük firmaların yatırımları için ne kadar kaynak kullandıkları resmi olarak bilinmemektedir. Bu sorunlar da aynı zamanda küçük firmaların büyümelerinin önünde bir engel oluşturmaktadır (Beck ve Demirgüç-Kunt, 2006:2935-2937).

Ekonomik durumları durağan seviyeye gelmiş olan ülkelerde, bankalardan sağlanan fonların maliyetindeki artış, KOBİ'lerin finansmana erişimlerini negatif bir şekilde etkilemektedir. Böyle ülkelerde firmanın boyutuna, üretim yaptığı alana bakılmaksızın finans kaynağı bulması zorlaşmaktadır (Öztürk ve Mrkaic, 2014:4).

Bir firmanın büyüklüğüne, bulunduğu konuma ve faaliyet gösterdiği alana bakılmaksızın, kuruluş aşamasındaki en büyük engellerden bir tanesi de yeteri kadar finansmanın olmayışı olarak karşımıza çıkmaktadır. Mikro ölçekteki firmalar finansman bulmada, firma sahibinin ailesinden, arkadaşlarından ya da tanıdıklarından yararlanma yoluna gitseler de genel olarak KOBİ'ler bu yolla yeteri kadar finansman sağlayamamaktadır. Bu durumda KOBİ'ler mecburen bankalardan, finansal kurumlardan ve de risk sermayesi yatırımcıları gibi kurumlardan yararlanmak zorunda kalmaktadır. Özellikle büyüme stratejileri, devamlılıklarını sürdürme gibi durumlarda KOBİ'ler kendi kaynakları dışında, dış finansman kaynaklarına bağımlı kalmaktadır (Hussain ve diğ., 2006:585).

Çoğu gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerde KOBİ'lerin büyük bir çoğunluğu faaliyetlerini istikrarlı bir şekilde sürdürebilmeleri için finans kaynaklarına erişmek zorundadır. İyi bir şekilde oluşturulmuş sermaye piyasaları ise KOBİ'lerin bu finansman kaynaklarına erişebilmelerine kolaylık sağlamaktadır. Sermaye piyasaları bu KOBİ'lerin kârlı bir şekilde faaliyetlerini sürdürmelerine, büyümelerine yardımcı olmakta ve bu KOBİ'lerin ayakta kalarak istihdama katkı sunmalarına, ekonomik canlılığın devamlılığına fayda sağlamaktadır (Hussain ve diğ., 2006:585).

Finans kaynaklarına erişim KOBİ'lerin karşılaştığı sorunların neredeyse en büyüğü olarak görülmektedir. Dünya Bankası araştırmalarında küçük işletmelerin %90'ındaki en önemli sorunun kredi finansmanına erişim olduğu ortaya çıkmıştır. Küçük firmalar, büyük firmalar ile karşılaştırıldığında, finansa erişimleri daha da kısıtlıdır. Küçük işletmeler sermaye piyasaları için bilgi eksiklikleri, menkul kıymet alım-satımında aracılık maliyetlerinin yüksekliği, daha fazla risk gibi unsurlardan dolayı finansa erişimde zorluklar

yaşamaktadır. Sahra Altı Afrika'da küçük işletmelerin çoğu ilk yıllarında hükümet ve banka desteklerinden yoksundurlar (Abor ve Biekpe, 2006:69).

Afrika'daki KOBİ'ler finansman kaynaklarına erişebilme yönünden çok zayıftırlar. Bu yüzden buradaki KOBİ'lerin kurulması ve büyümeleri oldukça zordur. Buradaki KOBİ'lerin ana finansman kaynakları resmi ve resmi olmayan tasarrufları ile güvenli olmayan borç birliklerinden almış oldukları kaynaklardan oluşmaktadır. Resmi finansman kaynaklarına erişim, KOBİ'lerin daha önce almış oldukları kredileri geri ödeyememe yada ödememe ve yeterli finansal kurumların yokluğundan dolayı oldukça zordur. Küçük işletmeler burada KOBİ'leri bir risk olarak gören finansal kurumlar ile nadiren karşılaşmaktadır. Çünkü KOBİ'lerin yararlanacakları finansman karşılığında finans kurumlarına gösterebilecekleri ne bir varlıkları ne de borçlarını istikrarlı bir şekilde ödediklerine dair resmi bir verileri yoktur. Ayrıca bu ülkede finansal sistem az gelişmiştir ve finansal enstrümanlar da çok azdır. Sermaye piyasaları başlangıç aşamasındadır, hissedarlık çok nadirdir ve finansal kurumlar KOBİ'lere uzun dönemli finansal yardımda bulunmamaktadır. Banka statüsünde olamayan finansal araçlar, örneğin mikro-kredi kurumları gibi kurumlar, KOBİ'lere yardımda bulunan en önemli kurumlardır. Ancak bu kurumlarında müşterileri, yani yardım alan KOBİ sayıları genişledikçe, bunları takip edebilecek yeterli alt yapı sistemleri bulunmamaktadır (Kauffmann, 2005:1-2).

Çin 1999'ların başlangıcında, Çin Finans Bakanlığı ve diğer kurumları ile işbirliği yaparak aktif bir şekilde KOBİ'lere kredi vermeyi teşvik etmiştir. 2001 yılına kadar KOBİ'lere kredi vermek için kanunlar ile KOBİ Kredi Garanti Sisteminin düzenlemesini yapmıştır. 2000 yılının sonuna kadar 30 ilde, belediyelerde ve bazı özerk bölgelerde KOBİ Kredi Garanti Sistemi için pilot alanlar oluşturmuştur. 200'den fazla Kredi Garanti Kurumu oluşturmuş ve vereceği toplam krediyi 10 milyar Yuan olarak

açıklamıştır. Böylece Çin Hükümeti KOBİ'lerin artmasına ve büyümesine destek olmaya çalışmıştır. Bu çalışmalara rağmen yine de buradaki KOBİ'ler uzun dönemli, birleşik ve nispeten bağımsız KOBİ stratejilerinden ve politik sistemden yoksundurlar (Hussain ve diğ., 2006:589).

Gana'da KOBİ'ler yüksek faiz oranları, borca teminat gösterme, külfetli süreçler gibi zorlu sebeplerden dolayı finans kaynaklarına erişmekte sıkıntılar yaşamaktadır (Abor ve Biekpe, 2006:69).

Türkiye'de KOBİ'lerin %70'inin finansman sorunu bulunmaktadır ve bu sorunların nedenleri aşağıdaki gibidir (Ünal, 2012:213);

- Alacakların tahsilindeki gecikmeler,
- Öz kaynaklarının yetersizliği,
- İşletmenin faaliyetlerini devam ettirebilmesi için gereken

çalışma(işletme) sermayesine olan gereksinimdir.

Polanya'daki KOBİ'lerin kalkınması ve büyümesinin önündeki en büyük engellerden bir tanesi finansal kaynaklara erişimin kısıtlı olmasıdır. KOBİ'lerin özellikle durağan ekonomik durumlarda, finansal kaynaklara erişimi büyük firmalara göre çok daha zor olmaktadır. KOBİ'lerin finansa erişimleri bu gibi durumlarda artan riski beraberinde getirmektedir ve finans sağlayıcılar, KOBİ'lere finans sağlamaktan uzak durmaktadır (Rózański, 2019:16).

2.2.2. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Finansman Alternatifleri

KOBİ'ler faaliyetlerini büyük oranda kendi kaynakları ile yani öz kaynakla finanse etmekte ancak kendi kaynakları yetmediği durumlarda banka kredilerini tercih etmektedir (Kutlu ve Demirci, 2007:192). Yeterli finansmana erişemeyen KOBİ'ler teknolojik yatırımlar yapamamakta ve geleneksel yöntem olarak emek yoğun üretimler yapmaktadır. Bu üretim şeklinde de ürettiği ürünlerin kalitesi iyi olmamaktadır. Kalitesiz üretimle de büyük işletmeler ile rekabet gücü oluşmamaktadır (Ünal, 2012:209). Teknolojiye erişememenin neden olduğu bu durum KOBİ'ler için dezavantaj oluşturarak KOBİ'lerin yok olmasına sebep olmaktadır. Aşağıdaki tabloda küçük, orta ve büyük ölçekteki firmaların finans kaynaklarından ne ölçüde yaralandığını yüzde olarak görebiliriz.

Tablo 11:Türkiye'de Kullanılan Finans Kaynaklarına Göre İşletmelerin Dağılımı(%)

Finansman kaynakları	Küçük Ölçekli İşletmeler	Orta Ölçekli İşletmeler	Büyük Ölçekli İşletmeler	Toplam İşletmeler
Özkaynak	70,4	76,7	80,2	74,6
Ticari Bankalar	66,9	65,2	69,5	66,9
Eximbank	8,5	24,8	40,5	20,6
Leasing	14,1	20,0	25,2	18,4
Factoring	10,2	7,6	19,1	11,2
Yatırım ve Kalkınma Bankaları	6,3	11,9	12,2	9,4
Yurt Dışı Finans Kuruluşları	0,4	1,9	14,5	3,8
Diğer	2,8	2,4	3,8	2,9
Sermaye Piyasası Araçları ve Yatırım Fonları	0,4	1,0	3,1	1,1

Kaynak: İSO, 2013

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi Türkiye'deki toplam işletmelerin %74,6'sı kaynak bulmada öz kaynaklarına başvurmakta, yüzde %66,9'u ise ticari banka kredilerine başvurmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken bir durum toplam işletmelerin sadece %1,1'inin sermaye piyasası araçları ve yatırım fonlarından yararlanmış olmasıdır. Bu durum Türkiye'deki sermaye piyasalarının yeterince gelişmediğini ve işletmelerin bu piyasalara girmek istemediğini göstermektedir.

2.2.2.1. Kısa Süreli Finansman Kaynakları

KOBİ'lerde kullanılan finansman kaynakları sıralandığı zaman ilk sırada kısa vadeli finansman kaynakları gelir. Kısa vadeli finansman kaynakları bir yıl içinde geri ödenmesi gereken para ya da mal ve hizmetleri kapsamaktadır. Kısa vadeli finansmana, durgunluk dönemlerinde, iş hacimlerinin artması dönemlerinde, mevsimlik dalgalanma dönemlerinde ve piyasaların geçici olarak dalgalanması gibi dönemlerde daha fazla talep olmaktadır (Yurttadur, 2017:131-132).

Kısa vadeli finansman kaynakları aşağıdaki gibidir (Yurttadur, 2017:132);

- Ticari-Satıcı krediler,
- Banka kredileri
- Finansman Bonoları
- Factoring
- Varlığa dayalı menkul kıymetler

2.2.2.1.1.Ticari(Satıcı) Krediler

Ticari krediler, bir işletmenin ticari faaliyetlerini sürdürmek amacıyla kullandığı kredileri kapsamaktadır. Örneğin ticari krediler karşılığında işletme yönetimi işletmeye bina, makine, teçhizat gibi demir-baş eşyalar alabilmektedir.

Ticari krediler KOBİ'lerin dış finansman için kullandığı kaynaklardan en önemlilerinden bir tanesidir. Örneğin 1998 yılı verilerine göre Amerika'daki KOBİ'lerin borçlarının yaklaşık %33'ü ticari kredilerden oluşmaktadır (Adulsaleh ve Worthington, 2013:43).

Ticari krediler her yerde bulunan kredilerdir. Neredeyse gelişmiş ve gelişmekte olan bütün ekonomilerde KOBİ'lerin dış finansman kaynakları için banka kredilerine bir alternatiftir. Ticari krediler finansal kriz zamanlarında da en çok tercih edilen kredilerdir (Carbó-Valverde, Rodríguez-Fernández ve Udell, 2012:2-3).

Ticari krediler satıcının sattığı ürünlerinin bedelini nakit olarak ödemek yerine belli bir süre sonra ödemesi için alıcıya tanıdığı süre olarak da tanımlanabilir. Ticari krediler finansal işlemlerin bir parçasıdır. Ticari krediler yoluyla bir firma mal ve hizmetlerini satar ve eş zamanlı olarak müşterileri için de müşterilerinin ürün ve hizmetleri satın almasını kolaylaştırır. Ticari krediler firmaların finans politikasında önemli bir role sahiptir. Ticari krediler satıcılar için bir alacak yatırımı iken satın alanlar içinse ödenecek olan borçların bir parçası konumundadır (Martínez-Sola, García-Teruel ve Martínez-Solano, 2014:563).

Satıcı kredilerinde, ödeme aracı olarak en çok başvurulanan yöntem vadeli çek yöntemidir. Çek, Türk Ticaret Kanunu'nda görüldüğü anda ödenmesi gereken kıymetli bir evrak olarak tanımlanmıştır. Ancak uygulamada üzerinde yazılı olan tarihte ödemesi yapıldığı için vadeli hale dönüşmüştür. KOBİ'ler, mal ve hizmet alımlarında çek kullanarak

kısa vadeli finansman yaratmaktadır. Çek kullanımındaki en büyük problem ise çekin tahsilatında ortaya çıkan gecikmelerdir. Bazı durumlarda ise çeklerin karşılığı olmamaktadır. Özellikle kriz dönemlerinde çekin karşılığının olmaması ve çek tahsilatındaki gecikmeler gibi durumlar KOBİ'lerin finansal sıkıntılar yaşamasına neden olmaktadır (Müslümov, 2002:28).

2.2.2.1.2. Banka Kredileri

Banka kredileri, girişim sermayesi ve hisse senedi arzlarının finansman kaynakları için yeterli bir şekilde kullanılmadığı Türkiye ve benzeri ülkelerde, KOBİ'ler tarafından maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle uzak durulmak istense de finansmana erişimde en çok başvurulmuş yöntemlerden bir tanesidir (Beba, Saatçioğlu, Fiş ve Leblebici, 2009:38).

KOBİ'lerin finansman kaynaklarından en önemlisi banka kredileridir. Banka kredileri bütün ülkelerdeki KOBİ'lerin başlıca finansman kaynağıdır. Fakat banka kredilerinin kullanımı bankacılık sistemlerinin gelişmediği ülkelerde, kredi faizlerinin yüksekliği gibi problemlere neden olmaktadır (Erol, 2010:176).

Bankalar, KOBİ sektörü için, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ekonomilerde dış kaynak sağlayan en önemli kurumlardır. Bankalar yeni KOBİ'lerin kurulması ve var olan KOBİ'leri büyütmek için finans destekleri yanında çeşitli hizmetler ve finansal ürünler sunmaktadır (Adulsaleh ve Worthington, 2013:44).

Kısa süreli borçlanma eksik olan yatırımları tamamlamada etkili bir yöntemdir ve risk almak için hissedarları teşvik eder. Kısa süreli borçlanmada firma ile banka arasındaki ilişki, sürekli işlem yapmalarından dolayı gelişir. Eğer borçlanılan kaynak, müşterinin taleplerine uygun üretim yapmaya ayrılırsa, firmanın kazancının artmasına

yardımcı olur. Ancak kısa vadeli borçlanmanın dezavantajı, riskleri beraberinde getirmesidir. Bu riskler iki tanedir. Birincisi kısa vadeli kaynağın geri ödenmesi, diğeri ise kısa vadeli kaynağın maliyeti olan faiz riskidir. Firma üstlendiği borcu geri ödeyemediği zaman tekrar borçlanmakta, bu ise firmanın borcunun katlanmasına sebep olmaktadır. Negatif makro ya da mikro ekonomik şok durumlarında bu firmalar daha fazla sıkıntı çekmektedir. Finansal kriz sırasında kısa vadeli borçlanan firmalar borçlarını geri ödemediği zorluk çekeceklerdir. Faiz oranları da kısa vadeli borçlanmada daha yüksektir. Çünkü kredi ödemelerinde faizler piyasa faiz oranları tarafından belirlenmektedir (García-Terue ve Martínez-Solano, 2007:585).

Finansal kurumlar, küçük işletmeler için daha çok dış finansman kaynağı sağlar. Amerika'da küçük işletme finansmanının yaklaşık %50'si öz kaynaklardan, %5'i firma sahiplerinin şahsi borçlanmalarından, %15'i ticari kredilerden, %25'i ise finansal araçlardan, özellikle bankalardan sağlanmaktadır. Bu yüzden çoğu küçük işletmeler için bankalar çok önemlidir (Bodenhorn, 2001:1).

Türkiye'de kullanılan banka kredilerinin içerisinde ticari ve kurumsal kredilerin payı %53, KOBİ kredilerinin payı %26 ve tüketici kredilerinin (kredi kartları dâhil) payı %21'dir (BDDK, 2018).

Türkiye'de KOBİ'lere; Akbank, Denizbank, Finans Bank, Garanti Bankası, Halk Bankası, HSCB, Ing Bank, İş Bankası, Şekerbank, TEB, Vakıflar Bankası, Yapı ve Kredi Bankası, Ziraat Bankası olmak üzere 13 tane banka kredi vermektedir (www.kobi.org.tr, 2018).

Tablo 12: Nakdi KOBİ Kredilerinin Miktarı ve Tüm Nakdi Krediler İçindeki Payı

	2010(Milyar TL)	2015(Milyar TL)
KOBİ Nakit Kredileri	125	388
Toplam Kredi Stoku	526	1.485
KOBİ Kredilerinin Toplam Krediye Oranı (%)	23	26

Kaynak: www.tbb.org.tr, 2016

KOBİ nakit kredilerinin payı 2010 yılında toplam krediler içinde %23 iken beş yıl sonrasında bu oran artarak %26 olmuştur.

2.2.2.1.3. Finansman Bonoları

Finansman bonoları kısa vadeli borçlanma araçlarıdır. 1960'lı yıllara kadar kısa vadeli borçlanma için genellikle bankalar tercih edilmekteydi. Fakat bu tarihten sonra firmalar borçlanma için farklı finansal araçlara yönelmişlerdir (Mishkin, 2000:26). Finansman bonoları daha çok Amerika ve Avrupa'da kullanılmaktadır (Yurtadur, 2017:135). Finansman bonoları sermaye piyasaları gelişmiş olan ekonomilerde daha fazla tercih edilmektedir.

Finansman bonoları, finansal olarak güçlü, tanınırlığı yüksek olan firmalar tarafından çıkarılmaktadır ve kısa vadeli bir borçlanma senedidir. Finansman bonoları teminat içermemektedir ve yalnızca şirketin güvenilirliği dikkate alınmaktadır (Uyanık, 1986:187).

2.2.2.1.4. Factoring

Factoring, büyük miktarda kredili satışlar yapan firmaların alacaklarını "factor" ya da "factoring şirketi" adı verilen firmalara devretmesidir. Factoring şirketi alacağın takibini, muhasebesini ve tahsilini sağlamaktadır. Factoring şirketi, kredili satışın ödenmeme riskini kabul etmiş saymaktadır ve alacağı tahsil edemediği durumlarda alacak

bedelini satıcı firmaya ödemek zorunda kalmaktadır (Yurttadur, 2017:135 ; Uğur, 2006:80-81).

2006 yılı Türkiye'deki factoring şirketlerinin cirosu 19,7 milyar dolardır. Amerika'nın aynı yıl cirosu 186 milyar dolar iken Avrupa'nın 1065,2 milyar dolar olmuştur. Türkiye'de factoring sektörü, 2001 krizi sonrası finans sektörünün hızlı bir şekilde toparlanmasının ve ülke ekonomisinin 20 çeyrek kesintisiz büyümesinin katkısıyla hızlı bir büyümeye ulaşmıştır (Alptekin, 2007:7-8).

Factoring şirketi bir komisyon karşılığında genel olarak kredili satışların tüm fonksiyonlarını üstlenir. Bu fonksiyonları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (Michalski, 2008:31-32);

- Finansman Fonksiyonu: Factoring işlemine tabi tutulan alacağın tahsilatını içerir.
- Riski Azaltma Fonksiyonu: Factoring şirketi, satıcının alacağını alamama riskini kabul etmiş saymaktadır. Factoring şirketi, alacağı tahsil edemediği durumlarda alacağın bedelini satıcı firmaya ödemek zorunda kalmaktadır.
- Hizmet Fonksiyonu: Factoring şirketleri müşterileri için muhasebe kayıtlarını tutabilir, kredi hizmetlerini üstlenebilir, müşterilerine piyasa hakkında bilgiler vererek danışmanlık ücreti alabilir.

2.2.2.1.5. Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler

Menkulleştirme, fon ihtiyacı duyan yatırımcıların ya da şirketlerin geleneksel araçlar olmadan doğrudan doğruya sermaye piyasalarına erişmesi olarak tanımlanabilir. Menkulleştirmede likit olmayan varlıklar likit hale dönüşmektedir. Menkul kıymetler devlet veya özel sektör tüzel kişiler tarafından çıkarılmakta ve çıkaran kurumun mal

varlığına katılma, alacak hakkı sağlama ya da alacak hakkını satma gibi haklar tanıyan senetler olarak da tanımlanabilir. Ancak menkul kıymet çek, bono, poliçe gibi para piyasası aracı olmamalıdır. Menkul kıymet parayla ifade edilebilmeli ve takasta kullanılabilmelidir. Menkul kıymet kar payı, faiz gibi getiri sağlamalıdır (Yurttadur, 2017:136-137).

Avrupa'da varlığa dayalı menkul kıymetler piyasası gelişmiştir fakat ekonomik ve finansal krizlerin başladığı 2008 yılından beri işletmeler için kapalıdır. 2008 yılındaki Mortgage krizin başlangıcı olarak varlığa dayalı menkul kıymetler görülmektedir. 2009 yılındaki "Büyük Resesyon"la bu varlıklara talep azalmıştır ve Avrupa piyasasında önemli derecede negatif bir algı yaratmıştır (Altomonte ve Bussoli, 2014:2).

Türkiye'de varlığa dayalı menkul kıymet ihraç edebilecek olan kurumlar finansal kiralama şirketleri, bankalar ve genel finans ortaklıkları olarak belirtilmiştir. Buradaki varlığa dayalı menkul kıymet çıkarılmasına konu olabilecek alacak türleri; tüketici kredileri, konut kredileri, finansal kiralama sözleşmesinden doğan alacaklar, ihracat işlemlerinden doğan alacaklar olarak belirtilmiştir (Alptekin, 2009:14).

2.2.2.2. Orta Vadeli Finansman Kaynakları

Orta vadeli finansman kaynakları, finansmanın vadesinin 1 ile 5 yıl arasındaki süresini kapsamaktadır. Ancak bazı finans otoriteleri orta vadeli finans için gereken süreyi 1-5 yıl arası kabul ederken bazı finans otoriteleri 1-10 yıl arası kabul etmektedir.

Türkiye'de Merkez Bankası, vadesi 5 yıla kadar olan senetleri reeskonta kabul ettiğinden dolayı 1 ile 5 yıl arası vadesi olan krediler ile finansman kaynakları, orta vadeli finansman kaynakları olarak görülmektedir (Yurttadur, 2017:138).

Orta vadeli finansman kaynakları aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Yurttadur, 2017:139-140);

- Banka kredileri,
- Ticari krediler,
- Leasing,
- Forfaiting,
- Yatırım ve kalkınma bankaları,
- Orta vadeli tahviller.

2.2.2.2.1. Orta Vadeli Banka Kredileri

Vade yapıları 1 yıldan 5 yıla kadar olan krediler, orta vadeli krediler olarak tanımlanmaktadır (Güney, 2017:81). KOBİ'lerin kullandığı orta vadeli kredilerin temel özellikleri olarak şunları söyleyebiliriz (Yurttadur, 2017:142);

- Orta vadeli krediler genel olarak 2 ile 5 yılı kapsamaktadır,
- Reeskont ile kullanıldıklarında 2 yıl ödemesiz olarak kabul edilir,
- Uzun dönemli kredilerin anaparası genel olarak, 6 aylık ya da 1 yıllık şekillerde ödenir,
- Bankalar orta vadeli kredileri kullanırken genellikle teminat istemektedir,
- Orta vadeli kredinin süresi uzadıkça artan risk ile beraber faiz oranları da artabilmektedir,
- KOBİ'ler bankalardan kredi istedikleri zaman, bankalar firmanın durumundan ziyade finansmanın kullanılacağı projenin karlılığına bakmaktadır.

KOBİ'lere kullandırılan banka kredileri, ekonominin kalkınması ile paralel olarak artmaktadır. Değişen ekonomik koşullara göre bankalar KOBİ'lere kredi imkanı sağlayarak KOBİ'lerin büyümesine olanak tanımaktadır (Çetiner ve Taşçı, 2017:613). Büyüyen KOBİ'ler istihdam ve üretim artışı ile ekonomik kalkınmaya bir avantaj sağlamaktadır.

2.2.2.2.2. Makine ve Tesislerin Finansmanı

Makine ve tesislerin finansmanında genel olarak orta ya da uzun süreli finansman kaynakları kullanılmaktadır. Yurt içi ya da yurt dışından sağlanan makine ve ekipmanların finansmanında satıcı ya doğrudan alıcıya bir ödeme kolaylığı sağlamakta ya da alıcı, satıcı desteği ile bir bankadan ticari kredi de kullanabilmektedir. Alıcı aldığı makine ve ekipmanların karşılığının bir kısmını peşin öder. Kalan kısmına ise ticari senet kullanır. Makine ve ekipmanlar yurt içinden sağlanıyorsa bu gibi durumlarda banka garantisine gerek görülmemektedir. Çünkü banka garantisine gerek görülmesi demek alınan makine ve ekipmanların fiyatının artmasına sebep olacaktır. Böyle durumlarda satıcı sattığı makineye rehin koymaktadır (Yurttadur, 2017:145).

2.2.2.2.3. Leasing

Leasing, finansal kiralama olarak da bilinir. Kullanımı oldukça yaygındır ve daha çok ekipman alımları için kullanılır. Normal kredi ilişkisinden farkı kredinin kiracıya nakit olarak değil de nakdi, ekipmanı üreten işletmeye vermesidir. Burada kiralayan(leasing şirketi), kiracı(leasing şirketinden yararlanan) ve ekipmanı üreten üretici olmak üzere üçlü bir ilişki vardır. Kiracı belirlenen şartlarda ve miktarda kirayı öder ve

sürenin bitiminde bir anlaşma yapılarak leasing sona erdirilir (Yurttadur, 2017:144-145)(Uğur, 2006:77-78).

Leasing, KOBİ'lerin banka kredilerinden sonra en fazla tercih ettiği finansman yöntemlerinden biridir. Leasing şirketlerinin tercih edilme sebepleri olarak inşaat, imalat ve sanayi sektörlerindeki makine ve ekipmanların alım maliyetlerinin yüksekliği söylenebilir. Bu maliyetleri en aza indirmek amacıyla leasing yöntemi tercih edilmektedir (Çetiner ve Taşçı, 2017:613).

Tablo 13: 2012 Yılı Dünya Leasing İşlem Hacmi ve Penetrasyon Oranları

Sıra No	Ülke	İşlem Hacmi- 2011(Milyar Dolar)	Penetrasyon Oranı(%)
1	ABD	268,80	21,00
2	ÇİN	60,39	4,97
3	ALMANYA	60,11	14,70
4	JAPONYA	59,33	6,77
24	TÜRKİYE	4,29	4,71

Kaynak: www.fider.org.tr, 2019

Tablodan da görüldüğü gibi 2012 yılı verilerine göre ülkeler sıralamasında leasing işlemlerini en fazla kullanan ülke Amerika Birleşik Devletleri'dir. Yapılan bu işlem toplam işlemlerin %21'ine tekabül etmektedir. Türkiye ise, leasing işlemlerini kullanmada ülkeler sıralamasında 24. sıradadır ve yapılan işlemler açısından tüm işlemlerin %4,71'ini kapsamaktadır.

2.2.2.2.4. Forfaiting

Forfaiting, genellikle mal ve hizmet ihracatı sonrası meydana gelen alacak haklarının, belirli aralıklardaki tahsilini bir banka ya da alanında uzmanlaşmış bir finans

kurumuna satmak anlamına gelmektedir. Forfaiting şirketi bu işlemleri için belli bir iskonto oranı almaktadır (Uğur, 2006:86-87).

Forfaiting firmaları, firmaların uluslararası piyasalarda mal ve hizmet satışlarının önündeki riskleri kaldırmasına yardımcı olmaktadır. Firmaların alacaklarını finanse etmektedir ve dış satım risklerini azaltmaktadır (Özdemir, 2005:209).

Forfaiting işleminde ihracatçı, ithalatçı, ihracatçının bankası ve forfaiting şirketi olmak üzere dört taraf vardır (Yiğit, 1999:151).

2.2.2.3 Uzun Vadeli Finansman Kaynakları

Uzun vadeli finansman kaynakları vade olarak 5 yıldan fazla olan finans kaynaklarından oluşur. Vade miktarı uzadığı için faiz miktarı da uzayabilmektedir. Bu finans kaynakları genel olarak, yatırımların finansmanında kullanıldığı için yatırım bankaları tarafından sağlanmaktadır (Yurttadur, 2017:152).

Uzun vadeli finansman kaynaklarını aşağıdaki şekilde gösterebiliriz (Yurttadur, 2017:153);

- Tahviller ve hisse senetleri,
- Uzun vadeli banka kredileri
- Kâr zarar ortaklığı senetleri.

2.2.2.3.1. Tahviller ve Hisse Senetleri

Tahviller, anonim ortaklıkların veya devletin nakit sıkışıklığını gidermek amacıyla çıkardığı, vadeleri en az bir yıl olan borçlanma araçlarıdır (Ayçiçek, 2011:63). Tahvil kelime olarak sözleşme, anlaşma anlamlarına gelmektedir. Günümüzde tahviller uzun vadeli borçlanma aracı olarak en fazla kullanılan araçlardır. 2008 yılı dünyadaki

tahvil hacmi yaklaşık 83 trilyon dolardır. Bunun yaklaşık olarak 60 trilyon doları iç piyasada kullanılırken, 23 trilyon dolarlık kısmı tahvili ihraç eden ülkenin dışında kullanılmaktadır (Levinson, 2014:99-10).

Hisse senedi, hisse senedini alan kişiye firmanın varlıkları ve kazançları üzerinde hak sahibi olmasını garanti eden ve o firmadaki mülkiyet hakkını gösteren değerli bir kağıttır (Mishkin, 2000:3). Türkiye'de KOBİ'lerin halka açılması ve menkul kıymetler borsalarında işlem görebilmesi için Sermaye Piyasaları Kurumu ve Borsa İstanbul tarafından incelenmeleri gerekmektedir. Ayrıca şirketler borsada işlem görmeye başladıktan sonra mali tablolarını bağımsız denetim şirketlerine denetlettirmeli, hissedarlarını ve kamuoyunu belirli aralıklarla bilgilendirmelidir. Ancak Türkiye'de KOBİ'lerin karakteristik özelliklerinden bir tanesi de aile şirketi olmalarıdır (Uğur, 2006:98-99). Bu durumdan dolayı KOBİ'ler halka açılmak istemeyerek başkalarının yönetimde söz sahibi olmalarını engellemektedir. KOBİ'lerin aile şirketi özelliklerine sahip olmasının bir diğer kötü yönü de, KOBİ'lerin ömrünün KOBİ sahibinin ömrü ile paralel olmasıdır. KOBİ sahibi ölünce eğer yerine geçen yakını başarılı bir yönetim sergileyemezse KOBİ kapanmaktadır. Ancak Saraç ve Bozkurt(2011) yaptıkları bir araştırmada halka açılma konusunda bilgi sahibi olan firmaların %63'ü halka açılmayı düşünürken, halka açılma konusunda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmayanların %7'si halka açılmayı düşünmediklerini söylemişlerdir (Saraç ve Bozkurt, 2011:96). Burada KOBİ'lerin halka açılma konularında bilgi düzeyi arttıkça halka açılma isteklerinin artacağı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Hisse senedi gibi menkul kıymetler ihraç etmek, firmanın sahipliğini ve kontrolünü ilerleyen zamanlarda kaybettireceği için, KOBİ'ler genel olarak borçlanma finansmanını kullanmayı tercih etmektedir (Adulsaleh ve Worthington, 2013:42).

2.2.2.3.2. Uzun Vadeli Banka Kredileri

Uzun vadeli banka kredileri vadeleri beş yıldan fazla olan banka kredilerini kapsamaktadır. Ticari bankalar, genelde KOBİ'lere uzun vadeli krediler açmamaktadır. Ancak kamu bankaları, yatırım ve kalkınma bankaları gibi bankalar uzun vadede banka kredileri açabilmektedir.

Türkiye'de faaliyet gösteren bazı bankalar belli kullanımlar için KOBİ'lere uzun vadeli krediler açmaktadır. KOBİ'lere uzun vadede kredi açan bankalar olarak Denizbank, Finansbank, Garanti Bankası, Halk Bankası, HSBC, Ing Bank, Şekerbank, TEB ve Vakıflar Bankası'nı söyleyebiliriz (TOBB, 2011).

2.2.2.3.3. Kâr Zarar Ortaklığı Senetleri

Kar ve zarar ortaklığı senetleri, anonim ortaklık kriterine sahip işletmelerin finansman ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çıkarmış oldukları menkul kıymetlerdir. Bu senetlerin en önemli özelliği senedi alan kişinin hem zarara hem de kâra ortak olmasıdır. En kısa vadesi 1 ay, en uzun vadesi ise 7 yıldır. Kâr garantisi olmayan bu belgelerde, yatırımcı belirlenmiş olan oranda kâra veya zarara katılmaktadır (SPK, 2007:14). Bu belgeler yurt içinde veya yurt dışında satılabilmektedir (Şıklar, 2004:16).

3. BÖLÜM

BANKACILIK VE FİNANS SİSTEMİNİN KOBİ'LER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİ ARAŞTIRMAYA YÖNELİK BİR ALAN ÇALIŞMASI

3.1. Literatür Özeti

Bankacılık ve finans sisteminin KOBİ'ler üzerindeki etkilerinin incelenmesi amacıyla, daha önce yapılmış olan araştırmalara, aşağıdaki çalışmalar örnek gösterilebilir.

Kutlu(2018), Adıyaman il merkezinde yapmış olduğu çalışmada, bankacılık ve finans sisteminin sunmuş olduğu kredilerin faydasını gören KOBİ'lerin oranın %88, finansal durumu iyileşen KOBİ'lerin oranının %82, istihdamı artanların oranının %83, karlılığı artanların oranının %91, satışları artanların oranının %90 olduğunu bulmuştur (Kutlu, 2018:169).

Keser(2008) yaptığı çalışmada, ülkemizde finansman alternatiflerinden en çok banka kredilerini kullanan KOBİ'lerin, bankacılık ve sisteminden etkin bir şekilde yararlanabilmeleri için bilanço, kâr ve zarar cetveli gibi muhasebe kayıtlarının zamanında ve düzenli bir şekilde tutulması gerektiğini ifade etmiştir (Keser, 2008:174).

Kılıç(2010) yaptığı çalışmada, bankalardan alınan yüksek faiz oranlı banka kredilerinin, firmanın finansman sıkıntısına neden olduğunu ve bu durumun KOBİ'ler üzerinde olumsuz bir durum oluşturduğunu tespit etmiştir (Kılıç, 2010: 110).

Aktürk ve Şenol(2016) yaptıkları çalışmada, KOBİ'lerin bankalardan kullandıkları kredilerin maliyetlerini azaltmak ve bankalar ile finansal tablo kullanıcıları nezdinde güvenilir bir işletme olmaları ve bankalardan uygun finansman kullanabilmeleri için gerçeğe uygun finansal tablolar hazırlamaları gerektiğini ifade etmişlerdir (Aktürk ve Şenol, 2016:112)

Turgut(2007) yaptığı çalışmada, Basel II kriterlerinin uygulanmasıyla, KOBİ'lerde kayıt dışılığın azaltılması, piyasa disiplinin sağlanmasının yanı sıra KOBİ yönetiminin finansman ve yönetim alanlarında uzmanlaşması gerektiğini ifade etmiştir (Turgut, 2007:42).

Yörük(2007) yaptığı çalışmada, KOBİ'lerin banka kredilerinden yeterince ve uygun koşullarda yararlanabilmeleri için mali bilgilerinin düzenli ve doğru olarak raporlanması ve uluslararası standartlara uygun tablolar halinde hazırlanması gerektiğini ifade etmiştir (Yörük, 2007:382).

Tıraş(2011), çalışmasının sonucunda KOBİ'lerin yatırım yapabilmesinin arkasındaki en büyük gücün banka kredileri olduğu sonucuna ulaşmıştır (Tıraş, 2011:114).

Erdem(2019) yaptığı araştırmada, bazı KOBİ sahiplerinin, İslami bir finansman alternatifi olarak kabul görülen katılım bankalarını tercih ettiğini ve bu yolla finansman sıkıntılarını gidermeye çalıştığını saptamıştır (Erdem, 2019:134-135).

Yüksel(2011) yaptığı çalışmada, bankacılık ve finans sisteminin uyguladığı yüksek faiz ve kısa vade politikasının, KOBİ'leri olumsuz etkilediği ve kredi piyasasından KOBİ'leri dışladığı sonucuna ulaşmıştır (Yüksel, 2011:134).

Öcal(2009) yaptığı çalışmada, bankacılık ve finans sistemindeki olası krizlerinin, KOBİ'lerin üretim maliyetlerinin artmasına, üretim miktarının düşmesine, istihdamın gerilemesine, finansman sorunlarının artmasına, yatırımların azalmasına hatta KOBİ'lerin kapanmasına kadar varabileceğini ifade etmiştir (Öcal, 2009:207).

Karacibioğlu(2007) yaptığı anket çalışmasında, KOBİ'ler için en önemli finansman aracının %60 oran ile banka kredileri olduğunu, yüksek faiz oranları sebebiyle kredi kullanamayanların oranının %62, muhasebe kayıtlarının yetersizliği yüzünden kredi

kullanamayan işletmelerin oranının ise %26 olduğunu saptamıştır (Karacibioğlu, 2007:117).

3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yapılan bu araştırmada, bankacılık ve finans sisteminin KOBİ'ler üzerindeki etkisi analiz edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada bankacılık ve finans sisteminin, KOBİ'lerin finansman problemlerine ve gelişimlerine katkı sağlayıp sağlamadıklarının, bankacılık ve finans sistemi araçlarının KOBİ'ler tarafından aktif bir şekilde kullanılıp kullanılmadıklarının test edilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma, bankacılık ve finans sisteminin küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin finansmanını, gelişimlerini, satış hacimlerini, istihdam ettiği personel sayısını etkilemesi açısından önemlidir. Ayrıca, bankacılık ve finans sisteminin, KOBİ'lere uygun faiz oranları seviyesinde, yeteri kadar kredi çeşidini ve miktarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin banka kredileri ve leasing dışındaki, alternatif finansman araçları konusunda nasıl davrandıklarının saptanması açısından da dikkate değer bir araştırma olduğu düşünülmektedir.

3.3. Araştırmanın Ana Kütlesi ve Örneklemi

Araştırmanın ana kütlesi, Anamur Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı, faal durumda ve toplam sayısı 450 olan küçük ve orta büyüklükteki işletmelerdir. Bu işletmeler arasından, olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden "kolayda örnekleme yöntemi" ile 212 işletme seçilmiş ve bunlara tarafımızca yüz yüze anket uygulanmıştır.

3.4. Araştırmanın Varsayımları ve Kısıtları

Çalışmaya katılan tüm katılımcıların, anket sorularını doğru ve eksiksiz bir şekilde okuyup gerçeğe uygun ve doğru cevaplar verdiği varsayılmaktadır. Araştırma, çalışma zamanının kısıtlılığı ve anket yapma maliyetinin yüksekliğinden dolayı, sadece Anamur Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler seçilerek yapılmıştır. Dolayısıyla elde edilen sonuçların tüm KOBİ'lere genellenmesi mümkün olmamaktadır.

3.5. Araştırma Yöntemi

Verilerin elde edilmesinde, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan anket tekniği kullanılmıştır. Araştırma anketi sorularının büyük bir kısmı Karacibioğlu (2007)'nin çalışmasından alınmış, geriye kalan kısmı ise literatür taraması sonucu tarafımızca oluşturulmuştur. Araştırma anketi betimleyici ve 5'li likert tipinde soruları içeren üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümü demografik özelliklerden oluşmakta olup diğer iki bölümü ise 5'li likert tipindeki sorulardan oluşmaktadır.

Anket çalışması, işletme sahibi ya da yetkili bir çalışan ile yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Anket sonuçları istatistik paket programı yardımıyla analiz edilmiştir.

Çalışmanın devamında, öncelikli olarak frekans analizleri uygulanarak ankete katılan işletmelerin faaliyet alanları, çalışan personel durumu, işletme yöneticilerinin eğitim durumu, ne kadar sıklıkla bankalarla çalıştıkları, finansman sorunu yaşayıp yaşamadıkları ve finansal piyasa araçlarını kullanıp kullanmadıkları gibi benzeri tanımlayıcı istatistik veriler yer verilmiştir. Daha sonra ise, KOBİ'lerle ilgili olarak, finansman yöntemlerini kullanmanın firmanın yaş süresi ile ilgili olup olmadığı, bankacılık

ve finans sisteminin işletmenin satışlarını arttırıp arttırmadığı, işletmenin büyüklüğüne göre bankalarla çalışma sıklığı arasında ilişkinin olup olmadığı, firma büyüklüğüne göre bankacılık ve finans sisteminden yararlanılması sonucunda işletmelerin istihdam yaratıp yaratmadıkları, firma sahiplerinin eğitim durumuna göre finansman yöntemlerini kullanma sıklığı arasında değişiklik olup olmadığı, bankalarla çalışma süresine göre işletmenin personel sayısında ve satış hacminde farklılık olup olmadığı gibi benzer hipotezler test edilmeye çalışılmıştır.

3.6. Anket Bulgularının Değerlendirilmesi

Bu kısımda anketlerden elde edilen verilerin analizleri ve kısaca yorumlamaları yapılmıştır.

3.6.1. Frekans Tabloları

Bu başlık altında anket verilerinin frekans ve yüzde tabloları verilerek gerekli yorumlamalar yapılmıştır. Ayrıca likert tipi sorular için de ortalamalar hesaplanarak yorumlanmıştır.

Tablo 14: İşletmelerin Faaliyet Sürelerine Göre Dağılımı

Yıl	Frekans	Yüzde
1-5	27	12,7
6-10	55	25,9
11 ve fazlası	130	61,3
Toplam	212	100,0

Tablo 14'te görüldüğü üzere, işletmelerin %61,3'ü 11 yıl ve üzeri, %25,9'u 6-10 yıl arası, %17,7'si ise 1-5 yıl arası faaliyetlerini sürdürmektedir.

Tablo 15: İşletmenin Hukuki Yapısına Göre Dağılımı

Hukuki Yapı	Frekans	Yüzde
Ferdi Mülkiyet	106	50,0
Adi Ortaklık	1	,5
Limited Şirket	105	49,5
Toplam	212	100,0

Tablo 15'de görüldüğü üzere, ankete katılan işletmelerin %50'si ferdi mülkiyet, %49,5'i limited şirket, %0,5'i ise adi ortaklık hukuki yapıya sahip işletmelerden oluşmaktadır.

Tablo 16: İşletmenin Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı

İşletmenin Faaliyet Alanı	Frekans	Yüzde
Gıda	94	44,3
Tekstil	10	4,7
Otomotiv Yan Sanayi	10	4,7
Maden Eşya	1	,5
Ziraat Aletleri	15	7,1
Petrol ve Petrol Ürünleri	18	8,5
Demir Çelik	21	9,9
Sağlık	1	,5
İletişim	4	1,9
Mobilya	13	6,1
İnşaat	9	4,2
Ulaşım	5	2,4
Matbaa	5	2,4
Kiralama	1	,5
Hafriyat	1	,5
Beyaz Eşya	1	,5
Özel Eğitim	3	1,4
Toplam	212	100,0

Tablo 16'da görüldüğü üzere, işletmelerin faaliyet alanları içerisinde en büyük kısmı %44,3'lük oranla gıda alanındaki işletmeler oluşturmaktadır. Gıda alanındaki

işletmelerin fazla olması bölgenin tarımsal ürünlerinin fazla olması ile açıklanabilir. İkinci ve dördüncü sırada sırasıyla, demir çelik ürünleri (%9,9) ile ziraat ürünleri (%7,1) alanlarında faaliyet gösteren işletmeler gelmektedir. Bu alanlardaki işletmelerin fazla olması ise, tarımsal ürünlerin yetiştirilmesi amacıyla yapılan seraların demir ve çelik ürünlerinden oluşmasına ve bu seralardaki ürünlerin yetiştirilmesi amacıyla kullanılan ziraat ürünlerine bağlanabilir.

Tablo 17: İşletme Ölçek Durumuna Göre Dağılımı

Çalışan Kişi Sayısı	Frekans	Yüzde
1-9	161	75,9
10-49	49	23,1
50-249	2	,9
Toplam	212	100,0

Tablo 17'de işletmelerin çalıştırdıkları kişi sayısına göre sınıflandırılması verilmiştir. Buna göre işletmelerin %75,9'u mikro büyüklükte, %23,1'i küçük büyüklükte ve %0,9'u da orta büyüklüktedir.

Tablo 18: İşletme Sahiplerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde
İlkokul	17	8,0
Ortaokul	39	18,4
Lise	85	40,1
Üniversite	71	33,5
Toplam	212	100,0

Tablo 18'den görüldüğü üzere, işletme sahiplerinin %40,1'i lise düzeyinde bir eğitime sahipken %33,5'i üniversite, %18,4'ü ortaokul ve %8'i de ilkokul düzeyinde bir eğitime sahiptir.

Tablo 19: İşletmelerin Finansal Kurumlardan Yararlanmak İçin Yardım Alma Durumu

Finansal Kurumlardan Yardım Alma Durumu	Frekans	Yüzde
Evet	59	27,8
Hayır	153	72,2
Toplam	212	100,0

Tablo 19'da işletmelerin herhangi bir finansal kurumdan yardım alıp almadıkları hakkında bilgi verilmiştir. Buna göre, işletme yöneticilerinin %72,2'si finansal kurumlardan yararlanmak için kişi ve kurumlardan yardım almadığını ifade ederken %27,8'i finansal kurumlardan yararlanmak için kişi ya da kurumlardan yardım aldığını ifade etmişlerdir.

Tablo 20: İşletmelerin Halka Arz Gerçekleştirme Durumları

Halka Arz	Frekans	Yüzde
Evet	3	1,4
Hayır	209	98,6
Toplam	212	100,0

Tablo 20'den görüldüğü üzere işletmelerin %98,6'sı halka arz gerçekleştirmediklerini beyan ederken, %1,4'ü halka arz gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Ancak ticaret odasının kayıtlarına bakıldığında halka arz gerçekleştiren şirketin olmadığı görülmektedir. Buradan katılımcının ya dikkatli bir şekilde anketi okumadığı ya da halka arz konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı bilgisi elde edilebilir.

Tablo 21: Tercih Edilen Kredi Vadelerinin Dağılımı

Kredi Vadesi	Frekans	Yüzde
Kısa Vade (0-1 Yıl)	34	16,0
Orta Vade (2-5 Yıl)	106	50,0
Uzun Vade (6 Yıl ve Üzeri)	9	4,2
Kredi Kullanmıyor	63	29,7
Toplam	212	100,0

Tablo 21'den görüldüğü üzere, katılımcıların %50'si orta vadeli krediyi tercih ederken %16'sı kısa vadeli, %4,2'si de uzun vadeli krediyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. İşletmelerin %29,7'lik kısmı ise hiç bir bankadan kredi kullanmadığını beyan etmişlerdir.

Tablo 22: İşletmelerin Bankalarla Çalışma Sıklığı

Çalışma Sıklığı	Frekans	Yüzde
Nadiren	54	25,5
Arasıra	66	31,1
Sık sık	68	32,1
Sürekli	24	11,3
Toplam	212	100,0

Tablo 22'de işletmelerin bankalarla çalışma sıklığı verilmiştir. Buna göre, işletmelerin %11,3'ü sürekli, %32,1'i sık sık, %31,1'i arasıra bankalarla çalıştıklarını belirtirken, %25,5' ise nadiren bankalarla çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 23: İşletmelerin Finansman Sorunu Yaşama Sıklığı

Finansman Sorunu Yaşama Sıklığı	Frekans	Yüzde
Hiç	3	1,4
Nadiren	63	29,7
Arasıra	91	42,9
Sık sık	44	20,8
Sürekli	11	5,2
Toplam	212	100,0

Tablo 23'te görüldüğü üzere, işletmelerin %5,2'si sürekli, %20,8'i sık sık, %42,9'u arasıra, %29,7'si de nadiren de olsa finansman sorunu yaşadıklarını belirtmişlerdir. Hiç finansman sorunu yaşamadığını ifade eden işletme oranı ise sadece %1,4'tür.

Tablo 24: İşletmelerin Ticari Banka Kredisi Kullanma Sıklığı

Ticari Banka Kredisi Kullanma Sıklığı	Frekans	Yüzde
Hiç	43	20,3
Nadiren	59	27,8
Arasıra	70	33,0
Sık sık	34	16,0
Sürekli	6	2,8
Toplam	212	100,0

İşletmeler %33'lük bir oran ile arasıra ticari banka kredisi kullandıklarını belirtmişlerdir. İşletmelerin %20,3'lük kısmı ise ticari banka kredisi kullanmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 25: İşletmelerin Yatırım Bankası Kredisi Kullanma Durumu

Yatırım Bankası Kredi Kullanma Sıklığı	Frekans	Yüzde
Hiç	199	93,9
Nadiren	8	3,8
Arasıra	3	1,4
Sık sık	2	,9
Toplam	212	100,0

İşletmelerin %93,9'u yatırım bankası kredisini hiç kullanmadığını belirtmiştir. Geri kalan %6,1'lik kesim ise farklı şekillerde yatırım bankası kredisini kullandığını belirtmişlerdir.

Tablo 26: İşletmelerin Leasing Yapma Durumu

Leasing Yapma Durumu	Frekans	Yüzde
Hiç	131	61,8
Nadiren	27	12,7
Arasıra	21	9,9
Sık sık	28	13,2
Sürekli	5	2,4
Toplam	212	100,0

İşletmelerin %38,2'si leasing yapıyorken %61,8'i hiçbir şekilde leasing yapmadığını belirtmiştir.

Tablo 27: İşletmelerin Faktoring Yapma Durumu

Faktoring Yapma Durumu	Frekans	Yüzde
Hiç	201	94,8
Nadiren	9	4,2
Arasıra	2	,9
Toplam	212	100,0

İşletmelerin %5,2'si faktoring yönteminden yararlanıyorken, %94,8'si hiçbir şekilde faktoring yapmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 28: İşletmelerin Esnaftan Borçlanma Durumu

Esnaftan Borçlanma Durumu	Frekans	Yüzde
Hiç	99	46,7
Nadiren	30	14,2
Arasıra	57	26,9
Sık sık	23	10,8
Sürekli	3	1,4
Toplam	212	100,0

İşletmelerin %46,7'si esnaftan hiçbir şekilde borçlanmıyorken, %53,3'ü farklı aralıklarla esnaftan borçlanmaktadır.

Tablo 29: İşletmelerin Devlet Desteklerinden Yararlanma Durumu

Devlet Desteklerinden Yararlanma Durumu	Frekans	Yüzde
Hiç	75	35,4
Nadiren	77	36,3
Arasıra	50	23,6
Sık sık	8	3,8
Sürekli	2	,9
Toplam	212	100,0

Tablo 29'da, işletmelerin %64,6'sı bugüne kadar herhangi bir şekilde devlet desteklerinden yararlandığı, %35,4'ünün ise devlet desteklerinden bugüne kadar hiç yararlanmadığı görülmektedir.

Tablo 30: Kuruluş Aşamasında Dış Finansman İhtiyacı Durumu

Kuruluş Aşamasında Dış Finansman İhtiyacı Durumu	Frekans	Yüzde
Hiç	12	5,7
Nadiren	16	7,5
Arasıra	56	26,4
Sık sık	93	43,9
Sürekli	35	16,5
Toplam	212	100,0

Tablo 30'da görüldüğü gibi, işletmelerin %94,3'ü kuruluş döneminde dış finansmana ihtiyaç duymuştur. Buradan işletmelerin sadece %5,7'sinin, kuruluş döneminde öz kaynağının yeterli olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Katılımcılara, finansman için hisse senedi, tahvil ve finansman bonusu kullanıp kullanmadıkları sorusu yöneltildiği zaman bu araçlardan hiç birisini kullanmadıkları cevabını vermişlerdir.

Tablo 31: İşletmelerin Banka Kredileri ile Finansal Araçlar Konusundaki Görüşleri

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
KOBİ'lere yeteri kadar kredi çeşidi sağlanmamaktadır.	7 (%3,3)	32 (%15,1)	69 (%32,5)	68 (%32,1)	36 (%17,0)
KOBİ'lere verilen kredi miktarı yetersizdir.	8 (%3,8)	32 (%15,1)	70 (%33,0)	65 30,7)	37 (%17,5)
Yüksek faiz oranları nedeniyle kredi bulmada güçlük çekiyoruz.	9 (%4,2)	8 (%3,8)	46 (%21,7)	78 (%36,8)	71 (%33,5)
Kredi geri ödeme süreleri yeterli değildir.	4 (%1,9)	5 (%2,4)	59 (%27,8)	82 (%38,7)	62 (%29,2)
Sermaye piyasasına kolayca girebiliyoruz.	124 (%58,5)	60 (%28,3)	25 (%11,8)	2) (%0,9)	1 (%0,5)
Leasing kullanımı konusunda yeterince bilgimiz var.	36 (%17,0)	47 (%22,2)	57 (%26,9)	68 (%32,1)	4 (%1,9)
Gelecekte leasing yapmayı düşünüyoruz.	63 (%29,7)	62 (%29,2)	48 (%22,6)	37 (%17,5)	2 (%0,9)
Factoring konusunda yeterince bilgimiz var.	59 (%27,8)	72 (%34,0)	43 (%20,3)	35 (%16,5)	3 (%1,4)
Gelecekte faktoring yapmayı düşünüyoruz.	98 (%46,2)	77 (%36,3)	35 (%16,5)	1 (%0,5)	1 (%0,5)
Halka arz konusunda yeterince bilgi sahibiyiz.	42 (%19,8)	58 (%27,4)	46 (%21,7)	58 (%27,4)	8 (%3,8)
Gelecekte halka arz yapmayı düşünüyoruz.	98 (%46,2)	78 (%36,8)	32 (%15,1)	2 (%0,9)	2 (%0,9)

Tablo 31'de işletmelerin banka kredileri ile finansal araçlar konusundaki görüşleri verilmiştir. Buna göre işletmelerin;

%49,1'i KOBİ'lere yeteri kadar kredi çeşidi sağlanmadığını,

%48,2'si KOBİ'lere verilen kredinin miktarını yetersiz bulduklarını,

%70,3'ü yüksek faiz oranları nedeni ile kredi bulmakta güçlük çektiklerini,

%67,9'u kredi geri ödeme sürelerinin yetersiz olduğunu,

%86,8'i sermaye piyasalarına kolay bir şekilde giremediklerini,
 %39,2'i leasing kullanımı konusunda yeterince bilgisi olmadığını,
 %58,9'u gelecekte leasing yapmayı düşünmediğini,
 %61,8'i factoring konusunda yeterince bilgisi olmadığını,
 %82,5'i gelecekte factoring yapmayı düşünmediğini,
 %47,2'si halka arz konusunda yeterince bilgisi olmadığını,
 %83'ü gelecekte halka arz yapmayı düşünmediğini ifade etmiştir.

Tablo 32: İşletmelerin Banka Kredileri, Faiz Oranları ve Kredi Vadeleri Hakkındaki Görüşleri

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Kredi imkanlarından her zaman haberdar olabiliyoruz.	53 (%25,0)	83 (%39,2)	65 (%30,7)	8 (%3,7)	3 (%1,4)
Kredi imkan ve koşulları hakkında yeterince bilgimiz var.	47 (%22,2)	83 (%39,2)	70 (%33,0)	9 (%4,2)	3 (%1,4)
Bankacılık ve finans sistemi işletmemizin satışları arttırmıştır.	5 (%2,4)	16 (%7,5)	65 (%30,7)	110 (%51,9)	16 (%7,5)
Bankacılık ve finans sistemi işletmemizin büyümesine katkı sağlamıştır.	2 (%0,9)	14 (%6,6)	58 (%27,4)	112 (%52,8)	26 (12,3)
Yatırım kredilerinin yeterli olduğunu düşünüyoruz.	59 (%27,8)	80 (%37,7)	70 (%33,0)	2 (%0,9)	1 (%0,5)
Bankacılık ve finans sistemi gerektiği zaman finansman ihtiyacımızı bulmamıza katkı sağlamıştır.	5 (%2,4)	15 (%7,1)	45 (%21,2)	88 (%41,5)	59 (27,8)
Bankacılık ve finans sisteminden yararlanmayı diğer girişimci arkadaşlara tavsiye etme konusundaki kararlılığınız nedir?	9 (%4,2)	29 (%13,7)	82 (%38,7)	89 (%42,0)	3 (%1,4)
Ödemekte zorlandığımız krediler olmuştur.	5 (%2,4)	18 (%8,5)	80 (%37,7)	68 (%32,1)	41 (19,3)
Ödeyemediğimiz kredilerden dolayı işletmemizi küçültmek zorunda kaldık.	7 (%3,3)	35 (%16,5)	130 (%61,3)	28 (%13,2)	12 (%5,7)

Bankacılık ve finans sisteminden yararlanmamız işletmemizdeki personel sayısının artmasına katkı sağlamıştır.	23 (%10,8)	51 (%24,1)	105 (%49,5)	29 (%13,7)	4 (%1,9)
---	---------------	---------------	----------------	---------------	-------------

Tablo 32'de işletmelerin banka kredileri, faiz oranları ve kredi vadeleri hakkındaki görüşleri yer almaktadır. Buna göre işletmelerin;

%64,2'si kredi imkanlarından her zaman haberlerinin olmadığını,

%61,4'ü kredi imkan ve koşulları hakkında yeterince bilgilerinin olmadığını,

%59,4'ü bankacılık ve finans sisteminin satışları arttırdığını,

%65,1'i bankacılık ve finans sisteminin büyümelerine katkı yaptıklarını,

%1,4'ü yatırım kredilerinin yeterli olduğunu,

%69,3'ü bankacılık ve finans sisteminden gerektiği zaman finansman ihtiyacını karşıladığını,

%43,4'ü bankacılık ve finans sistemini diğer girişimci arkadaşlara tavsiye ediyorken %56,6'sı çekimser ya da tavsiye etmeme yönünde davranış sergilediğini,

%51,4'ü ödemekte zorlandıkları krediler olduğunu,

%18,9'u banka kredilerini ödeyemediklerinden dolayı işletmelerini küçültmek durumunda kaldıklarını,

%15,6'sı ise bankacılık ve finans sisteminden yararlanması sonucu personel sayılarının arttığını ifade etmişlerdir.

Tablo 33: İşletmelerin Finansal Araçları Hangi Sıklıkla Kullandıklarının Genel Tanımlayıcı Tablosu

Sorular	Ortalama	Standart Sapma
Bankalarla çalışıyoruz	3,29	,973
Finansman sorunu yaşıyoruz	2,99	,879
Stoklamadan dolayı finansman sorunları yaşıyoruz	2,91	1,119
Ticari banka kredisi kullanıyoruz	2,53	1,073
Yatırım bankası kredisi kullanıyoruz	1,09	,414
Leasing yapıyoruz	1,82	1,196
Factoring yapıyoruz	1,06	,277
Esnafta borçlanıyoruz	2,06	1,140
Dış ülkelerden borçlanıyoruz	1,05	,311
AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansman desteklerinden yararlanıyoruz	1,06	,251
KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden yararlanıyoruz	1,99	,911
Bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden yararlanıyoruz	2,14	1,069
Kuruluş döneminde makine ve teçhizatların alımında dış finansman ihtiyacımız olmuştur	3,58	1,034
Finansman bonosu kullanıyoruz	1,02	,205
Finansman için hisse senedi ihraç ediyoruz	1,01	,137
Finansman için tahvil ihraç ediyoruz	1,01	,137

* Veri girişi yapılırken; 1: Hiç, 2: Nadiren, 3: Arasıra, 4:Sık sık, 5:Sürekli olarak kodlanmıştır.

Tablo 33'te işletmelerin finansal araçları hangi sıklıkla kullandıklarının ortalama değerleri yer almaktadır. Buna göre, işletmelerin bankalarla çalışma, finansman sorunu yaşama, stoklamadan dolayı finansman sorunu yaşama ve ticari banka kredisi kullanma sıklığı yüksek düzeyde iken; yatırım bankası kredisi kullanma, leasing ve factoring yapma, dış ülkelerden borçlanma, esnaftan borçlanma, Avrupa Birliği'nin, kamunun ve bankaların sağladığı KOBİ finansman desteklerinden yararlanma sıklıkları düşük düzeydedir. Yine işletmelerin kuruluş dönemlerinde dış finansmandan yararlanma sıklığı yüksek düzeyde iken finansman ihtiyacı için finansman bonosu, tahvil ve hisse senetleri kullanım sıklıkları yok seviyesindedir. Buradan hareketle, genel olarak

işletmelerin kurumsallaşmadığı ve kendilerine sağlanan olanakları iyi bir şekilde takip edip uygun şekilde değerlendiremedikleri sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 34: İşletmelerin Banka Kredileri, Finansman Sorunu Yaşama Nedenleri, Finansal Araçlar Konusundaki Düşüncelerinin Genel Tanımlayıcı Tablosu

Sorular	Ortalama	Standart Sapma
KOBİ'lere yeterince kredi çeşidi sağlanmamaktadır.	3,44	1,045
KOBİ'lere verilen kredi miktarı yetersizdir .	3,43	1,062
Teminat yetersizliği nedeniyle kredi bulmada güçlük çekiyoruz.	2,86	1,118
Yüksek faiz oranları nedeniyle kredi bulmada güçlük çekiyoruz.	3,92	1,041
Bilanço, kar ve zarar cetvelinin yetersizliği nedeniyle kredi bulmada güçlük çekiyoruz.	2,58	1,030
Kredi imkanlarından her zaman haberdar olabiliyoruz.	2,17	,899
Kredi imkanlar ve koşulları konusunda yeterince bilgimiz var.	2,24	,893
Yatırım kredilerinin yeterli olduğunu düşünüyoruz.	2,08	,827
Kredi geri ödeme süreleri yeterli değildir.	3,91	,911
Kredi bulamadığımız için finansman sorunu yaşıyoruz.	3,04	1,233
Kredi maliyetleri yüksek olduğu için finansman sorunu yaşıyoruz.	3,70	1,036
Yatırımlarımızdaki artışlar nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.	3,14	1,082
Özkaynak yaratamadığımız için finansman sorunu yaşıyoruz.	3,29	1,088
Nakit para akışını sağlayamadığımız için finansman sorunu yaşıyoruz.	3,91	,906
Hammadde temini nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.	3,70	1,165
İthal girdi kullanımı nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.	1,92	1,115
Döviz sıkıntısı nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.	1,70	,877
Ülkedeki yüksek enflasyon ve ekonomik istikrarsızlık nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.	2,81	,984
Diğer maliyet artışları nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.	2,66	1,111
Pazarlama ve dağıtım sorunları nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.	3,84	,913
Sermaye piyasasına kolayca girebiliyoruz.	1,57	,773
Gelecekte halka arzı düşünüyoruz.	1,58	,784
AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden yeterince haberdarız.	1,74	,805
AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.	3,01	1,144
KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden yeterince haberdarız.	2,18	,943

KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.	3,81	,894
Bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden yeterince haberdarız.	2,23	,933
Bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.	3,45	1,072
Leasing kullanımı konusunda yeterince bilgimiz var.	2,80	1,123
Gelecekte Leasing yapmayı düşünüyoruz.	2,29	1,091
Factoring konusunda yeterince bilgimiz var.	2,30	1,089
Gelecekte factoring yapmayı düşünüyoruz.	1,73	,785
Halka arz konusunda yeterince bilgi sahibiyiz.	2,67	1,180
Gelecekte halka arzı düşünüyoruz.	1,74	,818
Bankacılık ve finans sistemi işletmemizin satışlarının artmasına katkı sağladı.	3,55	,833
Bankacılık ve finans sisteminden yararlanmamız, işletmemizdeki personel sayımızın artmasına katkı sağladı.	2,72	,900
Bankacılık ve finans sistemi, gerektiği zaman finansman ihtiyacı bulmamıza katkı sağladı.	3,85	,984
Bankacılık ve finans sistemi işletmemizin büyümesine katkı sağladı.	3,69	,807
Ödemekte zorlandığımız krediler oldu.	3,58	,973
Ödeyemediğimiz kredilerden dolayı işletmemizi küçültmek zorunda kaldık.	3,01	,812
Bankacılık ve finans sisteminden yararlanmayı diğer girişimci arkadaşlarınıza tavsiye etme konusundaki düşünceniz nedir?	3,23	,857

* Veri girişi yapılırken, 1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 34'te işletmelerin banka kredileri, finansman sorunu yaşama nedenleri, finansal araçlar konusundaki düşüncelerinin ortalama değerleri yer almaktadır Buna göre;

- Bankacılık ve finans sisteminin sunduğu KOBİ kredilerinin miktarı ve çeşidi yetersiz bulunmaktadır.

- Krediye ulaşamamasının önündeki en büyük engelin faiz oranlarının yüksekliği olduğu görülmektedir.

- Katılımcıların kredi imkanlarından her zaman haberdar olamadıkları, kredi imkan ve koşulları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

- Yatırım kredilerinin ve kredi geri ödeme sürelerinin yetersiz olduğu görülmektedir.

- Finansman sorunu yaşanmasının nedenleri arasında ilk sırayı işletmelerin nakit para akışını sağlayamamaları, ikinci sırayı pazarlama ve dağıtımdan kaynaklı sorunlar, üçüncü sırayı ise kredi maliyetlerinin yüksekliği almaktadır.

- Katılımcıların sermaye piyasalarına kolay bir şekilde giremedikleri, gelecekte halka arzı düşünmedikleri ve Avrupa Birliği, kamu ile bankaların sağladığı KOBİ kredileri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir.

- Gelecekte kamunun KOBİ'lere sağlayacağı devlet desteklerinden yararlanacaklarını belirten katılımcıların ortalamasının yüksek olduğu görülmektedir.

- Katılımcıların leasing, factoring ve halka arz gibi finansman yöntemleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları bilgilerine ulaşılmaktadır.

- Bankacılık ve finans sisteminin satışları arttırdığı, gerektiği zaman finansman ihtiyacını karşıladığı ve büyümeye katkı sağladığı görülmektedir.

- Son olarak kredilerin geri ödenmesinde bazı problemlerin olduğu, bankacılık ve finans sisteminin diğer girişimcilere tavsiyesi konusunda kararsız kalındığı da söylenebilir.

3.6.2. Değişkenler Arası Karşılaştırma Analizleri

Bu kısımda öncelikle, anketin B ve C bölümlerinde yer alan likert tipi soruların güvenilirlik analizleri yapılmış (ayrıntılı güvenilirlik analiz sonuçları Ek-2 ve Ek-3'de yer almaktadır) daha sonra da değişkenler ve faktörler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olup olmadığını analiz etmek için verilerin normal dağılıp dağılmadıkları test edilmiş ve verilerin normal dağılıma uygun olduğu görülmüştür. Buradan hareketle birinci

bölümdeki demografik değişkenler ile ikinci ve üçüncü bölümdeki likert tipi sorular, durumlarına uygun olarak t testi ve One-Way ANOVA ile karşılaştırılarak gerekli analizler yapılmış ve sonuçları yorumlanmıştır.

Tablo 35: B ve C Bölümü Sorularının Güvenilirlik Analiz Sonuçları

B Bölümü	Cronbach's Alpha Katsayısı	Soru Sayısı
	,650	16
C Bölümü	Cronbach's Alpha Katsayısı	Soru Sayısı
	,830	41

Tablo 35'te anketin B ve C bölümünde yer alan soruların güvenilirlik analiz sonuçları yer almaktadır. Tablodan görüldüğü üzere, B bölümünde yer alan soruların Cronbach's Alpha katsayısı 0,650 olarak bulunmuştur. Buna göre ölçek güvenilirlerdir.

Cronbach's Alpha katsayısı 0,60 ile 0,80 arasında olursa, ölçekte yer alan soruların oldukça homojen bir yapı gösterdikleri ve ölçeğin güvenilir olduğu kabul edilir (Kılıç, 2016:48).

C bölümünde yer alan soruların Cronbach's Alpha katsayısı ise 0,830 olarak bulunmuştur. Buna göre ölçek oldukça güvenilirlerdir.

Cronbach's Alpha katsayısı 0,80 ile 1 arasında olduğunda soruların homojenlik dağılımı, dolayısıyla güvenilirliği oldukça yüksek kabul edilir. (Kılıç, 2016:48).

Tablo 36: İşletmelerin Faaliyet Süreleri İle Alternatif Finansman Yöntemlerini Kullanma Durumları

Finansman Yöntemlerini Kullanma	Faaliyet Süresi	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
Ticari banka kredisi kullanıyoruz	1-5	27	2,63	1,245	2,539	,081
	6-10	55	2,25	1,004		
	11 ve fazlası	130	2,63	1,050		
	Toplam	212	2,53	1,073		
Leasing yapıyoruz	1-5	27	1,22	,801	4,486	,012
	6-10	55	1,76	1,186		
	11 ve fazlası	130	1,96	1,235		
	Toplam	212	1,82	1,196		
Factoring yapıyoruz	1-5	27	1,04	,192	1,232	,294
	6-10	55	1,02	,135		
	11 ve fazlası	130	1,08	,330		
	Toplam	212	1,06	,277		
Esnafa borçlanıyoruz	1-5	27	2,63	1,079	4,239	,016
	6-10	55	2,07	1,200		
	11 ve fazlası	130	1,94	1,098		
	Toplam	212	2,06	1,140		

Tablo 36'da araştırmaya katılan firmaların finansman yöntemlerini kullanma sıklığına ilişkin durumlarının firmanın faaliyet süresi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

Firmaların faaliyet süresi ile ticari banka kredisi kullanım durumları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($P=0,081>0,05$).

Firmaların faaliyet süresi ile leasing yapma durumları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($P=0,012<0,05$). Hangi gruplar arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 11 ve üzeri bir süredir faaliyet gösteren işletmelerin leasing yapma durumları, 1-5 yıldır faaliyet gösteren işletmelerden daha yüksektir.

Firmaların faaliyet süresi ile factoring yapma durumları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($P=0,294>0,05$).

Firmaların faaliyet süresi ile esnafa borçlanma durumları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($P=0,016<0,05$). Hangi gruplar arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre 1-5 yıldır faaliyet gösteren işletmelerin 11 ve üzeri yıldır faaliyet gösteren işletmelere göre esnafa daha fazla borçlandıkları görülmüştür.

Tablo 37: İşletmenin Faaliyet Süresi İle Kredi Bulamama Nedenlerine İlişkin Fark Testleri

Kredi Bulamama Nedenleri	Firmanın Faaliyet Süresi	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
Teminat yetersizliği	1-5	27	3,52	1,221	5,628	,004
	6-10	55	2,76	1,071		
	11 ve fazlası	130	2,76	1,077		
	Toplam	212	2,86	1,118		
Yüksek faiz oranları	1-5	27	4,37	1,214	4,465	,013
	6-10	55	3,65	1,158		
	11 ve fazlası	130	3,93	,917		
	Toplam	212	3,92	1,041		
Bilanço, kâr ve zarar cetvelinin yetersizliği	1-5	27	2,78	1,219	,788	,456
	6-10	55	2,62	,871		
	11 ve fazlası	130	2,52	1,051		
	Toplam	212	2,58	1,030		

Tablo 37'de araştırmaya katılan firmaların, banka kredileri bulamamasının nedenlerine ilişkin algılarının firmanın faaliyet süresine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

Firmanın faaliyet süresi ile teminat yetersizliğinden dolayı kredi bulamama nedenine ilişkin anlamlı farklılık bulunmuştur, ($P=0,004<0,05$). Hangi yaş grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden

yararlanılmıştır. Buna göre 1-5 yıldır faaliyet gösteren işletmeler, 11 ve üzeri yıldır faaliyet gösteren işletmelere göre daha fazla teminat yetersizliğinden dolayı kredi bulamamaktadır.

Firmanın faaliyet süresi ile yüksek faiz oranları sebebiyle kredi bulamamaları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur, ($P=0,013<0,05$). Hangi faaliyet süresi grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre 1-5 yıldır faaliyet gösteren işletmeler, 6-10 yıldır faaliyet gösteren işletmelere göre daha fazla yüksek faiz oranları nedeniyle kredi bulmakta güçlük yaşadıkları görülmüştür.

Firmanın faaliyet süresine göre bilanço, kâr ve zarar cetvelinin yetersizliğinden dolayı kredi bulamama nedenlerine ilişkin anlamlı farklılık bulunamamıştır, ($P=0,456>0,05$)

Tablo 38: İşletmenin Faaliyet Süresi İle Kredi Maliyetlerinin Yüksekliği Nedeniyle Finansman

Sorunu Yaşamalarına İlişkin Fark Testi

Firma Faaliyet Süresi(Yıl)	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
1-5	27	4,33	1,109	7,833	,001
6-10	55	3,40	,955		
11 ve fazlası	130	3,70	1,001		
Toplam	212	3,70	1,036		

Tablo 38'de araştırmaya katılan firmaların, kredi maliyetlerinin yüksekliği sebebiyle finansman sorunu yaşama nedenine ilişkin algılarının firmanın faaliyet süresine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

Firmanın faaliyet süresine göre kredi maliyetlerinin yüksekliği sebebi ile finansman sorunu yaşamalarına ilişkin anlamlı farklılık bulunmuştur, ($P=0,001<0,05$).

Hangi yaş grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre 1-5 yıldır faaliyet gösteren işletmeler, 6-10 yıldır faaliyet gösteren işletmelere göre daha fazla kredi maliyetlerinin yüksekliği sebebiyle finansman sorunu yaşamaktadır.

Tablo 39: İşletmenin Faaliyet Süresi İle Bankacılık ve Finans Sisteminin İşletmenin Personel Sayısına, Satış Hacmine, Finansman İhtiyacı Bulmasına ve Büyümesine İlişkin Fark Testleri

İfadeler	Faaliyet Süresi	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
Personel sayısının artması	1-5	27	2,93	,917	1,197	,314
	6-10	55	2,60	,830		
	11 ve fazlası	130	2,72	,924		
	Toplam	212	2,72	,900		
Satış hacminin artması	1-5	27	3,22	1,013	6,135	,003
	6-10	55	3,35	,673		
	11 ve fazlası	130	3,70	,823		
	Toplam	212	3,55	,833		
Finansman ihtiyacının bulunmasına katkı sağlama	1-5	27	3,89	1,155	,805	,449
	6-10	55	3,71	,975		
	11 ve fazlası	130	3,91	,952		
	Toplam	212	3,85	,984		
İşletmenin büyümesine katkı sağlama	1-5	27	3,67	,920	2,951	,054
	6-10	55	3,47	,690		
	11 ve fazlası	130	3,78	,816		
	Toplam	212	3,69	,807		

Tablo 39'da araştırmaya katılan işletmelerin, bankacılık ve finans sisteminin işletmenin personel sayısına, satış hacmine, finansman ihtiyacı bulmasına ve büyümelerine katkı sağlamalarına ilişkin algılarının işletmenin faaliyet süresine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

İşletmenin faaliyet süresi ile bankacılık ve finans sisteminin işletmenin personel sayısını arttırdığına ilişkin anlamlı farklılık bulunamamıştır, ($P=0,314>0,05$).

İşletmenin faaliyet süresi ile bankacılık ve finans sisteminin işletmenin satış hacmini arttırdığına ilişkin anlamlı farklılık bulunmuştur, ($P=0,003<0,05$).

Hangi yaş grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 11 ve üzeri yıldır faaliyet gösteren işletmeler, 1-5 yıl arası faaliyet gösteren işletmelere göre bankacılık ve finans sisteminin satışlarını daha fazla arttırdığı görülmektedir.

İşletmenin faaliyet süresi ile bankacılık ve finans sisteminin işletmenin finansman ihtiyacını gidermesine ilişkin anlamlı farklılık bulunamamıştır, ($P=0,449>0,05$).

İşletmenin faaliyet süresi ile bankacılık ve finans sisteminin işletmenin büyümesine katkı sağlamasına ilişkin anlamlı bir farklılık bulunamamıştır, ($P=0,054>0,05$).

Tablo 40: İşletme Büyüklüğüne Göre Bankalarla Çalışma Sıklığına İlişkin Fark Testi

Çalışan Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
1-9	161	3,16	,991	7,120	,001
10-49	49	3,71	,791		
50-249	2	4,00	,000		
Toplam	212	3,29	,973		

Tablo 40'da araştırmaya katılan işletmelerin, bankalarla çalışma sıklığına ilişkin durumlarının işletmenin büyüklüğüne göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

İşletmenin büyüklüğüne göre, bankalarla çalışma sıklığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,001<0,05$).

Hangi büyüklük grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 10 ile 49 kişi çalışana sahip firmalar, 1 ile 9 çalışana sahip firmalara göre daha fazla bankalarla çalışma sıklığına sahiptir.

Tablo 41: İşletme Büyüklüğüne Göre Alternatif Finansman Yöntemlerini Kullanmaya İlişkin Fark Testleri

Finansman Yöntemleri	Çalışan Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
Ticari banka kredisi kullanma	1-9	161	2,41	1,092	5,701	,004
	10-49	49	2,88	,904		
	50-249	2	4,00	,000		
	Toplam	212	2,53	1,073		
Leasing yapma	1-9	161	1,43	,849	53,656	,000
	10-49	49	3,00	1,323		
	50-249	2	4,00	,000		
	Toplam	212	1,82	1,196		
Factoring yapma	1-9	161	1,03	,174	5,844	,003
	10-49	49	1,14	,456		
	50-249	2	1,50	,707		
	Toplam	212	1,06	,277		
Esnaftan borçlanma	1-9	161	2,11	1,151	,662	,517
	10-49	49	1,90	1,104		
	50-249	2	2,00	1,414		
	Toplam	212	2,06	1,140		

Tablo 41'de araştırmaya katılan firmaların, alternatif finansman yöntemlerini kullanmaya ilişkin algılarının firmanın büyüklüğüne göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

Firmanın büyüklüğüne göre, ticari banka kredisi kullanma sıklığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,004<0,05$).

Hangi büyüklük grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 50-249 arası çalışana sahip işletmeler, 1-9 arası çalışana sahip işletmelere göre daha fazla ticari banka kredisi kullanma sıklığına sahiptir.

Firmanın büyüklüğüne göre leasing yapma sıklığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,000<0,05$).

Hangi büyüklük grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 50-249 arası çalışana sahip işletmeler, 1-9 arası çalışana sahip işletmelere göre, daha fazla leasing yöntemini kullanma sıklığına sahiptir.

Firmanın büyüklüğüne göre factoring yapma sıklığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,003<0,05$).

Hangi büyüklük grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 50-249 arası çalışana sahip işletmeler, 1-9 arası çalışana sahip işletmelere göre, daha fazla factoring yöntemini kullanma sıklığına sahiptir.

Firmanın büyüklüğüne göre esnaftan borçlanma sıklığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, ($P=0,517>0,05$).

Tablo 42: Firma Büyüklüğüne Göre Firmaların Kredi Maliyetlerinin Yüksekliği Nedeni İle Finansman

Sorunu Yaşamalarına İlişkin Fark Testi

Çalışan Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
1-9	161	3,81	1,009	4,817	,009
10-49	49	3,33	1,049		
50-249	2	4,50	,707		
Toplam	212	3,70	1,036		

Tablo 42'de araştırmaya katılan firmaların, kredi maliyetlerinin yüksekliği nedeni ile finansman sorunu yaşamalarına ilişkin algılarının firmanın büyüklüğüne göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

Firmanın büyüklüğüne göre, kredi maliyetlerin yüksekliği nedeni ile finansman sorunu yaşamalarına ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,009<0,05$).

Hangi büyüklük grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 1-9 arası çalışana sahip işletmeler, 10-49 arası çalışana sahip işletmelere göre, daha fazla kredi maliyetlerinin yüksekliği nedeni ile finansman sorunu yaşamaktadır.

Tablo 43: Firma Büyüklüğüne Göre Bankacılık ve Finans Sisteminin İstihdamı Arttırmasına İlişkin Fark Testi

Çalışan Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
1-9	161	2,65	,876	3,609	,029
10-49	49	2,90	,941		
50-249	2	4,00	,000		
Toplam	212	2,72	,900		

Tablo 43'de araştırmaya katılan firmaların, bankacılık ve finans sisteminden yararlanmalarının sonucunda istihdamı arttırmasına ilişkin algılarının firmanın büyüklüğüne göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

Firmaların büyüklüğüne göre, bankacılık ve finans sisteminden yararlanmaları sonucunda, firmadaki personel sayılarını arttırmalarına ilişkin anlamlı farklılık bulunmuştur, ($P=0,029<0,05$).

Hangi büyüklük grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 50-249 arası çalışana sahip işletmeler, 1-9 arası çalışana sahip işletmelere göre, bankacılık ve finans sisteminden yararlanmaları sonucu istihdamı daha fazla arttırmaktadır.

Tablo 44: İşletme Büyüklüğü Açısından Finansman Yöntemleri Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olmaya İlişkin Fark Testleri

Çalışan Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
1-9	161	2,15	,910	3,913	,021
KOBİ 10-49	49	2,45	,959		
kredileri 50-249	2	3,50	,707		
Toplam	212	2,23	,933		
1-9	161	2,57	1,100	16,413	,000
Leasing 10-49	49	3,47	,868		
kullanımı 50-249	2	4,50	,707		
Toplam	212	2,80	1,123		
1-9	161	2,17	1,040	7,623	,001
Factoring 10-49	49	2,61	1,115		
kullanımı 50-249	2	4,50	,707		
Toplam	212	2,30	1,089		
1-9	160	2,46	1,154	13,607	,000
Halka 10-49	49	3,31	,983		
arz 50-249	2	4,50	,707		
Toplam	211	2,67	1,180		

Tablo 44'de araştırmaya katılan firmaların, finansman yöntemleri hakkında yeterli bilgiye sahip olup olmadığına ilişkin durumlarının firmanın büyüklüğüne göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

Firma büyüklüğüne göre, KOBİ kredilerinden haberdar olma durumu açısından anlamlı farklılık bulunmuştur, ($P=0,021<0,05$).

Hangi büyüklük grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 50-249 arası çalışana sahip işletmeler, 1-9 arası çalışana sahip işletmelere göre, bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden haberdar olma durumları daha yüksektir.

Firma büyüklüğüne göre, leasing kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olma durumu açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,001<0,05$).

Hangi büyüklük grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 50-249 arası çalışana sahip işletmeler, 1-9 arası çalışana sahip işletmelere göre, leasing kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olma durumları daha yüksektir.

Firma büyüklüğüne göre, factoring kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olma durumu açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,000<0,05$).

Hangi büyüklük grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 50-249 arası çalışana sahip işletmeler, 1-9 arası çalışana sahip işletmelere göre, factoring kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olma durumları daha yüksektir.

Firma büyüklüğüne göre, halka arz konusunda yeterli bilgiye sahip olma durumu açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,000<0,05$).

Hangi büyüklük grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 50-249 arası çalışana sahip işletmeler, 1-9 arası çalışana sahip işletmelere göre, halka arz kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olma durumları daha yüksektir.

Tablo 45: İşletme Sahibinin Eğitim Durumuna Göre Finansman Yöntemleri Kullanma Sıklığına**İlişkin Fark Testleri**

İfadeler	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
Ticari banka kredi kullanım sıklığı	İlkokul	17	3,00	1,061	1,775	,153
	Ortaokul	39	2,31	1,030		
	Lise	85	2,49	1,087		
	Üniversite	71	2,59	1,063		
	Toplam	212	2,53	1,073		
Leasing kullanım sıklığı	İlkokul	17	1,35	,702	4,485	,004
	Ortaokul	39	1,46	,822		
	Lise	85	1,76	1,130		
	Üniversite	71	2,18	1,427		
	Toplam	212	1,82	1,196		
Factoring kullanım sıklığı	İlkokul	17	1,00	,000	,355	,786
	Ortaokul	39	1,08	,270		
	Lise	85	1,07	,300		
	Üniversite	71	1,06	,287		
	Toplam	212	1,06	,277		
Esnaftan borç kullanım sıklığı	İlkokul	17	2,29	,985	1,852	,139
	Ortaokul	39	2,38	1,184		
	Lise	85	2,00	1,091		
	Üniversite	71	1,90	1,185		
	Toplam	212	2,06	1,140		

Tablo 45'de araştırmaya katılan firmaların, finansman yöntemlerini kullanma sıklığına ilişkin durumlarının firma sahibinin eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

Firma sahibinin eğitim durumuna göre, ticari banka kredisi kullanım sıklığına ilişkin anlamlı farklılık bulunamamıştır, ($P=0,153>0,05$).

Firma sahibinin eğitim durumuna göre, leasing kullanım sıklığına ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,004<0,05$).

Hangi eğitim grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, üniversite mezunu firma sahiplerinin orta okul mezunu firma sahiplerine göre leasing kullanım sıklığı durumları daha yüksektir.

Firma sahibinin eğitim durumuna göre, factoring kullanım sıklığına ilişkin anlamlı farklılık bulunamamıştır, $(P=0,786>0,05)$.

Firma sahibinin eğitim durumuna göre, esnaftan borçlanma sıklığına ilişkin anlamlı farklılık bulunamamıştır, $(P=0,139>0,05)$.

Tablo 46: İşletme Sahibinin Eğitim Durumuna Göre Finansman Yöntemleri Hakkında Yeterli Bilgiye

Sahip Olma Arasındaki Fark Testleri

İfadeler	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
KOBİ kredileri	İlkokul	17	2,12	,857	1,951	,122
	Ortaokul	39	1,97	,811		
	Lise	85	2,22	,891		
	Üniversite	71	2,41	1,036		
	Toplam	212	2,23	,933		
Leasing kullanımı	İlkokul	17	2,53	,874	6,994	,000
	Ortaokul	39	2,33	1,034		
	Lise	85	2,69	1,091		
	Üniversite	71	3,24	1,127		
	Toplam	212	2,80	1,123		
Factoring kullanımı	İlkokul	17	2,06	,899	2,829	,039
	Ortaokul	39	2,08	,957		
	Lise	85	2,20	1,056		
	Üniversite	71	2,59	1,190		
	Toplam	212	2,30	1,089		
Halka arz kullanımı	İlkokul	16	2,25	,856	4,717	,003
	Ortaokul	39	2,28	,999		
	Lise	85	2,62	1,154		
	Üniversite	71	3,04	1,270		
	Toplam	211	2,67	1,180		

Tablo 46'da araştırmaya katılan firmaların, finansman yöntemleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarına ilişkin durumlarının, firma sahibinin eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

Firma sahibinin eğitim durumuna göre, ticari banka kredisi hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumlarına ilişkin anlamlı farklılık bulunamamıştır, ($P=0,122>0,05$).

Firma sahibinin eğitim durumuna göre, leasing kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumları açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,000<0,05$).

Hangi eğitim grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, üniversite mezunu firma sahiplerinin, orta okul mezunu firma sahiplerine göre leasing kullanım konusunda yeterli bilgiye sahip olma durumları daha yüksektir.

Firma sahibinin eğitim durumuna göre, factoring kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumu açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,039<0,05$).

Hangi eğitim grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, üniversite mezunu firma sahiplerinin orta okul mezunu firma sahiplerine göre factoring kullanım konusunda yeterli bilgiye sahip olma durumları daha yüksektir.

Firma sahibinin eğitim durumuna göre, halka arz kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumu açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,003<0,05$).

Hangi eğitim grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, üniversite mezunu firma sahiplerinin orta okul mezunu firma sahiplerine göre halka arz kullanım konusunda yeterli bilgiye sahip olma durumları daha yüksektir.

Tablo 47: İşletme Sahibinin Eğitim Durumuna Göre Gelecekte Alternatif Finansman Yöntemlerini Kullanmaya İlişkin Fark Testleri

İfadeler	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
Leasing	İlkokul	17	2,00	,866	3,669	,013
	Ortaokul	39	1,97	,873		
	Lise	84	2,24	1,048		
	Üniversite	71	2,61	1,224		
	Toplam	211	2,29	1,091		
Factoring	İlkokul	17	1,82	,728	,108	,956
	Ortaokul	39	1,72	,647		
	Lise	85	1,71	,784		
	Üniversite	71	1,73	,878		
	Toplam	212	1,73	,785		
Halka arz	İlkokul	17	1,71	,686	2,113	,100
	Ortaokul	39	1,67	,621		
	Lise	85	1,61	,818		
	Üniversite	71	1,93	,915		
	Toplam	212	1,74	,818		

Tablo 47'de araştırmaya katılan firmaların, finansman yöntemlerini gelecekte kullanmaya ilişkin algılarının firma sahibinin eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

Firma sahibinin eğitim durumuna göre, gelecekte leasing yapmaya ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,013 > 0,05$).

Hangi eğitim grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, üniversite mezunu firma sahiplerinin orta okul mezunu firma sahiplerine göre gelecekte leasing kullanım konusundaki düşünceleri daha yüksektir.

Firma sahibinin eğitim durumuna göre, gelecekte factoring yapmaya ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, ($P=0,956 > 0,05$).

Firma sahibinin eğitim durumuna göre, gelecekte halka arz yapmaya ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, ($P=0,100>0,05$).

Tablo 48: Firmaların Bankalarla Çalışma Süresine Göre KOBİ'lere Sağlanan Kredi Çeşidini ve Miktarını Yetersiz Bulmaya İlişkin Fark Testleri

İfadeler	Bankalarla Çalışma Süresi	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
Kredi çeşidi	0-1	11	4,18	,751	3,034	,050
	2-5	51	3,35	1,110		
	6 ve fazlası	150	3,42	1,025		
	Toplam	212	3,44	1,045		
Kredi miktarı	0-1	11	4,18	,751	3,534	,031
	2-5	51	3,25	1,111		
	6 ve fazlası	150	3,43	1,045		
	Toplam	212	3,43	1,062		

Tablo 48'de araştırmaya katılan firmaların, bankaların sağladığı KOBİ kredilerinin çeşidini ve miktarını yetersiz bulmaya ilişkin algılarının firmanın bankalarla çalışma süresine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

Firmanın bankalarla çalışma süresine göre bankaların KOBİ'lere sağladığı kredi çeşidinin az olması ile ilgili anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, ($P=0,050\leq 0,05$).

Firmanın bankalarla çalışma süresine göre bankaların KOBİ'lere sağladığı kredi miktarının az olması ile ilgili anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,031<0,05$).

Hangi çalışma süresi grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 0-1 yıl arası bankalarla çalışan işletmelerin, 2-5 yıl arası bankalarla çalışan işletmelere göre bankaların sağladığı KOBİ kredilerinin miktarını az bulma durumları daha yüksektir.

Tablo 49: Firmaların Bankalarla Çalışma Süresine Göre Satışlarını ve Personel Sayısını Arttırmasına İlişkin Fark Testleri

İfadeler	Çalışma Süresi (Yıl)	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
Satışlar artmıştır	0-1	11	3,73	,647	4,937	,008
	2-5	51	3,24	,907		
	6 ve fazlası	150	3,64	,797		
	Toplam	212	3,55	,833		
Personel sayısı artmıştır	0-1	11	3,36	,809	4,085	,018
	2-5	51	2,53	,784		
	6 ve fazlası	150	2,73	,924		
	Toplam	212	2,72	,900		

Tablo 49'da araştırmaya katılan firmaların, bankacılık ve finans sisteminin firmanın satışlarını ve personel sayısını arttırmasına ilişkin algılarının firmanın bankalarla çalışma süresine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

Firmanın bankalarla çalışma süresine göre bankacılık ve finans sisteminin satışları artması ile ilgili anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,008<0,05$).

Hangi çalışma süresi grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 6 ve üzeri yıl bankalarla çalışan işletmelerin, 2-5 yıl arası bankalarla çalışan işletmelere göre bankacılık ve finans sisteminin satışları daha fazla arttırdığı görülmüştür.

Firmanın bankalarla çalışma süresine göre bankacılık ve finans sisteminin işletmenin personel sayısını artması ile ilgili anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,018<0,05$).

Hangi çalışma süresi grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 0-1 yıl arası

bankalarla çalışan işletmelerin, 2-5 yıl arası bankalarla çalışan işletmelere göre bankacılık ve finans sisteminin, işletmenin personel sayısını daha fazla arttırdığı görülmüştür.

Tablo 50: Firmaların Bankalarla Çalışma Süresine Göre Bankacılık ve Finans Sisteminin İşletmenin Büyümesine Katkı Sağlamasına İlişkin Fark Testi

Bankalarla Çalışma Süresi(Yıl)	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
0-1	11	3,64	1,206	3,665	,027
2-5	51	3,43	,781		
6 ve fazlası	150	3,78	,767		
Toplam	212	3,69	,807		

Tablo 50'de araştırmaya katılan firmaların, bankacılık ve finans sisteminin işletmenin büyümesine katkı sağlamasına ilişkin algılarının firmanın bankalarla çalışma süresine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla One-Way ANOVA Testi yapılmıştır. Buna göre;

Firmanın bankalarla çalışma süresine göre bankacılık ve finans sisteminin işletmenin büyümesine katkı sağlaması ile ilgili anlamlı bir farklılık bulunmuştur, ($P=0,027 < 0,05$).

Hangi çalışma süresi grupları arasında farklılıklar olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma yönteminden yararlanılmıştır. Buna göre, 6 ve üzeri yıl bankalarla çalışan işletmelerin, 2-5 yıl arası bankalarla çalışan işletmelere göre, bankacılık ve finans sisteminin işletmenin büyümesine daha fazla katkı sağladığı görülmüştür.

Tablo 51: Firma Sahibinin Eğitim Durumu İle AR-GE Faaliyetleri Gerçekleştirme Durumlarının Ki-Kare Yöntemi İle Test Edilmesi

			Firmanın AR-GE Faaliyeti Gerçekleştirme Durumu		Toplam
			Evet	Hayır	
Firma sahibinin eğitim durumu	İlkokul	Değer	4	12	16
		Beklenen Değer	8,8	7,2	16,0
	Ortaokul	Değer	22	21	43
		Beklenen Değer	23,5	19,5	43,0
	Lise	Değer	45	38	83
		Beklenen Değer	45,4	37,6	83,0
	Üniversite	Değer	45	25	70
		Beklenen Değer	38,3	31,7	70,0
Toplam	Değer		116	96	212
	Beklenen Değer		116,0	96,0	212,0

Tablo 51'de firma sahibinin eğitim durumu ile araştırma-geliştirme faaliyetleri gerçekleştirme durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur($P=0,036<0,05$). Firma sahibinin eğitim düzeyi arttıkça, AR-GE faaliyetlerini gerçekleştirme durumlarının da arttığı görülmüştür.

Tablo 52: Finansal Kurumlardan Yardım Alma Durumuna Göre Finansman Yöntemlerini Kullanma Arasındaki İlişkinin Bağımsız Grup T Testine Göre Sonuçları

İfadeler	Yardım Alma Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P
Banka kredisi kullanım durumu	Evet	59	2,46	1,088	,008	,526
	Hayır	153	2,56	1,069		
Leasing kullanım durumu	Evet	59	2,07	1,230	1,320	,057
	Hayır	153	1,72	1,172		
Factoring kullanım durumu	Evet	59	1,08	,337	2,533	,446
	Hayır	153	1,05	,251		
Esnaftan borçlanma durumu	Evet	59	1,85	1,031	2,533	,090
	Hayır	153	2,14	1,172		

Tablo 52'de katılımcıların, finansman yöntemlerinden yararlanmak için finansal kurumlardan yardım alma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar için t-testi yapılmıştır. Buna göre;

Banka kredisi kullanım durumunun finansal kurumlardan yardım alma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı konusunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır,($P=0,526>0,05$).

Leasing yapma durumunun finansal kurumlardan yardım alma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı konusunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır,($P=0,526>0,05$).

Factoring yapma durumunun finansal kurumlardan yardım alma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı konusunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır,($P=0,446>0,05$).

Esnaftan borçlanma durumunun finansal kurumlardan yardım alma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı konusunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır, ($P=0,090>0,05$).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bankacılık ve finans sisteminin KOBİ'ler üzerindeki etkilerini değerlendirmek amacıyla, Mersin ili Anamur ilçesinde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmeler ile yapılan, yüz yüze anket uygulaması sonucunda elde edilen veriler frekans analizi ve diğer istatistiki analizlerle değerlendirilerek aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Yapılan frekans ve yüzde analizleri sonucunda KOBİ'lerin büyük çoğunluğunun on bir yıldan fazla bir süredir faaliyette bulundukları, bu işletmelerin yaklaşık yarısının ferdi işletme, diğer yarısının da limited işletme olarak faaliyet gösteren işletmelerden oluştuğu görülmüştür. Gerek bu sonuçlardan gerekse de anket esnasında yapılan gözlemlerden Anamur'daki işletmelerin kurumsallaşma alanında çabalarının olduğu, ancak bu çabanın yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır.

Çalışmaya dahil olan işletmelerin yaklaşık yarısı gıda alanında faaliyet gösteriyorken devamında ise demir çelik, petrol ve petrol ürünleri ile ziraat ürünleri gelmektedir. Bölgenin tarımsal verimliliğinin yüksek olması ile gıda alanındaki işletmelerin sayısının fazlalığı ilişkilendirebilir. Yine benzer şekilde, demir çelik ile ziraat ürünleri alanındaki işletmelerin sayısının fazlalığı da tarımsal verimliliği arttırmak amacıyla yapılan sera ve seracılıkta kullanılan demir çelik ve ziraat ürünleri ile bağdaştırılabilir.

İlçede faaliyetlerini sürdüren işletmelerin büyük çoğunluğu mikro büyüklükteki işletmelerden oluşup devamında ise küçük büyüklükteki işletmeler gelmektedir. Orta büyüklükteki işletme sayısı ise yok denecek kadar azdır. Bölgedeki işletmelere, sahiplerinin eğitim durumları açısından bakıldığında zaman en fazla lise mezunu olmakla beraber devamında üniversite mezunu kişilerin işletme sahibi oldukları görülmektedir. Lise ve üniversite mezunu kişilerin KOBİ sahibi olmaları, eğitim seviyeleri ile ilişkili olarak ileride KOBİ'lerini geliştirebilecekleri konusunda ümit vericidir.

İlçede faaliyet gösteren işletmelerin tamamı bir şekilde bankalarla çalışmakla beraber, büyük bir çoğunluğu finansman sıkıntılarından dolayı ticari banka kredilerini kullanmışlardır. Adulsaleh ve Worthington(2013)'un da belirttiği gibi özellikle ticari banka kredilerinin, KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarını karşılamada kullandığı en önemli finansman kaynaklarından biri olduğu görülmüştür. Bankalardan, ticari banka kredisi çekerek finansman ihtiyacını karşılayan işletmelerin yarısı orta vadeli banka kredilerini tercih etmişlerdir. Devamında ise, kısa vadeli banka kredileri ile uzun vadeli banka kredilerinden yararlanan işletmeler gelmektedir. Bütün bunlarla beraber işletmelerin neredeyse yarısı ticari banka kredilerinin miktarını ve çeşidini az bulmaktadır. Buradan, bankalar tarafından yeterli miktar ve çeşitte kredilerin, KOBİ'lere orta vadeli şekilde sunulmasının hem bankaların hem de KOBİ'lerin yararına olacağı sonucunu çıkartabilir.

Kuruluş aşamasında nerdeyse bütün işletmeler dış finansman kaynaklarından yararlanmıştır. İşletmelerin büyük bir miktarı yüksek faiz oranları nedeniyle kredi bulmakta güçlük çektiklerini ve kredi geri ödeme sürelerinin uygun zamana yayılmadığını ifade etmiştir. İşletmelerin yarıdan fazlası çektikleri banka kredilerini geri ödemekte zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bankaların kredi faiz oranlarını düşürmesi, kredi geri ödeme sürelerini genişletmesi, kredi ödemelerini zamanında yapamayan işletmelerin, kredi ödemelerinin taksit miktarını azaltarak taksit sayısını arttırmaları ülke ekonomilerinin itici gücü olan KOBİ'ler ve ülke ekonomisi için yararlı bir durum oluşturacaktır.

Katılımcıların tamamına yakını sermaye piyasalarına kolay bir şekilde giremediklerini, yaklaşık yarısı leasing ve faktoring konusunda yeterince bilgi sahibi olmadığını, yarıdan fazlası da gelecekte leasing ve faktoring yapmayı düşünmediğini belirtmiştir. Benzer şekilde katılımcıların tamamına yakını da gelecekte halka arzı düşünmediğini ifade etmiştir. Bütün katılımcılar hisse senedi, tahvil, finansman bonusu

kullanmadıklarını da ifade etmişlerdir. İstanbul Sanayi Odası'nın 2013 yılında, Türkiye genelinde yaptığı çalışmada, sermaye piyasası araçları ve yatırım fonlarını kullanan KOBİ'lerin oranını %1,1 bulduğu dikkate alınır, ilçede faaliyet gösteren işletmelerin bu araçları kullanmaması normal kabul edilebilir. Bu bilgilerden hareketle, Ticaret ve Sanayi Odalarının, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin, Borsa İstanbul'un ve Sermaye Piyasa Kurulu'nun KOBİ'leri alternatif finansal araçlar konusunda bilgilendirmek amacıyla eğitimler oluşturması faydalı olacaktır. Ancak şirketlerin hisse senedi, tahvil, finansman bonusu kullanabilmeleri sadece eğitimler yoluyla değil aynı zamanda bu şirketlerin kurumsallaştırılmasını da beraberinde getirmektedir. Bu kurumsallaşma da yine beraberinde eğitimli ve tecrübeli personel ile yöneticileri gerektirecektir.

Katılımcıların neredeyse tamamı, kredi imkanlarından her zaman haberdar olmadıklarını, kredi imkan ve koşulları hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıklarını ifade etmişlerdir. Bankaların krediler hakkında işletme yöneticilerini bilgilendirmeleri hem kendi çıkarlarına hem de KOBİ'lerin çıkarlarına uygun olacaktır.

Yapılan istatistiki analizler sonucunda işletmelerin faaliyet süreleri arttıkça, leasing yönteminden yararlanma durumları yükselmekte, esnaftan borçlanma durumu azalmaktadır. Aynı zamanda uzun süre faaliyet gösteren bir işletmenin, kısa süre faaliyet gösteren bir işletmeye göre teminat yetersizliği gibi bir problemten dolayı kredi bulamama durumu da bulunmamaktadır. Buradan hareketle işletmelerin faaliyet sürelerinin artmasına paralel olarak bankaların bu işletmelere daha kolay bir şekilde kredi sunabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Faaliyet süreleri kısa olan işletmeler diğer işletmelere göre daha yüksek faiz oranları nedeni ile krediye erişemediklerini belirtmişlerdir. Bu durum, Beck ve Demirgüç-Kunt(2006) ile Erdoğan'ın(2017) yaptıkları çalışmalarda elde ettikleri sonuçlarla benzerlik

göstermektedir. Bankacılık ve finans sistemi, KOBİ'lerin yeni kurulmuş ve küçük olması gibi sebeplerle, KOBİ'lere banka kredisi vermekten kaçınmakta ya da yüksek faiz oranı politikası uygulamak koşuluyla KOBİ'yi kredi kullanmaktan caydırmaya çalışmaktadır. Böyle bir durumun devam etmesi ise yeni kurulmuş olan KOBİ'nin kısa sürede piyasadan kaybolmasına neden olacaktır.

İşletmelerin faaliyet süresi ile işletme büyüklüğü arttıkça, bankacılık ve finans sistemi daha yararlı bir şekilde ve daha fazla kullanılmakta olup bunun sonucunda da işletmelerin finansman sıkıntıları giderilmekte ve ticaret hacimleri artmaktadır. Böylesi bir durumda, bankacılık ve finans sisteminin, büyük ve faaliyet süresi uzun olan işletmelerin lehine olduğu sonucu çıkartılabilir.

İşletme büyüklüğü arttıkça, mikro büyüklükteki işletmelere göre kredi maliyetleri daha düşük olmakta, daha az finansman sorunu yaşanmakta ve leasing ile faktoring araçlarının kullanımı konusundaki bilgiler artmakta, bu araçlardan yararlanma sıklığı da yükselmektedir. Orta büyüklükteki işletmeler, mikro büyüklükteki işletmelere göre bankacılık ve finans sisteminden yararlanmaları sonucunda daha fazla istihdam artırma girişiminde bulunmaktadır. Buradan, bankacılık ve finans sisteminin orta büyüklükteki işletmeye bakış açısının, mikro büyüklükteki işletmeye göre farklı olduğu ve orta büyüklükteki işletmeninden de bankacılık ve finans sistemini mikro büyüklükteki bir işletmeye göre daha faydalı bir şekilde kullandığı sonucu elde edilebilir.

Orta büyüklükteki firmaların, mikro büyüklükteki firmalara göre bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden haberdar olma durumları daha yüksektir. Bu durum farklı departmanlara sahip olan işletmelerin, çevresinde olan değişikliklerden daha iyi bir şekilde haberdar olabileceği anlamını taşımaktadır. Aynı zamanda, mikro ölçekteki işletmelerde

alışan elamanların birden fazla alanda çalıştığını, belli bir alanda yeterince uzmanlaşamadığını ve bazı fırsatlardan haberdar olmadığı gerçeğini de göstermektedir.

İşletme sahibinin eğitim seviyesi arttıķa leasing, factoring ve halka arz gibi konulardaki bilgisi artmakta, leasing ve factoring kullanım sıklığı daha da artmaktadır. Eğitim ile paralel olarak AR-GE alışması da artmaktadır. Bu verilerden hareketle, işletme sahibinin eğitim seviyesinin artması ile doğru orantılı olarak, işletmelerin değişen müşteri potansiyeline yönelik ürünleri üretebileceği ve finansman yöntemlerini kullanma sıklığının artacağı sonucu elde edilebilir.

Bankaların, kendileri ile uzun süre çalışan işletmelere, kendileri ile daha az çalışan işletmelere göre daha fazla kredi sunduğu sonucuna varılmıştır. Aslında bu durum, bankaların yeni kurulmuş olan işletmelere kredi verme konusunda temkinli davrandığını göstermektedir.

Bankalarla alışma süresi ile satışların artması ve işletmenin büyümesi arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Firmaların daha uzun süre bankalarla çalışması sonucu, satışları ve büyümeleri artmakta ve ülke ekonomisinin kalkınması için olumlu sonuçlara ulaşılmaktadır.

Genel bir sonuç olarak ise uygulamada bankacılık ve finansal sistemin birçok aracı olmasına rağmen bunların KOBİ'ler tarafından yeterince kullanılmadığı, bu araçlar hakkında yeterli bilgilerinin olmadığı, KOBİ'lerin finansman için en fazla tercih ettiği aracın banka kredileri daha sonra ise leasing olduğu söylenebilir. Bu gerekçenin altında yatan sebepler ise işletmelerin daha çok mikro ölçekte ve şahıs şirketleri olması ile birlikte şirket sahiplerinin eğitim düzeyi ile de ilişkilendirilebilir. İşletmelerin faaliyet süreleri arttıķa bankacılık ve finans sisteminden daha kolay ve uygun koşullarda kredi bulabildiği, esnaftan daha az borçlandığı ifade edilebilir. İşletme büyüklüğü arttıķa daha sık

bankalarla çalışıldığı, daha fazla ve daha düşük maliyetlerle ticari banka kredilerine ulaşıldığı, factoring ve leasing yönteminden yararlanmalarının daha da arttığı, daha fazla personel istihdam edildiği söylenebilir. Bankacılık ve finans sisteminin, uzun süre bankalarla çalışan işletmelerin satışlarını arttırdığı ve büyümelerine katkı sağladığı sonucu elde edilebilir. Firma sahiplerinin eğitim düzeyleri arttıkça, AR-GE çalışmalarının da artacağı ve leasing, factoring ile halka arz gibi alternatif finansman yöntemlerini kullanma sıklığının da yükseleceği ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

- Abor, J., ve Biekpe, N. (2006). Small Business Financing Initiatives in Ghana. *Problems and Perspectives in Management* , 4 (3), 69-77.
- Abor, J., ve Quartey, P. (2010). Issues in SME Development in Ghana and South Africa. *International Research Journal of Finance and Economics* (ISSN 1450-2887 Issue 39 (2010)), 218-228.
- Adulsaleh, A. M., ve Worthington, A. C. (2013). Small and Medium-Sized Enterprises Financing: A Review of Literature. *International Journal of Business and Management* , 8 (14), 36-54.
- Aktürk, A., ve Şenol, H., (2016) KOBİ'ler Açısından Basel II Uzlaşısının Kredi Piyasasına Etkileri ve Alternatif Finansman Yöntemleri, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, ss; 104-113
- Alptekin, E. (2007). KOBİ'ler Alternatif Finansman Kaynakları'nın Farkında mı? İzmir Ticaret Odası.
- Alptekin, E. (2009). *Menkul Kıymetleştirme ve Küresel Finans Krizindeki Rolü*. İzmir: İzmir Ticaret Odası.
- Altman, E. I., ve Sabato, G. (2013). Modeling Credit Risk for SMEs:Evidence from the US Market.
- Altomonte, C., ve Bussoli, P. (2014). Assed-Backed Securities: The Key to Unlocking Europe's Credit Markets? 7. Bruegel: Bruegel Policy Contribution.
- Aras, G., ve Müslümov, A. (2002). Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisinde KOBİ'lerin Yeri: Finansman, Ekonomik Sorunlar ve Çözüm Önerileri.
- Atay, M. S. (2012). KOBİ'lerin Türkiye'de Bankalarla Yaşadığı Finansal Sorunlar ve Çözüm Önerileri.

- Ayçiçek, F. (2011). TMS 39 Çerçevesinde Bir Finansal Araç Olarak Tahviller. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, ss: 59-76.
- BDDK. (2018). Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri. İstanbul. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu.
- Beba, A., Saatçioğlu, K., Fiş, A. M., ve Leblebici, G. (2009). *Kobi'lerde Finansmana Erişim*. İstanbul: Türkonfed.
- Beck, T., ve Demirgüç-Kunt, A. (2006). Small and medium-size enterprises: Access to finance as a growth constraint. *Journal of Banking & Finance* , 2931-2943.
- Bodenhorn, H. (2001, December). Short-Term Loans and Long-Term Relationship: Relationship Lending in Early America. *Nber Working Paper Series on Historical Factors in Long Run Growth*.
- Buyruk Akbaba, A. N. (2016). *Kobiler'de Finansal Kiralama*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Büyük, K. (2012). Türkiye'de ve Dünyada Kobi'ler. Z. Erdoğan, & Z. Erdoğan (Dü.) içinde, *Girişimcilik ve Kobiler* (s. 106-125). Bursa, Osmangazi: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Carbó-Valverde, C.-V., Rodríguez-Fernández, F., ve Udell, G. F. (2012). Trade Credit, The financial Crisis and Firm Access to Finance.
- Chen, S. (2004). Adoption of Electronic Commerce by SMEs of Taiwan. *Electronic Commerce Studies*, 19-34.
- Çetiner, M., ve Taşçı, S. Z. (2017). Kobi'lerin 2010-2016 Yılları Arasında Banka Kredi Kullanımlarının Faktoring ve Leasing Yöntemleri İle Karşılaştırılması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research* , 4 (11), 610-616.
- Dağıdır, C. (2010). Türk Bankacılık Sektöründe Karlılık Ve Makro Ekonomik Değişkenlerle İlişkisi. *Ekonomi Bilimleri Dergisi* , 2 (1), 25-33.

- Delice, G. (2016). Kavramsal ve Tarihsel Düzlemde Para. G. Delice, & İ. Ege içinde, *Para-Banka-Kredi ve Finansal Sistem* (s. 1-26). Ankara: Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.
- Ege, İ., ve Topaloğlu, E. E. (2016). Finansal Piyasalar ve Kurumlar. G. Delice, & İ. Ege içinde, *Para-Banka-Kredi ve Finansal sistem* (s. 53-82). Ankara: Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.
- Ellialtıoğlu, N. (2017). Foreks Piyasaları Ve Türkiye’de Yasal Düzenlemeler Sonrası Uygulama Değişikliklerinin Analizi. Ankara.
- Erdem, E. (2012). *Para Banka ve Finansal Sistem*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Erdem, M., (2019). *İslami Finans ve Kobi'ler İçin Alternatif Olma Potansiyeli*, Bingöl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam İktisadı ve Hukuku Anabilim Dalı, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Erdoğan, A. İ. (2017). Bankaların KOBİ kredileri Uygulamaları. *International Journal of Social Sciences and Education Research* , 3 (1), 241-249.
- Erol, M. (2010). Ekonomik Kriz Ve Kobi'ler. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* , 165-181.
- Finansal İstikrar. (2015). *Türkiye'de Finansal İstikrar Gelişmeleri* . Ankara, Ulus, Türkiye: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.
- García-Terue, P. J., ve Martínez-Solano, P. (2007). Short-term debt in Spanish SMEs. *International Small Business Journal* , 579-602.
- Guiso, L. (2003). Small business finance in Italy. *EIB Papers* , 7 (2), 121-149.
- Güney, A. (2017). *Banka İşlemleri*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Hammer, A., Jabara, C., Cardenas E., Wise, J., Grossman N., Peterson J., ve Gosney, A.,(2010). *Small and Medium Sized Enterprises: Overview of Participation in U.S. Exports*. United States International Trade Commissio. Washington: USITC Publication 4125.

- Haron, H., Ismail, I., ve Oda, S. (2015). Ethics, Corporate Social Responsibility And The Use Of Advisory Services Provided By Smes: Essons Learnt From Japan. *Asian Academy of Menagement Journal* , 71-100.
- Hill, H. (2002). Old Policy Challenges for a New Administration: SMEs in Endonesia. *The Role of SMEs in National Economies in East Asia*. Edward Elgar Publishing Limited.,158-236
- Honjo, Y., ve Harada, N. (2006). SME Policy, Financial Structure and Firm Growth: Evidence From Japan. *Small Business Economics* , 289-300.
- Hussain, J., Millman, C., & Matlay, H. (2006). SME financing in the UK and China: a comparative perspective. *Journal of Small Business and Enterprise Development* , 584-599.
- Indarti, N., ve Langenberg, M. (2004). Factors affecting business success among SMEs: Empirical evidences from Indonesia. Netherlands.
- İSO. (2013). *Ekonomik Durum Tespit Anketi Sonuçları*. İstanbul Sanayi Odası. İstanbul: İstanbul Sanayi Odası Yayınları.
- Jones, P., Beynon-Davies, P., & Muir, E. (2003). E-business Barriers To Growth Within The Sme. *Journal of Systems & Information Technology* 7 , 1-25.
- Kartiwi, M., ve MacGregor, R. C. (2007). Electronic Commerce Adoption Barriers in Small to Medium-Sized Enterprises(SMEs) in Developed and Developing Countries: A Cross-Country Coomparision. (USA, Dü.) *Journal of Electronic Commerce in Organizations* , 35-51.
- Kauffmann, C. (2005). Financing SMEs in Africa. *Policy Insights* .
- Kaya, N. (2013). *Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde Stratejik Yönetim*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Karacibioğlu, S. R.,(2007). *Kobi'lerin Finansman Sorunları ve Çözüm Önerileri: Muğla Örneği*, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Kazdağlı, H. (1996). T.C. Merkez Bankasının Kuruluş Tarihçesi Ve 1934-1938 Dönemindeki Para Politikasının Var Yöntemi İle Analizi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 14 (2), 23-53.
- Keser, E., (2008). *Kobi Kredilerinde Finansal Analizin Etkin Kullanım Koşulları*, Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Bankacılık Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Kılıç, D., (2010). *Kobi-Banka İlişkisinde Kobi'lerin Bankalardan Beklentileri ve Memnuniyet Düzeyleri*,Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İşletme Eğitimi Anabilim Dalı, Bankacılık Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi
- Kılıç, S., (2016). Cronbach'ın Alfa Güvenirlik Katsayısı. *Journal of Mood Disorders*, 6(1), 47-8
- Kidalov, M. V., ve Snider, K. F. (2011). US and European Public Procurement Policies for Small and Medium-Sized Enterprises (SME): A Comparative Perspective.
- Klein, M. A. (1971). A Theory of the Banking Firm. *Journal of Money, Credit and Banking* , 3 (2), 205-218.
- Korkmaz, T., & Ceylan, A. (2010). *Sermaye Piyasası ve Menkul Değer Analizi*. Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım.
- Korkmaz, T., & Soylu, N. (2016). Sermaye Piyasaları. G. Delice, & İ. Ege içinde, *Para-Banka-Kredi ve Finansal Sistem* (s. 417-448). Ankara: Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.
- Kutlu, A., (2018). *KOBİ'lerin Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi ve Adıyaman İl Merkezinde Bir Bankanın KOBİ'lere Vermiş Olduğu Kredilerin Etkinliğinin Araştırılması*,

Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi.

Kutlu, H. A., & Demirci, N. S. (2007). KOBİ'lerin Finansal Sorunları ve Çözüm Önerileri. *KOBİ'ler ve Verimlilik Kongresi* (s. 187-198). İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi.

Leano, R. M. (2004). SMEs in the Philippines - A development agenda to sustain their growth. *Special Feature: Sustainable Growth of SMEs* , 23-28.

Levinson, M. (2014). *Finansal Piyasalar Kılavuzu*. (İ. Ege, C. Yavilioğlu, & G. Kurt, Çev.) Ankara, İskitler: Adres Yayınları.

Lukács, E. (2005). The Economic Role Of Smes in World Economy, Especially in Europe. *European Integration Studies, Miskolc(2005)* , 3-12.

Martínez-Sola, C., García-Teruel, P. J., & Martínez-Solano, P. (2014). Trade Credit and Sme Profitability. *Small Business Economics* , 42 (3), 561-577.

Michalski, G. (2008). Factoring And The Firm Value. *Economics and Organization* , 5 (1), 31-38.

Mintoo, A. A. (2004). SMEs in Bangladesh. *Special Feature: Sustainable Growth of SMEs* , 44-56.

Mishkin, F. S. (2000). *Finansal Piyasalar ve Kurumlar*. (İ. Şıklar, A. Çakmak, ve S. Yavuz, Çev.) İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi.

Müslümov, A. (2002). *21. Yüzyılda Türkiye'de KOBİ'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri*. İstanbul: Literatür Yayınları.

Nkwe, N. (2012). Role of SMEs in Botswana. *American International Journal of Contemporary Research* , 2 (8), 29-37.

Orhan, O. Z., ve Erdoğan, S. (2008). *Para Politikası*. Ankara: Yazıt Yayın-Dağıtım.

- Öcal, F., (2009). *Bankacılık Krizlerinin KOBİ'lerin Finansmanına Etkileri:Anket Çalışması*, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Uluslararası İşletme Yüksek Lisans Programı,Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Özdemir, S., Ersöz, H. Y., ve Sarıoğlu, H. İ. (tarih yok). Küçük Girişimciliğin Artan Önemi ve KOBİ'lerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri. *Dergipark* , 174-230.
- Özdemir, Z. (2005). Dış Ticaret Finansman Tekniklerinden Faktoring ve Forfaiting İşlemleri. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 10 (2), 194-224.
- Öztürk, B., ve Mrkaic, M. (2014, Mayıs). SMEs' Access to Finance in the Euro Area: What Helps or Hampers? *IMF Working Paper* . International Money Fund.
- Radaev, V. (2001). The Development of Small Entrepreneurship in Russia. Moscow: UNU/WIDER 2001.
- Rhodes, C. (2018). *Business statistics*. United Kingdom.
- Robu, M. (2013). The Dynamic And Importance Of Smes in Economy. *The USV Annals of Economics and Public Administration* , 84-89.
- Rózański, J. (2019). Advanced System of SME Financing in Market Economy. *Zagreb International Review of Economics & Business* , 15-23.
- Sakarya, B. (2016). Türkiye'de Finansal Sistemin Yapısı ve Bankacılık Sektörü. G. Delice, ve İ. Ege içinde, *Para-Banka-Kredi ve Finansal Sistem* (s. 385-415). Ankara: Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.
- Saraç, M., ve Bozkurt, İ. (2011, Ocak). KOBİ'lerin Halka Açılma Eğilimleri ve Gelişen İşletmeler Piyasası'nın KOBİ'lerin Halka Açılma Destekleri Üzerine Etkisi: Çankırı-Kastamonu-Sinop Bölgesi Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi* , 89-98.
- Sayılgan, G. (2011). *Soru ve Yanıtlarıyla İşletme Finansmanı*. Ankara: Turhan Kitabevi.

- Setyorini, C. T., Pinasti, M., ve Rokhayati, H. (2013). Strengthening the Internal Factors of Batik Cluster SMEs in Indonesia: A Case of Six Districts in South - Central Java. *International Journal of Business, Humanities and Technology* , 21-28.
- SPK. (2007). Sermaye Piyasası Araçları. *SPK Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları* . Ankara.
- Şendur, Y. (2017, Şubat). Forex Piyasasında Riskler. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi* , 23-28.
- Şıklar, İ. (2004). *Finansal Ekonomi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Taşkın, D. F. (2011). Türkiye’de Ticari Bankaların Performansını Etkileyen Faktörler. *Ege Akademik Bakış* , 11 (2), 289-298.
- Tıraş, O., (2011). *KOBİ’lerin Finansman Sorunları ve Banka Kredilerinin KOBİ’lere Etkisinin İncelenmesi* Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi
- TOBB. (2011). *Bankaların KOBİ’lere Yönelik Nakdi Kredi Uygulamaları*. Ankara: TOBB Yayın.
- Turgut, A., (2007) Bankalar Ve Kobi’ler İçin Dönüm Noktası: Basel II Standartları, *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi Cilt:2007, Sayı:2 ss;29-44*
- Türk. (2013). *Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri, 2013*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.
- Uğur, A. (2006). *Kobiler İçin Alternatif Finansman Yöntemleri*. Ankara: Sinemis Yayınları.
- Uyanık, S. (1986). Finansman Bonoları ve Ülkemizdeki Geleceği. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* , 4 (1-2), 187-195.

- Ünal, S. (2012). Kobi'lerde Finans. Z. Erdoğan içinde, *Girişimcilik ve Kobiler* (s. 203-216). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Walter, G. (2005). Fostering the Development of Innovative SMEs. *Russian-European Centre for Economic Policy(RECEP)* . Moscow.
- Wingwon, B. (2012). Effects of Entrepreneurship, Organization Capability, Strategic Decision Making and Innovation toward the Competitive Advantage of SMEs Enterprises. *Journal of Management and Sustainability* , 2 (1), 137-150.
- Xiangfeng, L. (2008). *SME Development in China: A Policy Perspective on SME Industrial Clustering*. ERIA Research Project Report, 2.
- Yiğit, M. (1999). Yeni Finansal Teknikler Ve Türkiye Uygulamaları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 139-160.
- Yıldıran, M. (2016). Bankalarda Aktif ve Pasif Yönetimi: Türk Bankacılık Sisteminde Fon Kaynak ve Kullanım Yapısı. G. Delice, & İ. Ege içinde, *Para-Banka-Kredi ve Finansal Sistem* (s. 307-332). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Yıldırım, O. (2015). *Türk Bankacılık Sistemi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.
- Yılmaz, B. E., & Yaraşır, S. (2009). Türkiye'de Ve OECD Ülkelerinde Tasarruf - Yatırım Açıkları Ve Dış Kaynak İhtiyacı. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, XXVII (II), 97-128.
- Yörük, N. (2007) Basel II Standartları'nın Kobi'ler Üzerindeki Etkisinin Belirlenmesine Yönelik Anket Uygulaması *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Cilt:22, Sayı:2*, ss:367-384.
- Yurttadur, M. (2017). *KOBİ Yönetimi ve Büyüme*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

- Yüceol, H. M. (2016). Para Piyasaları ve Merkez Bankaları. G. Delice, & İ. Ege içinde, *Para-Banka-Kredi ve Finansal Sistem* (s. 109-133). Ankara: Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.
- Yüksel, A., (2011). *Türkiye'de Kobi'lerin Banka Kredilerine Erişimi*, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Uzmanlık Tezi.
- Zengin, Y., ve Ağ, A. R. (2016). Kobi'lerdeki Başarıyı Etkileyen Finansman Sorunu: Neden Mi? Sonuç Mu? Literatür Taraması Sonucu Bir Değerlendirme. *Akademik Bakış Dergisi* (54), 227-241.
- Tuna, K., (2013). *Faktoring ve Avantajları*. Aralık 26, 2018 tarihinde <https://www.halkbankkobi.com.tr>:
<https://www.halkbankkobi.com.tr/NewsDetail/Faktoring-ve-Avantajlari/7573> adresinden alındı
- www.ziraatyatirim.com.tr. (2018). *Varantlar*. Aralık 30, 2018 tarihinde Ziraat Yatırım Web Sitesi: <https://www.ziraatyatirim.com.tr/TRK/varantlar> adresinden alındı
- www.tkbb.org.tr. (2018, Kasım). Aralık Pazar, 2018 tarihinde www.tkbb.org.tr Web Sitesi: <http://www.tkbb.org.tr/banka-genel-bilgileri#1707> adresinden alındı
- Tarım Kredi Kooperatifleri Kanunu*. (2018). Aralık 25, 2018 tarihinde Tarım Kredi Kooperatifleri Kanunu Web Sitesi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1581.pdf> adresinden alındı
- <http://www.fider.org.tr>. (2018). Aralık 26, 2018 tarihinde <http://www.fider.org.tr>:
<http://www.fider.org.tr/pageStructure.aspx?intPageStructureNo=13&sintLanguageID=0&bytContentType=2&intPageNo=10&strHitCountParam=2|13|0|265|733> adresinden alındı
- Genel Bakış: TCMB*. (2018). Aralık 25, 2018 tarihinde TCMB Web Sitesi: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Genel+Bakis> adresinden alındı

Borçlanma Araçları Tebliği. (2013). Aralık 30, 2018 tarihinde Resmi Gazete Web Sitesi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/06/20130607-13.htm> adresinden alındı

FİDER. (2019). *2012 Yılı Dünya Leasing Verileri.* Nisan 20, 2019 tarihinde Fider Finansal Kiralama: <http://www.fider.org.tr/pageStructure.aspx?intPageStructureNo=13&sintLanguageID=0&bytContentType=2&intPageNo=296&strHitCountParam=2|3|0|49|114> adresinden alındı

www.toki.gov.tr. (2018). *Gayrimenkul Sertifikası.* Aralık 30, 2018 tarihinde TOKİ Web Sayfası: <https://www.toki.gov.tr/gayrimenkul-sertifikasi> adresinden alındı

www.tspb.org.tr. (2018). Aralık 27, 2018 tarihinde Hakkımızda: Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği Web Sitesi: <https://www.tspb.org.tr/tr/hakkimizda/> adresinden alındı

www.tkbb.org.tr. (tarih yok). Aralık Pazar, 2018 tarihinde www.tkbb.org.tr Web Sitesi: http://www.tkbb.org.tr/Documents/Yonetmelikler/Katılım_Bankacılığı-Nedir-Nasıl-Calışır.pdf adresinden alındı

www.borsaistanbul.com. (2018). Aralık 27, 2018 tarihinde Hakkımızda: Borsa İstanbul A.Ş. Web Sitesi: <http://www.borsaistanbul.com/kurumsal/borsa-istanbul-hakkinda/hakkimizda> adresinden alındı

www.borsaistanbul.com. (2018, 12 30). *Borsa Yatırım Fonları.* 12 30, 2018 tarihinde Borsa İstanbul Web Sitesi: http://www.borsaistanbul.com/urunler-ve-piyasalar/urunler/borsa-yatirim-fonlari_tr adresinden alındı

www.borsaistanbul.com. (2018). *Gayrimenkul Sertifikaları.* Aralık 30, 2018 tarihinde Borsa İstanbul Web Sayfası: <http://www.borsaistanbul.com/urunler-ve-piyasalar/urunler/gayrimenkul-sertifikalari> adresinden alındı

www.forex.com.tr. (2019). Ocak 27, 2019 tarihinde Forex Web Sitesi: <https://www.forex.com.tr/forex-nedir> adresinden alındı

www.kobi.org.tr. (2018). *Banka Kredileri*. Nisan 20, 2019 tarihinde KOBİ Bilgi Sitesi: <http://www.kobi.org.tr/index.php/finansman-bilgileri/banka-kredileri> adresinden alındı

www.mkk.com.tr. (2018). Aralık 27, 2018 tarihinde Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. Web Sitesi: <https://www.mkk.com.tr/tr/content/Hakkimizda/MKK-Kimdir-> adresinden alındı

www.resmigazete.gov.tr. (2005, Ekim 19). *Bankacılık Kanunu*. Aralık 30, 2018 tarihinde Bankacılık Kanunu Web Sitesi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/11/20051101M1-1.htm> adresinden alındı

www.spk.gov.tr. (2018). Aralık 27, 2018 tarihinde Sermaye Kurulunun Oluşumu Web Sitesi: <http://www.spk.gov.tr/Sayfa/Index/0/0> adresinden alındı

www.spk.gov.tr. (2018). *Bağımsız Denetim Nedir?* Aralık 27, 2018 tarihinde Sermaye Piyasası Kurulu Web Sitesi: <http://www.spk.gov.tr/Sayfa/Index/6/9/1> adresinden alındı

www.takasbank.com.tr. (2019). Ocak 1, 2019 tarihinde İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Web Sayfası: <https://www.takasbank.com.tr/tr/hizmetler/isletilen-piyasalar/takasbank-para-piyasasi-tpp/genel-tanim> adresinden alındı

www.takasbank.com.tr. (2018). *Hakkımızda: Takasbank*. Aralık 27, 2018 tarihinde Takas ve Saklama Bankası A.Ş.: <https://www.takasbank.com.tr/tr/hakkimizda/tanitim/takasbank> adresinden alındı

www.tbb.org.tr. (2018, 22 Cumartesi). Aralık Cumartesi, 2018 tarihinde Türkiye Bankalar Birliği Web Sitesi: https://www.tbb.org.tr/modules/banka-bilgileri/banka_sube_bilgileri.asp adresinden alındı

www.tbb.org.tr. (2016). *Kobi Kredilerine İlişkin Bilgi Notu*. Haziran 15, 2019 tarihinde Türkiye Bankalar Birliği: https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7339/TBB_bilgi_notu_Kobi.pdf adresinden alındı

www.tcmb.gov.tr. (2018). 12 28, 2018 tarihinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Mevzuat/> adresinden alındı

www.tcmb.gov.tr. (2019). Ocak 1, 2019 tarihinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası WebSitesi:<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Sikca+Sorulan+Sorular/Piyasalar/> adresinden alındı

www.tcmb.gov.tr. (2019). Ocak 1, 2019 tarihinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası WebSayfası:<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Temel+Faaliyetler/Piyasalar/> adresinden alındı

www.tcmb.gov.tr. (2018, Aralık 5). *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu*. Aralık 25,2018tarihinde[https://www.tcmb.gov.tr:https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/4b4d0592-f3e1-46d2-9814-](https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/4b4d0592-f3e1-46d2-9814-1e0ad94ab7c/TCMB_Kanun.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-4b4d0592-f3e1-46d2-9814-11e0ad94ab7c-m4fukXa)

[1e0ad94ab7c/TCMB_Kanun.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-4b4d0592-f3e1-46d2-9814-11e0ad94ab7c-m4fukXa](https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/4b4d0592-f3e1-46d2-9814-11e0ad94ab7c-m4fukXa) adresinden alındı.

Türkiye'deki Kobi Tanımları. (2019). Nisan 21, 2019 tarihinde Kobi Bilgi Sitesi: https://www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Mevzuat/KOBI%CC%87%E2%80%99lerin_Tan%C4%B1m%C4%B1,_Nitelikleri_ve_S%C4%B1n%C4%B1fland%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1_Hakk%C4%B1nda_Yo%CC%88netmelik.pdf adresinden alındı

www.ekodialog.com(2019) Erişim Tarihi: 19 Haziran 2019, https://www.ekodialog.com/Konular/faktor_piyasalari_gelirleri.html

Ek-1: Anket Soruları

KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ İKTİSAT YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Sayın İşletme Sahibi / Yönetici,

Bu anket, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Yüksek Lisans Programı için hazırlamakta olduğum **“Bankacılık Ve Finans Sisteminin KOBİ’ler Üzerindeki Etkileri: Anamur İlçesi Örneği”** başlıklı tezimde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Bu çalışmanın amacı Mersin İli Anamur İlçesindeki KOBİ sahiplerinin ve yöneticilerinin finansman sorunu ile ilgili düşünce ve tutumlarını belirlemek, finansman araçlarını ne kadar bildiklerini ve kullanabildiklerini anlamak, finansman ve diğer sorunlara yaklaşımlarını değerlendirerek finansal sisteminin Kobi'lerin büyümelerine katkı sağlayıp sağlamadığını ortaya koymaktır. Vermiş olduğunuz bilgiler tamamen istatistiksel ortamda ve toplu olarak değerlendirilecek ve dolayısıyla girişimcilerin adları ve işletme isimleri araştırmada yer almayacak, veriler kesinlikle amacı dışında kullanılmayacaktır. İşletme bazında sonuçlar tamamen gizli tutulacaktır.

Oğuz Gazi KAPLAN

oguzgazikaplan@gmail.com / Tel : 537 924 9102

Görüşme yapılan kişinin;

Adı Soyadı:

İşletmedeki Görevi:

Eğitim Durumu:

A BÖLÜMÜ

İŞLETME YAPISI İLE İLGİLİ SORULAR

1- İşletmeniz kaç yıldır faaliyet göstermektedir?

1- (1-5) 2-(6-10) 3-(11 ve üstü)

2- İşletmenin hukuki yapısı nedir?

1- Ferdi Mülkiyet 2- Adi Ortaklık 3-Limited Şirket 4- Anonim Ortaklık 5- Kollektif Şirket 6- Kooperatif Şirket 7- Komandit Şirket

3- İşletme hangi sektörde faaliyet göstermektedir?

1- Hizmet 2- İmalat Sanayi 3- Tarım

4- İşletmenin faaliyet alanı nedir?

1- Gıda 2- Tekstil 3- Maden İhracat 4- Pamuk Çırcır 5- Otomotiv Yan Sanayi 6- Madeni Eşya 7- Ziraat Aletleri 8- Kimya 9- Demir-Çelik 10- Sağlık 11- İletişim 12- Mobilya 13- İnşaat 14- Ulaşım 15- Matbaa 16- Kiralama 17- Hafriyat 18- Beyaz Eşya 19- Özel Eğitim

5- İşletmede kaç personel çalışmaktadır?

1- (1-9) 2 - (10-49) 3 - (50-249)

6- İşletme sahibi ve yöneticisi aynı kişi midir? 1- Evet 2- Hayır

7- İşletme sahibinin eğitim durumu nedir?

1- İlkokul 2 – Orta okul 3- Lise 4 – Üniversite 5 – Yüksek Lisans-Doktora

8- İşletme yöneticisinin eğitim durumu nedir?

1- İlkokul 2 – Orta okul 3- Lise 4 – Üniversite 5 – Yüksek Lisans-Doktora

9- Bugüne kadar finansal kurumlardan yararlanmak için herhangi bir kurum ya da kişilerden yardım aldınız mı?

1- Evet 2 – Hayır

10- İşletmenizde AR-GE faaliyetleri gerçekleşiyor mu?

1 – Evet 2 – Hayır

11- Halka arz gerçekleştiriyor musunuz?

1 – Evet 2 – Hayır

12- Kaç yıldır bankalarla çalışıyorsunuz? ...

1 – (0-1) 2 – (2-5) 3 – (6 ve üstü)

13- Kaç banka ile çalışıyorsunuz? ...

1 – (1-3)

2 - (4-7)

3 – (8 ve üstü)

14- Tercih ettiğiniz kredi vadesi ne aralıktadır?

1- Kısa vade (0-1 yıl arası) 2- Orta vade (2-5 yıl arası) 3- Uzun vade (6 yıl ve üstü) 4- Kredi Kullanmıyorum

B BÖLÜMÜ

Aşağıdaki durumların işletmenizde ne sıklıkta yaşandığını belirtiniz.

	Sürekli	Sık sık	Arasına	Nadiren	Hiç
B1. Bankalarla çalışıyoruz.	5	4	3	2	1
B2. Finansman sorunu yaşıyoruz.	5	4	3	2	1
B3. Stoklamadan dolayı finansman sorunları yaşıyoruz.	5	4	3	2	1
B4. Ticari banka kredisi kullanıyoruz.	5	4	3	2	1
B5. Yatırım Bankası kredisi kullanıyoruz.	5	4	3	2	1
B6. Leasing yapıyoruz.	5	4	3	2	1
B7. Factoring yapıyoruz.	5	4	3	2	1
B8. Esnafa borçlanıyoruz.	5	4	3	2	1
B9. Dış ülkelerden borçlanıyoruz.	5	4	3	2	1
B10. AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansman desteklerinden yararlanıyoruz.	5	4	3	2	1
B11. KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden yararlanıyoruz.	5	4	3	2	1
B12. Bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden yararlanıyoruz.	5	4	3	2	1
B13. Kuruluş döneminde makina ve teçhizatların alımında dış finansman ihtiyacımız olmuştur.	5	4	3	2	1
B14. Finansman bonusu kullanıyoruz.	5	4	3	2	1
B15. Finansman için hisse senedi ihraç ediyoruz.	5	4	3	2	1
B16. Finansman için tahvil ihraç ediyoruz.	5	4	3	2	1

C BÖLÜMÜ

Aşağıda ifade edilen düşünce ve durumlara işletmeniz bakımından katılma derecenizi belirtiniz.

	Katılmıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Katılmıyorum
C1. KOBİ'lere yeterince kredi çeşidi sağlanmamaktadır.	5	4	3	2	1
C2. KOBİ'lere verilen kredi miktarı yetersizdir .	5	4	3	2	1
C3. Teminat yetersizliği nedeniyle kredi bulmada güçlük çekiyoruz.	5	4	3	2	1
C4. Yüksek faiz oranları nedeniyle kredi bulmada güçlük çekiyoruz.	5	4	3	2	1
C5. Bilanço, kar ve zarar cetvelinin yetersizliği nedeniyle kredi bulmada güçlük çekiyoruz.	5	4	3	2	1
C6. Kredi imkanlarından her zaman haberdar olabiliyoruz.	5	4	3	2	1
C7. Kredi imkanlar ve koşulları konusunda yeterince bilgimiz var.	5	4	3	2	1
C8. Yatırım kredilerinin yeterli olduğunu düşünüyoruz.	5	4	3	2	1
C9. Kredi geri ödeme süreleri yeterli değildir.	5	4	3	2	1
C10. Kredi bulamadığımız için finansman sorunu yaşıyoruz.	5	4	3	2	1
C11. Kredi maliyetleri yüksek olduğu için finansman sorunu yaşıyoruz.	5	4	3	2	1
C12. Yatırımlarımızdaki artışlar nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.	5	4	3	2	1
C13. Özkaynak yaratamadığımız için finansman sorunu yaşıyoruz.	5	4	3	2	1
C14. Nakit para akışını sağlayamadığımız için finansman sorunu yaşıyoruz.	5	4	3	2	1
C15. Hammadde temini nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.	5	4	3	2	1

C16. İthal girdi kullanımı nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.	5	4	3	2	1
C17. Döviz sıkıntısı nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.	5	4	3	2	1
C18. Ülkedeki yüksek enflasyon ve ekonomik istikrarsızlık nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.	5	4	3	2	1
C19. Diğer maliyet artışları nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.	5	4	3	2	1
C20. Pazarlama ve dağıtım sorunları nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.	5	4	3	2	1
C21. Sermaye piyasasına kolayca girebiliyoruz.	5	4	3	2	1
C22. Gelecekte halka arzı düşünüyoruz.	5	4	3	2	1
C23. AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden yeterince haberdarız.	5	4	3	2	1
C24. AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.	5	4	3	2	1
C25. KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden yeterince haberdarız.	5	4	3	2	1
C26. KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.	5	4	3	2	1
C27. Bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden yeterince haberdarız.	5	4	3	2	1
C28. Bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.	5	4	3	2	1
C29. Leasing kullanımı konusunda yeterince bilgimiz var.	5	4	3	2	1
C30. Gelecekte Leasing yapmayı düşünüyoruz.	5	4	3	2	1
C31. Factoring konusunda yeterince bilgimiz var.	5	4	3	2	1
C32. Gelecekte factoring yapmayı düşünüyoruz.	5	4	3	2	1
C33. Halka arz konusunda yeterince bilgi sahibiyiz.	5	4	3	2	1
C34. Gelecekte halka arzı düşünüyoruz.	5	4	3	2	1
C35. Bankacılık ve finans sistemi işletmemizin satışlarının artmasına katkı sağladı.	5	4	3	2	1

C36. Bankacılık ve finans sisteminden yararlanmamız, işletmemizdeki personel sayımızın artmasına katkı sağladı.	5	4	3	2	1
C37. Bankacılık ve finans sistemi, gerektiği zaman finansman ihtiyacı bulmamıza katkı sağladı.	5	4	3	2	1
C38. Bankacılık ve finans sistemi işletmemizin büyümesine katkı sağladı.	5	4	3	2	1
C39. Ödemekte zorlandığımız krediler oldu.	5	4	3	2	1
C40. Ödeyemediğimiz kredilerden dolayı işletmemizi küçültmek zorunda kaldık.	5	4	3	2	1
C41. Bankacılık ve finans sisteminden yararlanmayı diğer girişimci arkadaşlarınıza tavsiye etme konusundaki düşünceniz nedir?					

ANKETİMİZE KATILDIĞINIZ İÇİN ÇOK TEŞEKKÜR EDERİZ.

Ek-2: B Bölümü Sorularının Ayrıntılı Güvenilirlik Analizi Sonuçları

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
B1	27,34	21,260	,563	.	,583
B2	27,65	22,105	,530	.	,593
B3	27,73	22,785	,301	.	,630
B4	28,10	19,724	,670	.	,556
B5	29,54	26,382	,165	.	,646
B6	28,82	25,408	,035	.	,683
B7	29,58	26,445	,258	.	,643
B8	28,58	25,193	,067	.	,674
B9	29,58	27,192	-,010	.	,656
B10	29,58	26,776	,161	.	,648
B11	28,65	23,612	,318	.	,626
B12	28,50	20,517	,578	.	,575
B13	27,02	23,682	,200	.	,650
B14	29,61	26,873	,160	.	,649
B15	29,63	27,135	,071	.	,652
B16	29,63	27,135	,071	.	,652

Ek-3: C Bölümü Sorularının Ayrıntılı Güvenilirlik Analiz Sonuçları

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
C1	113,62	190,813	,530	,809	,819
C2	113,64	190,606	,527	,827	,819
C3	114,20	190,844	,487	,635	,820
C4	113,15	190,351	,548	,592	,819
C5	114,49	194,790	,394	,558	,824
C6	114,89	201,348	,199	,708	,829
C7	114,84	200,916	,220	,798	,828
C8	114,97	205,384	,047	,591	,832
C9	113,14	198,662	,299	,427	,826
C10	114,00	195,567	,294	,603	,827
C11	113,34	195,860	,359	,543	,825
C12	113,92	195,815	,340	,600	,825
C13	113,76	194,483	,382	,676	,824
C14	113,13	199,671	,269	,411	,827
C15	113,36	205,164	,020	,337	,835
C16	115,13	199,444	,206	,605	,829
C17	115,35	200,623	,233	,634	,828
C18	114,23	192,805	,493	,489	,821
C19	114,38	189,680	,533	,626	,819
C20	113,20	203,700	,105	,343	,831
C21	115,49	203,347	,147	,687	,830
C22	115,48	202,395	,187	,720	,829
C23	115,31	201,360	,227	,681	,828
C24	114,06	196,131	,306	,406	,826
C25	114,87	200,088	,232	,627	,828
C26	113,25	202,988	,135	,430	,830
C27	114,83	198,765	,287	,632	,827
C28	113,62	191,824	,479	,634	,821
C29	114,26	201,772	,130	,712	,832
C30	114,77	199,007	,227	,552	,829
C31	114,76	198,452	,245	,668	,828
C32	115,34	198,850	,349	,468	,825
C33	114,38	196,900	,268	,724	,827
C34	115,32	199,015	,325	,462	,826

C35	113,53	202,308	,179	,479	,829
C36	114,36	197,289	,366	,366	,825
C37	113,22	195,824	,378	,549	,824
C38	113,38	197,794	,386	,533	,824
C39	113,48	197,876	,312	,610	,826
C40	114,04	201,066	,242	,420	,828
C41	113,82	200,993	,229	,397	,828